

ՄՏԱՄԲՈՒԼՅԱՆ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՆ՝ ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ԲՈՆՈՒԹՅԱՆԸ ՎԵՐՋ ԴՆԵԼՈՒ ՀՁՈՐ ԳՈՐԾԻՔ

«Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի մասին» Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիայի վերաբերյալ ուղեցույց խորհրդարանականների համար

**ԱՌԱՆՑ
ՎԱԽԻ
ԱՌԱՆՑ
ԲՈՆՈՒԹՅԱՆ**

ՍՏԱՄԲՈՒԼՅԱՆ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՆ՝ ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ԲՈՆՈՒԹՅԱՆԸ ՎԵՐՋ ԴՆԵԼՈՒ ՀՁՈՐ ԳՈՐԾԻՔ

«Կանանց նկատմամբ բռնության եւ
ընտանեկան բռնության կանխարգելման
եւ դրա դեմ պայքարի մասին» Եվրոպայի
խորհրդի կոնվենցիայի վերաբերյալ ուղեցույց
խորհրդարանականների համար

Եվրոպայի խորհուրդ

Սույն ձեռնարկում արտահայտված կարծիքները հեղինակ(ներ)ի պատասխանատվության ներքո են և չեն արտացոլում Եվրոպայի խորհրդի պաշտոնական քաղաքականությունը

Ամբողջական փաստաթղթի կամ դրա որևէ հատվածի վերարտադրության կամ թարգմանության հետ կապված բոլոր հայցումները պետք է ուղղվեն Կապերի տնօրինություն

(F-67075StrasbourgCedex
կամ publishing@coe.int) Սույն հրապարակմանը վերաբերող բոլոր մյուս նամակագրությունները պետք է ուղղվեն Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի քարտուղարությանը:

Կազմի ձևավորումը և դասավորությունը՝
Հրապարակումների և փաստաթղթերի կազմման բաժին (SPDP)

©Եվրոպայի խորհուրդ, նոյեմբեր 2019թ.
Տպագրվել է Եվրոպայի խորհրդում
F-67075StrasbourgCedex

*Կազմվել է ԵԽՏԿ-ի
Իրավահավասարության և
խտրականության դեմ պայքարի
հարցերի հանձնաժողովի
քարտուղարության կողմից՝
փորձագետ-խորհրդատու Անն-
Կատրին Սպեկի հետ համատեղ*

Բովանդակություն

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ	5
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՏԵՐՄԻՆՆԵՐԻ ԲԱՌԱՐԱՆ	7
ԵՎՐՈՊԱՅԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ. ՊԱՇՏՊԱՆԵԼ ԿԱՆԱՆՑ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ, ԶԳՏԵԼ ՀԱՄՆԵԼ ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ՀԱՎԱՍԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐՋ ԴՆԵԼ ԿԱՆԱՆՑ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԲՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԲՈՒՆՈՒԹՅԱՆԸ	9
Եվրոպայի խորհրդի մասին հակիրճ	9
Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողով. կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքար	10
1. ԻՆՉԻՔ ՀԱՄԱՐ Է ԱՅՍ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑԸ	12
2. ԿԱՆԱՆՑ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԲՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՈՒՀԱՍԸ	14
3. ՍՏԱՄԲՈՒԼՅԱՆ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱ. ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ՀԻՄՔՈՎ ԲՈՒՆՈՒԹՅԱՆԸ ՎԵՐՋ ԴՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՊԱՐՓԱԿ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԵՎ ՆՈՐՄԱՏԻՎ ՀԻՄՔ	16
3.1 Ստամբուլյան կոնվենցիա. դրա նպատակը և կիրառման շրջանակը	17
3.2 Ստամբուլյան կոնվենցիայի վերաբերյալ ապատեղեկատվությանը հակազդելը	22
4. ԻՆՉՊԵՍ Է ՎԵՐԱՀՍԿՎՈՒՄ ՍՏԱՄԲՈՒԼՅԱՆ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ	23
4.1. Պետությունների կողմից հաշվետվությունների ներկայացում	24
4.2. Հրատապ հետաքննության ընթացակարգ	25
4.3. Ընդհանուր հանձնարարականներ	26
4.4. Ստամբուլյան կոնվենցիայի պահանջների կատարման մոնիթորինգ. ի՞րն է խորհրդարանների դերը	26
5. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆՆԵՐԻ ԴԵՐԸ ՍՏԱՄԲՈՒԼՅԱՆ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻՆ ԿՈՂՄ ՀԱՆԴԵՍ ԳԱԼՈՒ ԳՈՐԾՈՒՄ	29

5.1.	Ստամբուլյան կոնվենցիայի վավերացմանը նպաստելը	31
5.2.	Կոնվենցիայի իրականացմանը հետևելը և աջակցելը	36
5.3.	Խորհրդարանական մասնակցությունը GREVIO-ի մոնիթորինգին	55
5.4.	Իրականացման խթանման ինչ կառույցներ և մեխանիզմներ կան	64
5.5.	Ամփոփում	67
6.	ՆԵՐՔԻՆ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՐՏԱՔԻՆ ԴԱՇԻՆՔՆԵՐ	69
6.1.	Ներքին փորձառություն	69
6.2.	Արտաքին դաշինքներ և փորձառություն	71
7.	ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ	72
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1.	ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ. ԻՆՉՊԵՍ ԱԶԱԿՑԵԼ ՍՏԱՄԲՈՒԼՅԱՆ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻՆ	75
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2.	ԿԱՆԱՆՑ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԲՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԲՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ԵՎ ԴՐԱ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԻ ՄԱՍԻՆ ՍՏԱՄԲՈՒԼՅԱՆ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ ՏԵՔՍՏԸ (CETS№210)	86
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3.	ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՂՔՈՒՐՆԵՐ	135
	Եվրոպայի խորհրդի առանձին աղբյուրներ	135
	Առանձին միջազգային գործիքներ	141
	Օգտակար այլ հղումներ	142

Հապավումներ

ԿՆԽՎԿ	«Կանանց նկատմամբ խտրականության բոլոր ձևերի վերացման մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիա
ԿՆԽՎԿ կոմիտե	ՄԱԿ-ի «Կանանց նկատմամբ խտրականության վերացման» կոմիտե
CETS	Եվրոպայի խորհրդի պայմանագրերի շարք
Մասնակից պետությունների կոմիտե	«Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի մասին» Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիայի (Ստամբուլյան կոնվենցիա) մասնակից պետությունների կոմիտե
FGM	Կանանց սեռական օրգանների խեղում
GREVIO	Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի հարցերով փորձագիտական խումբ
HELP	Իրավունքի մասնագետների համար մարդու իրավունքների ուսուցում
Ստամբուլյան կոնվենցիա	«Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի մասին» Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիա
ՀԿ	Հասարակական կազմակերպություն
ԵԽԽՎ	Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողով

Հիմնական տերմինների բառարան

Կանանց նկատմամբ բռնություն. սեռով պայմանավորված բռնության բոլոր գործողությունները, որոնք հանգեցնում են կամ կարող են հանգեցնել կանանց ֆիզիկական, սեռական, հոգեբանական կամ տնտեսական վնասներ պատճառելուն, այդ թվում՝ այդպիսի գործողությունների կատարման սպառնալիքները, հարկադրանքը կամ ազատությունից կամայականորեն զրկելը, որոնք տեղի են ունենում հասարակական կամ անձնական կյանքում:

Ընտանեկան բռնություն. ֆիզիկական, սեռական, հոգեբանական կամ տնտեսական բռնության բոլոր գործողությունները, որոնք կատարվում են ընտանիքի կամ ընտանեկան միավորի ներսում կամ նախկին կամ ներկա ամուսինների կամ զուգընկերների միջև, անկախ նրանից, թե արդյոք բռնություն կատարողը բնակվում է կամ բնակվել է տուժողի հետ նույն բնակարանում:

Գենդերային պատկանելություն (գենդեր). սոցիալական դերեր, վարքագծի տիպեր գործունեության տեսակներ և հատկանիշներ, որոնք տվյալ հասարակությունը դիտում է որպես պատեհ կանանց և տղամարդկանց համար: Ստամբուլյան կոնվենցիան ընդունում է, որ գենդերային կարծրատիպերը նպաստում են որոշ մարդկանց համար կանանց նկատմամբ բռնությունը ընդունելի դառնալուն:

Գենդերային հիմքով (սեռով պայմանավորված) բռնություն կանանց նկատմամբ. նշանակում է այն բռնությունը, որը կնոջ նկատմամբ դրսևորվում է նրա կին լինելու պատճառով կամ որը կանանց նկատմամբ դրսևորվում է անհամաչափ:

Գենդերային կարծրատիպեր. Գենդերային կարծրատիպերը կանխակալ պատկերացումներ են, որոնց համաձայն տղամարդկանց և կանանց կամայականորեն ներկայացվում են այնպիսի հատկանիշներ կամ դերեր, որոնք որոշվում և սահմանափակվում են նրանց սեռով:

Եվրոպայի խորհուրդ. պաշտպանել կանանց իրավունքները, ձգտել հասնել գենդերային հավասարության եւ վերջ դնել կանանց նկատմամբ բռնությանն ու ընտանեկան բռնությանը

Եվրոպայի խորհրդի մասին հակիրճ

Եվրոպայի խորհուրդը մարդու իրավունքների հարցերով զբաղվող կազմակերպությունների շարքում առաջատարն է մայրցամաքում: Բոլոր 47 անդամ պետությունները ստորագրել են [Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիան](#), որը մարդու իրավունքների, ժողովրդավարության և իրավունքի գերակայության պաշտպանությանն ուղղված պայմանագիր է: Եվրոպայի խորհուրդն ակտիվորեն աջակցել է կանանց և աղջիկներին գենդերային հիմքով բռնությունից պաշտպանությանը: [Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի մասին կոնվենցիայի](#) («Ստամբուլյան կոնվենցիայի») ընդունմամբ Եվրոպայի խորհուրդը սահմանվել է որպես առաջատար կազմակերպություն գենդերային հավասարության խթանման, կանանց իրավունքների պաշտպանության և գենդերային հիմքով բռնությանը վերջ դնելու գործում:

Գիտելիք արդյոք, որ

Ստամբուլյան կոնվենցիան ուժի մեջ է մտել 2014 թվականին՝ դրա ընդունումից ընդամենը երեք տարի անց, ինչը կոնվենցիայում ամրագրված արժեքների և սկզբունքների նկատմամբ եվրոպական պետությունների հավատարմության ակնհայտ նշան է:

Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողով . կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքար

Վեհաժողովը հետևողականորեն և հաստատակամորեն դատապարտել է կանանց նկատմամբ բռնությունը՝ որպես մարդու իրավունքների լրջագույն և համատարած խախտումներից մեկը: 2006 թվականին մի խումբ նվիրյալ խորհրդարանականներ ստեղծեցին «Բռնությունից զերծ կանանց» խորհրդարանական ցանցը¹, որի նպատակն է ակտիվորեն ներգրավել Եվրոպայում և դրա սահմաններից դուրս խորհրդարանականներին բոլոր մակարդակներում՝ մարդու իրավունքների լուրջ խախտումների վերաբերյալ իրազեկվածությունը բարձրացնելու, ինչպես նաև գենդերային հիմքով բռնությանը վերջ դնելու համար նախաձեռնել, աջակցել և խթանել օրենսդրական և քաղաքականության փոփոխություններ:

2008 թվականին Վեհաժողովը կոչ արեց ընդունել կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի եվրոպական, իրավաբանորեն պարտադիր չափանիշներ², որոնք, ի վերջո, ամրագրվեցին Ստամբուլյան կոնվենցիայում: Վեհաժողովը սերտորեն կապված է եղել Ստամբուլյան կոնվենցիայի մասով բանակցությունների և դրա մշակման հետ: Դա նշանակում է, որ եվրոպացիների կողմից ժողովրդավարական ճանապարհով ընտրված ներկայացուցիչները

1. Յանկանու՛մ եք իմանալ, թե ով է ներկայացնում ձեր խորհրդարանը «Բռնությունից զերծ կանայք» ցանցում: Անդամների ցանկը հասանելի է առցանց, հետևյալ հղումով՝ <http://www.assembly.coe.int/nw/Page-EN.asp?LID=WfV> (2019թ հոկտեմբերի 22-ի դրությամբ)

2. Տես ԵվսԿԻ Թիվ 1635 բանաձևը (2008) և Թիվ 1847 հանձնարարականը (2008) Կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքար դեպի Եվրոպայի խորհրդի կրկնվեցիա

կարողացան ձևավորել կանանց նկատմամբ բռնությանը վերջ դնելու մասին մարդու իրավունքների պաշտպանությանն ուղղված ամենաառաջադիմական պայմանագիրը:

Ստամբուլյան կոնվենցիայի հիմնական նորամուծություններից է կոնվենցիայի պահանջների իրականացման մոնիթորինգին ազգային խորհրդարանների մասնակցությունը: Ոչ պակաս կարևոր է նաև այն, որ Ստամբուլյան կոնվենցիան ներառում է Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովին զգալի դերը, համաձայն որի առաջարկվում է պարբերաբար ամփոփել կոնվենցիայի պահանջների կատարման արդյունքները:

1. Ինչի՞ համար է այս ուղեցույցը

Եվրոպայի խորհրդի Ստամբուլյան կոնվենցիան կանանց նկատմամբ բռնության վերացմանն ուղղված մարդու իրավունքների ամենաառաջադիմական և հավակնոտ պայմանագիրն է: Այն արժանացել է միջազգային երկու հեղինակավոր մրցանակի³, և այն հաճախ անվանում են «ոսկե չափանիշ»⁴ գենդերային բռնության դեմ պայքարում:

2011 թվականի ապրիլին կոնվենցիայի ընդունումից ի վեր՝ այն զգալի դրական ազդեցություն է ունեցել ողջ Եվրոպայում: Այն օգնել է հասարակության ուշադրությունը հրավիրել կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի ուղղությամբ միջոցներ ձեռնարկելու հրատապ անհրաժեշտության վրա: Կոնվենցիան խթանել և հիմք է հանդիսացել գենդերային հիմքով բռնությանը վերաբերող տեղական օրենսդրության և քաղաքականությունների կարևոր առաջադիմական փոփոխությունների համար: Այն ընդգծել է բռնության ենթարկված կանանց համար ավելի շատ ապաստարանների և ծառայությունների ապահովման անհրաժեշտությունը: Բացի այդ, կոնվենցիան առաջ է բերել սեռական բռնության, մասնավորապես, բռնաբարության հետ կապված հարցերի շուրջ այդքան անհրաժեշտ հասարակական քննարկումներ:

Այնուամենայնիվ, նույնիսկ ամենահզոր չափանիշները կարող են երկարաժամկետ դրական փոփոխությունների հանգեցնել միայն այն դեպքում, եթե երկրները ստորագրեն, վավերացնեն և ամբողջությամբ իրագործեն կոնվենցիան: Այս առումով կարևոր դերակատարություն ունեն խորհրդարաններն ու

3. 2012 թվականին, ընտանեկան և գենդերային բռնության դեմ [Իսպանիայի դիտակետը](#), Ստամբուլյան կոնվենցիայի մշակման համար Եվրոպայի խորհրդին հանձնեց իր ամենանշանավոր մրցանակը գենդերային հիմքով բռնությունն արմատախիլ անելու գործում ձեռքբերումների համար: 2015 թվականին կոնվենցիան արժանացավ [Ազգային համաշխարհային խորհրդի](#), Միջխորհրդարանական միության և «ՄԱԿ-ի կանայք» կազմակերպության ամենահեղինակավոր «Vision Award» մրցանակին՝ ի նշան կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարում ունեցած ներդրման:

4. «ՄԱԿ-ի կանայք» կազմակերպության գործադիր տնօրենի նախկին տեղակալ՝ Լակշմի Փուրիի ելույթը Եվրոպայի խորհրդի «Բռնություն կանանց նկատմամբ մեր մտահոգությունները, մեր արձագանքը» միջոցառման կապակցությամբ, կանանց կարգավիճակի վերաբերյալ 3անձնաժողովի 57-րդ նստաշրջանում, Ելու Յորթ, 4 մարտի 2013թ., հասանելի է www.unwomen.org/en/news/stories/2013/3/remarks-by-lakshmi-puri-at-csw57-side-event հղումով:

խորհրդարանականները: Նրանք կարող են ժողովրդավարական լեգիտիմություն հաղորդել պայմանագրի իրականացմանն ուղղված միջոցներին, ստեղծել ամուր իրավական և նորմատիվ հիմք՝ ուղղված կանանց նկատմամբ բռնության դադարեցմանը և վերահսկել դրանց արդյունավետ իրականացումը: Նրանց կարևոր դերը ազգային բյուջեների հաստատման և գործադիր իշխանության գործունեության վերահսկողության ապահովման գործում օրենսդիրին դարձնում է գենդերային հիմքով բռնության դեմ պայքարի առանցքային մասնակից:

Սույն ուղեցույցը հավակնում է դառնալ գործնական ռեսուրս քաղաքական ողջ շրջանակի և բոլոր քաղաքական համակարգերի խորհրդարանականների համար, անկախ նրանից, իրենց երկիրն արդեն վավերացրել է Ստամբուլյան կոնվենցիան թե ոչ: Այն նպատակ ունի ամրապնդել կոնվենցիայի վերաբերյալ խորհրդարանականների գիտելիքները և աջակցել Եվրոպայի խորհրդարանականներին՝ դրա վավերացումն ու իրականացումը խթանելու գործում ակտիվ դերակատարում ունենալու հարցում: Այն ներկայացնում է նաև օրինակներ⁵, թե ինչպես խորհրդարանականները կարող են օգտագործել իրենց օրենսդրական, վերահսկողական և այլ գործառույթները՝ կանանց նկատմամբ բռնությանը և ընտանեկան բռնությանը վերջ դնելուն ուղղված ջանքերին նպաստելու համար:

5. Սույն ուղեցույցի հիմքում ընկած են խորհրդարանական վեհաժողովի անդամների հետ հարցազրույցները, ինչպես նաև [խորհրդարանական հետազոտությունների և փաստաթղթերի եվրոպական կենտրոնի \(ECPRD\) միջոցով ազգային խորհրդարանական պատվիրակություններին 2019թ. մարտին ուղարկված հարցաշարերի պատասխանները](#), որոնք հասանելի են [Վեհաժողովի՝ Իրավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի կայքում՝ <http://www.assembly.coe.int/LifeRay/EGAWomenFFViolence/IstanbulQuestionnaire-EN.pdf>](#).

2. Կանանց նկատմամբ բռնության պատուհասը

Կանանց նկատմամբ բռնությունը և ընտանեկան բռնությունը շարունակում են մնալ ամբողջ աշխարհում մարդու իրավունքների ամենատարածված խախտումներից մեկը: Այն ազդում է բոլոր խավերի կանանց վրա՝ անկախ մշակութային, կրոնական, տնտեսական, սոցիալական կամ աշխարհագրական ծագումից: Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության կողմից տրված գլոբալ [գնահատականները](#) ցույց են տալիս, որ աշխարհում յուրաքանչյուր երրորդ կին իր կյանքի ընթացքում բռնության է ենթարկվում⁶:

Եվրոպան բացառություն չէ: Ամեն օր կանայք մեր աշխարհամասում ենթարկվում են հոգեբանական և ֆիզիկական բռնության, ոտնձգությունների, հետապնդումների, բռնաբարությունների, խեղումների, ընտանիքի կողմից իրենց կամքին հակառակ հարկադրված ամուսնության կամ ամլացման: Եվրոպական միության հիմնարար իրավունքների գործակալության կողմից անցկացված [հարցումները](#) ցույց տվեցին, որ Եվրոպական միությունում 15 տարեկանից բարձր կանանց և աղջիկների 45-55%-ը սեռական ոտնձգությունների զոհ է դարձել⁷: Ազգային հետազոտությունները նույնպես ցույց են տալիս, որ կանանց նկատմամբ ընտանեկան, սեռական և այլ տեսակի բռնությունները լայնորեն տարածված են:

Գենդերային հիմքով բռնությունը կործանարար հետևանքներ է ունենում բռնության ենթարկված անձանց և ընդհանուր առմամբ, հասարակության համար: Պետք է անպայման գիտակցենք այս աղետի մասշտաբներն ու ազդեցությունը, եթե ցանկանում ենք արդյունավետ դարձնել կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարը:

6. Գնահատականները տես www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women հղումով

7. Հարցումների արդյունքները հասանելի են <https://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/survey-data-explorer-violence-against-women-survey> հղումով

3. Ստամբուլյան կոնվենցիա. գենդերային հիմքով բռնությանը վերջ դնելու համար համապարփակ իրավական եւ նորմատիվ հիմք

Ստամբուլյան կոնվենցիան⁸ շրջադարձային, իրավաբանորեն պարտադիր միջազգային պայմանագիր է կանանց նկատմամբ բռնությունը և ընտանեկան բռնությունն արմատախիլ անելու համար: Կոնվենցիան այն վավերացրած պետություններին տրամադրում է լավագույն փորձի վրա հիմնված քաղաքականությունների և միջոցառումների համապարփակ շրջանակ՝ կանանց նկատմամբ բռնությունը և ընտանեկան բռնությունը կանխելու և դրանց դեմ պայքարելու համար: Կոնվենցիան ստեղծվել է Եվրոպայում, սակայն այն ունի համընդհանուր տարածում: Այն մշակվել է հաշվի առնելով այն, որ գենդերային հիմքով բռնությանն առնչվող գլոբալ խնդիրների լուծման միջոցները չպետք է սահմանափակվեն կոնկրետ աշխարհագրական տարածքով: Ցանկացած պետություն կարող է միանալ կոնվենցիային կամ այն օգտագործել որպես սխեմա ազգային և տարածաշրջանային օրենքների և քաղաքականությունների համար:

Կոնվենցիայի ուժեղ կողմը կայանում է նրանում, որ այն ընդգրկում է և ունի պարտավորություն՝ լուծել կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության հիմնական պատճառները: Այս բաժնում սահմանվում են կոնվենցիայի հիմնական սկզբունքները, և ցույց է տրվում դրա ներուժը՝ մեզ առավել մոտեցնելու գենդերային հիմքով բռնությունից զերծ հասարակությունների ստեղծման գործընթացին:

8. 2019թ հունիսի դրությամբ 34 պետություն վավերացրել է կոնվենցիան, Եվրոպական միության 11 անդամ պետություն ստորագրել է կոնվենցիան: Վստահ չէք, որ ձեր երկիրը ստորագրել և վավերացրել է Ստամբուլյան կոնվենցիան: Ստուգեք [_www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210/signatures](http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210/signatures) հղումով

Ստամբուլյան կոնվենցիան... հրովարտակ է, որը ներկայացնում է հասարակության տեսլականը, որում կանայք տղամարդկանց ենթակայության տակ չեն, և լիովին ապահովված է գենդերային հավասարությամբ⁹:

3.1. Ստամբուլյան կոնվենցիա դրա նպատակը եւ կիրառման շրջանակը

Կոնվենցիայի նպատակն է վերջ դնել կանանց նկատմամբ բռնությանը և ընտանեկան բռնությանը և երաշխավորել բռնությունից զերծ կյանքով ապրելու՝ կանանց հիմնարար իրավունքը: Կոնվենցիայի կիրառման շրջանակն ընդգրկում է կանանց նկատմամբ բռնության բոլոր ձևերը, ներառյալ ընտանեկան բռնությունը, որոնք անհամաչափ ազդեցություն են ունենում կանանց վրա: Ստամբուլյան կոնվենցիայի անկյունաքարերն են բռնության կանխարգելումը, բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանությունը և այն կատարողների հետապնդումը: Կոնվենցիան ընդունում է, որ գենդերային հիմքով բռնության դեմ պայքարը երբևէ կարող է արդյունավետ լինել միայն պետությունների կողմից ամբողջական և համակարգված քաղաքականության վարման դեպքում:

Ստամբուլյան կոնվենցիայի 4 P-երով (անգլերեն) մոտեցումը

- ▶ Կանխարգելում (Prevention)
- ▶ Պաշտպանություն (Protection)
- ▶ Հետապնդում (Prosecution)
- ▶ Ինտեգրված քաղաքականություն (Integrated Policies)

3.1.1 Ու՛մ է պաշտպանում կոնվենցիան

Ստամբուլյան կոնվենցիայի հիմնական շահառուները կանայք են: Պատճառը պարզ է. կոնվենցիան ուղղված է բռնության այն ձևերի դեմ պայքարին, որոնց միայն կանայք են ենթարկվում, **քանի որ** նրանք կին են (օրինակ՝ կանանց սեռական օրգանների խեղում կամ հղիության հարկադրված ընդհատում) կամ այն, որ կանայք, տղամարդկանց համեմատ, անհամաչափորեն ավելի շատ են ենթարկվում բռնության (ընտանեկան բռնություն, հարկադրված

9. Կանանց նկատմամբ բռնության մասին Ստամբուլյան կոնվենցիա ձեռքբերումներ և մարտահրավերներ, ԵսեսԿ-ի գեկոյց, 8 հունիս 2019թ., Փաստաթուղթ 14908, §12).

ամուսնություն, ամլացում, բռնաբարություն և սեռական բռնության այլ ձևեր, սեռական ոտնձգություն կամ հետապնդում):

Ստամբուլյան կոնվենցիայի կողմերին խորհուրդ է տրվում դրա կիրառումը տարածել բոլոր անձանց վրա, ովքեր ենթարկվում են կամ տուժել են ընտանեկան բռնությունից, այդ թվում՝ տղամարդիկ, երեխաները և տարեցները: Դա վկայում է այն փաստի մասին, որ տղամարդիկ նույնպես ենթարկվում են Ստամբուլյան կոնվենցիայով սահմանվող բռնության որոշ ձևերի, թեև ավելի հազվադեպ և հաճախ ավելի թեթև դրսևորումներով:

3.1.2 Ինչ է կոնվենցիան պետություններից պահանջում անել

Մարդու իրավունքները հաճախ սահմանափակվում են վարքագծի առումով այնպիսի շրջանակով, որից պետությունները պետք է ձեռնպահ մնան. պետական պաշտոնատար անձինք չպետք է խոշտանգեն կամ խտրական վերաբերմունք ցուցաբերեն անձանց նկատմամբ, ինչպես նաև չպետք է առանց հիմնավորման սահմանափակեն ազատ կամաարտահայտման նրանց իրավունքը: Նույն կերպ, պետական մարմինները և պետության անունից հանդես եկող այլ անձինք պետք է ձեռնպահ մնան կանանց նկատմամբ բռնության գործողություններից: Սակայն պետությունները նաև դրական պարտավորություններ ունեն: Նրանց միջազգային պարտավորությունների այս ասպեկտը հատկապես կարևոր է կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության համատեքստում, որոնք ավելի հաճախ գործադրվում են մասնավոր անձանց , քան պետական պաշտոնատար անձանց կողմից: Ըստ այդմ, Ստամբուլյան կոնվենցիան ներառում է նաև «պատշաճ ջանասիրության» ստանդարտը, որը սահմանում է որպես պետությունների պարտավորություն՝ «կանխել, քննել, պատժել և հատուցել պետության անունից հանդես չեկող անձանց կողմից կատարված բռնության արարքների համար» (<ոդված 5):

Բացի այդ, չափազանց կարևոր է ընդունել, որ կանանց նկատմամբ բռնությունը և ընտանեկան բռնությունը տեղի չեն ունենում «անօդ տարածության մեջ»: Դրանք զարգանում են այնպիսի հասարակություններում, որտեղ վիրավորական վերաբերմունքը, նախապաշարմունքը, գենդերային կարծրատիպերը և գենդերով պայմանավորված սովորույթները կամ ավանդույթները խթանում կամ խրախուսում են կանանց

նվաստացնող վարքագիծը և նրանց վերաբերվում են որպես ստորադաս անձ: Սա պարարտ հող է ապահովում կանանց նկատմամբ բռնության, այդ թվում՝ ընտանեկան բռնության համար: Ուստի, Ստամբուլյան կոնվենցիան պահանջում է, որ պետությունները ձեռնարկեն մի շարք միջոցառումներ, որոնք անհրաժեշտ է համաձայնեցված միջոցառումների և քաղաքականության միջոցով իրականացնել բռնությունը կանխելու, տուժողներին պաշտպանելու և հանցագործներին հետապնդելու նպատակով:

Կանխարգելում

Կոնվենցիան պարունակում է կանանց նկատմամբ բռնությունը կանխելու ընդհանուր պարտավորություն և մանրամասն կանխարգելիչ միջոցառումներ, որոնք նպատակ ունեն.

- ▶ նպաստել կանանց նկատմամբ բռնությունն արդարացնող վերաբերմունքի և վարքագծի փոփոխմանը,
- ▶ բարձրացնել իրազեկությունը, որպեսզի հասարակությունը հնարավորություն ունենա ճանաչել գենդերային հիմքով բռնությունն իր բոլոր ձևերով, որտեղ էլ որ դա տեղի ունենա, և հանդես գալ դրա դեմ,
- ▶ կրթության բոլոր մակարդակներում ուսումնական պլաններում ներառել հավասարության հիմնահարցերի վերաբերյալ ուսուցողական նյութեր՝ երեխաներին հարաբերությունների մեջ փոխադարձ հարգանք սովորեցնելու նպատակով,
- ▶ վերապատրաստել բռնության կանխարգելման և հայտնաբերման ոլորտում տուժողների հետ աշխատող համապատասխան բոլոր մասնագետներին,
- ▶ մշակել ընտանեկան բռնություն գործադրողների և սեռական հանցագործություններ կատարողների համար դաստիարակչական բնույթի ծրագրեր, որոնց նպատակն է սովորեցնել նրանց կանանց նկատմամբ դրսևորել հարգանք և ոչ բռնի վարքագիծ:

Պաշտպանություն

Գենդերային հիմքով բռնությունից կանանց արդյունավետ պաշտպանությունը պահանջում է ձեռնարկել մի շարք միջոցառումներ՝ ուղղված բռնության վտանգի ենթակա անձանց աջակցելուն: Այս նպատակով կոնվենցիան նախատեսում է, որ պետությունները պետք է.

- ▶ բոլոր միջոցառումների հիմքում դնեն տուժողների կարիքներն ու անվտանգությունը,
- ▶ ապահովեն, որ բռնություն վերապրածներն իմանան, թե որտեղ և ինչպես ստանալ օգնություն, և ստեղծեն մասնագիտացված աջակցության ծառայություններ, որոնք տրամադրում են նրանց բժշկական օգնություն, ինչպես նաև հոգեբանական և իրավաբանական խորհրդատվություն,
- ▶ տրամադրեն ապաստարաններ և օգնության շուրջօրյա հեռախոսային ծառայություններ,
- ▶ սահմանեն արգելափակող արտակարգ հրամաններ՝ հանցագործներին իրենց տանից հեռացնելու, ինչպես նաև խափանման միջոցներ կիրառելու կամ պաշտպանելու մասին հրամաններ,
- ▶ պաշպանեն և աջակցեն իրենց ընտանիքներում բռնության ականատես դարձած երեխաներին:

Հետապնդում

Տուժողների նկատմամբ արդարադատություն ապահովելու, հանցագործներին պատասխանատվության ենթարկելու և անպատժելիությունը դադարեցնելու համար անհրաժեշտ է քրեաիրավական ամուր բազա: Ստամբուլյան կոնվենցիայի համաձայն, մասնակից պետությունները պետք է քրեականացնեն (կամ այլ միջոցներով պատժեն) բռնության տարբեր ձևերը, այդ թվում՝ հոգեբանական բռնությունը,

- ▶ հետապնդումը,
- ▶ սեռական բռնությունը, ներառյալ՝ բռնաբարությունը,
- ▶ սեռական ոտնձգությունը,
- ▶ հարկադիր ամուսնությունը,
- ▶ կանանց սեռական օրգանների խեղումը,
- ▶ հղիության հարկադրված ընդհատումը և ամլացումը: Մասնակից պետություններից պահանջվում է նաև.
- ▶ ապահովել, որ բռնության բոլոր այս ձևերը պատշաճ կերպով պատժվեն,
- ▶ ապահովել, որ մշակույթը, կրոնը, ավանդույթը կամ այլ անձնական պատճառները չընդունվեն որպես հանցավոր վարքի արդարացում, ոչ օրենքով, ոչ էլ գործնականում,
- ▶ ապահովել, որ բռնության ենթարկված անձինք և նրանց երեխաները քննության և դատավարության ընթացքում ունենան պաշտպանության հատուկ միջոցներ,

- ▶ ապահովել, որ իրավապահ մարմիններն անհապաղ արձագանքեն օգնության համար կանչերին, պատշաճ կերպով կառավարեն վտանգավոր իրավիճակները և անհապաղ հետաքննեն կանանց նկատմամբ բռնության բոլոր հայտարարությունները:

Համապարփակ քաղաքականություն

Կանանց նկատմամբ բռնությունը և ընտանեկան բռնությունը չեն կարող արդյունավետորեն լուծվել չհամաձայնեցված, պատահական արձագանքների միջոցով: Գենդերային հիմքով և ընտանեկան բռնության հիմնական պատճառների ու դրսևորումների վերացումը պահանջում է տարբեր սուբյեկտների, այդ թվում՝ ոստիկանության, դատական համակարգի, սոցիալական ծառայությունների, երեխաների պաշտպանության հաստատությունների, առողջապահության մասնագետների, կանանց հարցերով զբաղվող հասարակական կազմակերպությունների և համապատասխան այլ գործընկերների փոխհամաձայնեցված ջանքեր: Ստամբուլյան կոնվենցիան ճանաչում է դրա անհրաժեշտությունը և կոչ է անում բռնությանն արձագանքել համալիր, համապարփակ և համակարգված քաղաքականության միջոցով, որը կենտրոնացնում է տուժողների կարիքները:

Վեհաժողովը գտնում է, որ ուժի մեջ մտնելուց հինգ տարի անց Ստամբուլյան կոնվենցիան արդեն զգալի և դրական ազդեցություն է ունեցել: Այն նպաստել է տուժողների, և ընդհանուր առմամբ հասարակության իրազեկվածության բարձրացմանը... Հնարավոր վավերացման վերաբերյալ քննարկումները... հանգեցրել են կանանց նկատմամբ բռնության, դրա մասշտաբների և տուժողների վրա ազդեցության, ինչպես նաև կյանքեր փրկելու համար դրանց դեմ պայքարի հրատապության վերաբերյալ բանավեճերի¹⁰:

10. Կանանց նկատմամբ բռնության մասին Ստամբուլյան կոնվենցիա ձեռքբերումներ և մարտահրավերներ, ԵսեսԿ-ի զեկույց, 8 հունիս 2019թ., Փաստաթուղթ 14908.ՏՑ

3.2. Ստամբուլյան կոնվենցիայի վերաբերյալ ապատեղեկատվությանը հակազդելը

Ստամբուլյան կոնվենցիայով նախատեսված բոլոր գործողություններն ուղղված են վերջ դնելու կանանց նկատմամբ բռնությանը՝ նպատակ, որին պետք է համաձայնենք բոլորս: Սակայն վերջին մի քանի տարիներին ամբողջ Եվրոպայում և նրա սահմաններից դուրս կանանց իրավունքների նկատմամբ բացասական արձագանք է նկատվում: Թերևս զարմանալի չէ, որ այս արձագանքն իր հետքն է թողել Ստամբուլյան կոնվենցիայի վրա՝ դանդաղեցնելով դրա համատարած վավերացման և իրագործման առաջընթացը: Նման զարգացումները պահանջում են խորհրդարանականների թե՛ ուշադրությունը և թե՛ նրանց գործողությունները: Դրանք հանդիսանում են հարձակում Եվրոպայի ժողովուրդների կողմից ստեղծված առաջադեմ նորմատիվային բազայի վրա, որոնք միասին բանակցել, մշակել և միաձայն ընդունել են Ստամբուլյան կոնվենցիան՝ ժողովրդավարական ճանապարհով ընտրված խորհրդականների կարևոր մասնակցությամբ:

3.2.1. Ինչ կարող եք անել հարձակումներին դիմագրավելու եւ Ստամբուլյան կոնվենցիայի մասին թյուրընկալումները վերացնելու համար

Իմացե՛ք, թե ովքեր են կանգնած այդ հարձակումների հետևում. կրոնական, ծայրահեղ պահպանողական խմբավորումների և ինքնահռչակ «տղամարդու իրավունքների ակտիվիստների» «պիղծ դաշինք», որոնք տարածում են կեղծ պատմություններ Ստամբուլյան կոնվենցիայի մասին: Նրանք վիճարկում են մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքով վաղուց ճանաչված իրավունքներն ու հասկացությունները: Նրանք մտադիր են խաթարել Ստամբուլյան կոնվենցիայի բուն նպատակը, այն է՝ վերացնել կանանց և տղամարդկանց անհավասարությունը, որը գենդերային հիմքով բռնության համար բարենպաստ հիմք է:

Դեմ արտահայտվե՛ք ապատեղեկատվությանը, քանի որ լռելը այն դեպքում, երբ մյուսները ստեր են տարածում Ստամբուլյան կոնվենցիայի մասին, կնշանակի հրաժարվել կարևոր այն ձեռքբերումներից, որոնք կոնվենցիան ապահովել է կանանց իրավունքների պաշտպանության առումով:

Ընդգծեք փաստերը. ձեր աջակցությունը կոնվենցիային կարևոր նշանակություն ունի դրա առավելագույն ազդեցությունն ապահովելու համար: Օգտագործեք սոցիալական ցանցերը և ավանդական լրատվամիջոցները, հարցազրույցները և այլ միջոցներ՝ մատնանշելու համար Ստամբուլյան կոնվենցիայի նպատակները՝ պաշտպանել կանանց գենդերային հիմքով բռնությունից: Ընդգծեք կոնվենցիայի հիմնական առավելություններն ու ձեռքբերումները:

Անհրաժեշտ են լրացուցիչ տեղեկություններ

Եվրոպայի խորհուրդը հրատարակել է **Հարց ու պատասխանի գրքույկի** տեսքով ուղեցույց, որը նպատակ ունի բացահայտելու և շտկելու Ստամբուլյան կոնվենցիայի վերաբերյալ թյուրմբռնումները: Բոլոր խորհրդարանականներին խորհուրդ է տրվում օգտագործել 20 լեզուներով հասանելի այս գրքույկը Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրական նպատակների քննարկումների կամ բանավեճի ժամանակ¹¹:

4. Ինչպե՞ս է վերահսկվում Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրականացումը

Կոնվենցիան ստեղծում է մոնիթորինգի մեխանիզմ, որի նպատակն է գնահատել, թե որքանով են դրա դրույթները գործնականում կիրառվում: Այս մեխանիզմը բաղկացած է երկու առանձին, բայց փոխազդող բաղադրիչներից՝ **Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի հարցերով փորձագիտական խմբից** (GREVIO), որն անկախ փորձագիտական մարմին է, և **Մասնակից պետությունների կոմիտեից**, որը կոնվենցիայի կողմ հանդիսացող պետությունների պաշտոնական ներկայացուցիչներից կազմված քաղաքական մարմին է: Նրանց եզրակացություններն ու առաջարկություններն օգնում են ապահովել պետությունների

¹¹. Հարց ու պատասխան գրքույկը հասանելի է <https://rm.coe.int/prems-122418-gbr-2574-brochure-questions-istanbul-conventionweb-16x16/16808f0b80> հղումով

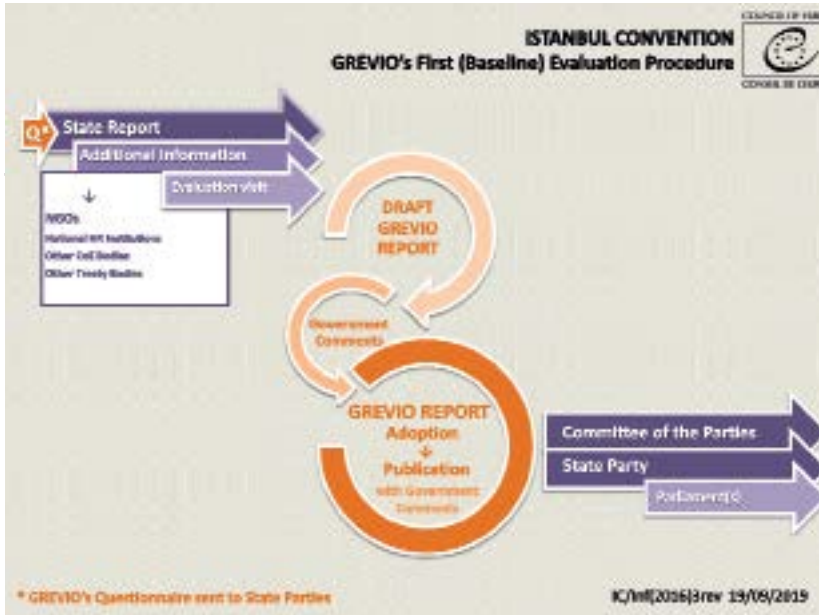
կողմից Կոնվենցիայի պահանջների կատարումը և երաշխավորել դրա երկարաժամկետ արդյունավետությունը:

4.1. Պետությունների կողմից հաշվետվությունների ներկայացում

Ստամբուլյան կոնվենցիայի շրջանակներում ստեղծված [հսկողության մեխանիզմի](#) հիմքում ընկած է պետությունների հաշվետվությունների և լրացուցիչ տեղեկությունների հիման վրա GREVIO-ի կողմից իրականացվող [ըստ երկրների գնահատման ընթացակարգը](#)¹²: Նկար 1-ը ցույց է տալիս GREVIO-ի ընթացիկ առաջին (ելակետային) գնահատման աշխատանքային պրոցեսը: Ակնկալվում է որ մասնակից պետությունները կօգտագործեն GREVIO-ի [հարցաշարը](#)¹³: Ստամբուլի կոնվենցիայի բոլոր դրույթների իրականացումն ապահովող օրենսդրական և այլ միջոցառումների վերաբերյալ զեկույցներ ներկայացնելու համար: Պետությունից ստացված տեղեկատվության, ինչպես նաև հասարակական կազմակերպությունների կամ մարդու իրավունքների ազգային հաստատությունների անկախ զեկույցների հիման վրա GREVIO-ն կատարում է կոնվենցիայի իրականացման կարգավիճակի համապարփակ գնահատում: Ինչպես ցուցադրված է նկար 1-ի գծապատկերում, մոնիթորինգի գործընթացը հիմնված է վերահսկող մարմնի և տեղացի բանակցողների լայն շրջանակի միջև երկխոսության հիման վրա:

12. GREVIO-ի մոնիթորինգի և գնահատման առաջին (ելակետային) փուլի մասին առավել մանրամասն տեղեկություններ կարելի է ստանալ հետևյալ հղումով www.coe.int/en/web/istanbul-convention/about-monitoring 1 և www.coe.int/en/web/istanbul-convention/steps-in-the-first-baseline-evaluation-procedure

13. GREVIO-ի հարցաշարը հասանելի է <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016805c95b0> հղումով

4.2. Հրատապ հետաքննության ընթացակարգը

Ստամբուլյան կոնվենցիան նաև նախատեսում է հատուկ **հրատապ հետաքննության ընթացակարգ**¹⁴, որը թույլ է տալիս անհապաղ միջոցներ ձեռնարկել՝ «կոնվենցիայով սահմանված բռնության ցանկացած լուրջ, զանգվածային կամ մշտական գործողություն կանխելու համար»¹⁵: Եթե GREVIO-ն եզրակացնում է, որ իրավիճակը պահանջում է անհապաղ ուշադրություն, ապա այն կարող է նախաձեռնել հետաքննության գործընթաց և պահանջել համապատասխան պետությունից անհապաղ ներկայացնել հատուկ զեկույց:

¹⁴ Առավել մանրամասն տեղեկատվություն կարելի է ստանալ <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680462547> հղումով:

¹⁵ Ստամբուլի կոնվենցիայի [բացատրական զեկույց](https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210) 358 կետը հասանելի է <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210> հղումով

4.3. Ընդհանուր հանձնարարականներ

Վերջապես, GREVIO-ն կարող է ընդունել հանձնարարականներ, որոնք բնորոշ չեն կոնկրետ երկրի համար, սակայն վերաբերում են բոլոր մասնակից պետություններին հուզող հարցերին: Այս ընթացակարգը GREVIO-ին հնարավորություն է տալիս պատրաստել կոնվենցիայի դրույթների արդյունավետ կատարման ուղեցույց՝ հստակեցնելով թեմաներն ու գաղափարները:

4.4. Ստամբուլյան կոնվենցիայի պահանջների կատարման մոնիթորինգ ուրն է խորհրդարանների դերը

Իր բովանդակությամբ Ստամբուլյան կոնվենցիան շատ կարևոր փաստաթուղթ է: Բայց այն նաև նորարարական է, քանի որ 70-րդ հոդվածի համաձայն հստակ նախատեսում է խորհրդարանների դերը դրա իրականացման վերահսկման գործում:

Հոդված 70

1. Ազգային խորհրդարանները պետք է ներգրավվեն սույն Կոնվենցիայի կատարման ուղղությամբ ձեռնարկվող միջոցների կատարման նկատմամբ վերահսկողության գործընթացին:
2. Մասնակից պետությունները GREVIO-ի զեկույցները ներկայացնում են իրենց խորհրդարաններին:
3. Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովը պետք է պարբերաբար ամփոփի սույն Կոնվենցիայի կատարումը:

Ստամբուլյան կոնվենցիան մարդու իրավունքների վերաբերյալ միակ միջազգային փաստաթուղթն է, որը հստակ ճանաչում է պայմանագրի կատարման գնահատման գործում ազգային խորհրդարանների ներգրավման կարևորությունը: Կառավարությունները պարտավոր են ազգային խորհրդարաններին առաջարկել մասնակցել մոնիթորինգին: Նրանք պետք է նաև GREVIO-ի զեկույցները խորհրդարանին ներկայացնեն քննարկման համար: Բացի այդ, Ստամբուլյան

Կոնվենցիան պահանջում է, որ Խորհրդարանական վեհաժողովը պարբերաբար հետևի, թե ինչպես են մասնակից պետություններն իրականացնում պայմանագիրը: Սա ապահովում է, որ կանանց նկատմամբ բռնության հարցը պարբերաբար դրվի Եվրոպայի Խորհրդի քաղաքական օրակարգում:

5. Խորհրդարանականների դերը Ստամբուլյան կոնվենցիային կողմ հանդես գալու գործում

Կանանց նկատմամբ բռնությունը մարդու իրավունքների ոտնահարում է: Քաղաքական առաջնորդների կողմից այս հարցում հստակ դիրքորոշում չցուցաբերելը նպաստում է նման բռնությունը մասնավոր ոլորտ տեղափոխելու ջանքերին, ինչպես նաև կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության հարատևմանը և նույնիսկ արդարացմանը: Հետևաբար, գենդերային հիմքով բռնության վերացումը պետք է լինի բոլորի, այդ թվում՝ գործադիր, օրենսդիր և դատական իշխանությունների, քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների, մարդու իրավունքների հարցերով զբաղվող մարմինների, կանանց իրավապաշտպան խմբերի և այլ հասարակական կազմակերպությունների, մասնագիտական կազմակերպությունների և արհեստակցական միությունների, լրատվամիջոցների և մասնավոր հատվածի, գիտակրթական հաստատությունների և համայնքային խմբերի, տարածաշրջանային և միջազգային կազմակերպությունների և հասարակության լայն շրջանակների հոգսը և առաջնահերթ խնդիրը:

Որպես օրենքներ և քաղաքականություններ ընդունողներ, խորհրդարանականները հաճախ իրականացնում են մարդու իրավունքների պաշտպանությանն առնչվող միջազգային և տարածաշրջանային փաստաթղթերը վավերացնելու և ներպետական օրենսդրության՝ այդ փաստաթղթերով սահմանված չափանիշներին համապատասխանությունն ապահովելու կարևոր խնդիր: Նրանք պարտավոր են ապահովել կառավարությունների հաշվետվողականությունը իրենց կողմից ստորագրված

չափանիշների կատարման համար: Նրանք ընդունում են համապատասխան օրենքներ և բյուջեներ՝ խոսքը գործի վերածելու համար: Նշված բոլոր գործառույթները նշանակում են, որ խորհրդարանականները բացառիկ հնարավորություններ ունեն միջազգային պայմանագրերի, այդ թվում՝ Ստամբուլյան կոնվենցիայի առանցքային կողմնակիցներն ու քարոզիչները դառնալու համար: Ավելին, լինելով ընտրված ներկայացուցիչներ, նրանք ստեղծում են կենսական կապ քաղաքական որոշումներ կայացնողների և նրանց ընտրողների միջև, որը կարող է օգտագործվել Ստամբուլյան կոնվենցիայի նպատակների և առավելությունների վերաբերյալ առավել լավ պատկերացում կազմելու համար:

Գիտելիք արդյոք, որ

Ստամբուլյան կոնվենցիայի վերաբերյալ Վեհաժողովի զեկույցում կոչ է արվում վճռական քայլեր ձեռնարկել կանանց նկատմամբ բռնության դադարեցման և կանանց իրավունքների վերաբերյալ բացասական արձագանքին հակազդելու ուղղությամբ:

Ցանկանում եք իմանալ ավելին

Կարդացեք [զեկույցը](#)¹⁶ և ծանոթացեք Վեհաժողովի թիվ [2289 բանաձևին \(2019\)](#) և այցելեք ԵԽԽՎ-ի իրահավասարության և խտրականության դեմ պայքայի հարցերի հանձնաժողովի [կայքը](#)¹⁷:

5.1. Ստամբուլյան կոնվենցիայի վավերացմանը նպաստելը

2019թ. հունիսի 30-ի դրությամբ Եվրոպայի խորհուրդ անդամ յուրաքանչյուր չորս պետություններից գրեթե երեքը վավերացրել էին Ստամբուլյան կոնվենցիան: Սակայն, վավերացման համար խորհրդարանի հավանությունը ստանալը միշտ չէ, որ հարթ ընթացք է ունեցել: Ժամանակ առ ժամանակ վավերացմանը խոչընդոտում էր երկրի կողմից Կոնվենցիայի չափանիշների պահպանման ներկայիս վիճակի արձանագրման գործընթացի ձգձգումը և ներքին օրենսդրությունը պահանջներին համապատասխանեցնելու դանդաղ առաջընթացը: Այլ դեպքերում առաջընթացը ձգձգվում է ապատեղեկատվության և անհիմն մտավախությունների պատճառով: Խորհրդարանականները պարտավոր են վերացնել կոնվենցիայի հետ տեղական օրենսդրության և պրակտիկայի անհամատեղելիությունը, ինչպես նաև աշխատել ցրել վստասակար միջերը:

Հարկ է նշել, որ ժամանակակից պոպուլիստական և հետադիմական շարժումները կանգ չեն առել խորհրդարանի շեմին: Երբեմն իրենք՝ խորհրդարանականները, կարող են դառնալ խոչընդոտ հանդիսացող ուժեր՝ հակադրվելով Ստամբուլյան կոնվենցիայի վավերացմանը՝ հետապնդելով կարճաժամկետ քաղաքական շահեր: Այս խոչընդոտների հաղթահարումը, ինչպես կանանց նկատմամբ

16. <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?fileid=27718&lang=2>

17. ԵԽԽՎ-ի թիվ 2289 բանաձև <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=28017&lang=en>

բռնության և ընտանեկան բռնության դադարեցումը, պահանջում է ուժեղ քաղաքական պատասխանատվություն և քաղաքական առաջնորդություն, և այս առումով խորհրդարանականները պետք է օրինակ ծառայեն:

5.1.1. Համապատասխան շահագրգիռ կողմերի լայն շրջանակի մասնակցությամբ հիմնավորված որոշումների ընդունումը

- ▶ Նախքան Ռիյզիկոգուում կոնվենցիայի վավերացումը, Էստոնիայի խորհրդարանի [Իրավական հարցերով հանձնաժողովը](#) 2016 թվականի մայիսին կայացած բաց նիստում քննարկեց, թե օրենսդրական ինչ փոփոխություններ կարող են պահանջվել Էստոնիայի օրենսդրությունը Ստամբուլյան կոնվենցիայի չափանիշներին համապատասխանեցնելու համար: Խորհրդակցության մասնակիցների թվում էին արդարադատության նախարարը, սոցիալական պաշտպանության նախարարը, ներքին գործերի նախարարության, արդարադատության նախարարության, ոստիկանության և դատախազության ներկայացուցիչներ և դատավորներ: Ներկա էին նաև Էստոնիայի կանանց ապաստարանների միության նախագահը, Էստոնիայի երեխաների պաշտպանության միության վարչության անդամը և մի հոգեթերապ:

5.1.2. Ինչ կարող եք անել ձեր երկրում կոնվենցիայի վավերացումը խթանելու համար

- ▶ Գործադիրին և գործընկեր խորհրդարանականներին հիշեցրեք, որ նրանք բոլորն ունեն պարտավորություն, պարտականություն և պատասխանատվություն՝ պաշտպանելու մարդու իրավունքները, վերջ դնելու կանանց նկատմամբ բռնությունը և ընտանեկան բռնությունը:
- ▶ Գենդերային հիմքով բռնության դեմ պայքարը հեռու է հաղթանակից: Նշեք ճշգրիտ վիճակագրությունը՝ այս

աղետի ուժգնությունը պատկերավոր ներկայացնելու համար:

- ▶ Լսումների կամ տեղեկատվական միջոցառումների ընթացքում ձայն տվեք բռնություն վերապրածներին, ովքեր կարող են բացատրել կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարում պետական մարմինների անգործության կործանարար հետևանքները:
- ▶ Ընդգծեք Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետությունների միջև համագործակցության կարևորությունը. կոնվենցիայի վավերացումը կնպաստի օրենսդրության և գործողությունների կարգի ներդաշնակեցմանը և կուժեղացնի բոլոր անդամ պետությունների՝ կանանց նկատմամբ բռնությունն արմատախիլ անելու և ընտանեկան բռնությանը վերջ դնելու ջանքերը:
- ▶ Խնդրեք գործադիր իշխանությանը կատարել Ստամբուլյան կոնվենցիայի պահանջների հետ առկա օրենսդրության, քաղաքականության, դատական և վարչական պրակտիկայի համադրում՝ անհամատեղելիության որևէ ոլորտ բացահայտելու համար:
- ▶ Իմացեք, թե ինչ (խորհրդարանական) գործողություններ են պահանջվելու կոնվենցիայի պահանջներին համապատասխանելու համար:
- ▶ Վավերացումը դարձրեք ներառական գործընթաց, որտեղ հնարավոր է վերացնել կոնվենցիային միանալու հետևանքների վերաբերյալ իրավաչափ մտավախությունները և ընդդիմախոսել նրանց, ովքեր միտումնավոր կեղծ պատմություններ են տարածում:
- ▶ Հակադարձեք այն քննադատությանը, որ այն հակազդեցություն է ընդդեմ կանանց իրավունքների: Երբ հասարակական գործիչներն անում են անխոհեմ կամ նույնիսկ միտումնավոր կերպով օրենքը խախտող մեկնաբանություններ, դա կարող է նշանակել (կամ դիտարկվել որպես) կանանց նկատմամբ բռնության թողտվություն՝ հանցագործություն, որը ոչ մի պարագայում չի կարող արդարացվել:

- ▶ Դասեր քաղեք մյուսների հաջողությունից քանի որ ավելի ու ավելի շատ երկրներ են վավերացնում Ստամբուլյան կոնվենցիան և մշտադիտարկվում են GREVIO-ի կողմից, պարզեք կոնվենցիայի դրական ազդեցությունն ամբողջ Եվրոպայում իրավական և նորմատիվ բազայի ամրապնդման գործում՝ գենդերային հիմքով բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի նպատակով:

Անհրաժեշտ են լրացուցիչ տեղեկություններ

Խորհրդարանական վեհաժողովի սեփական գնահատումները ցույց են տալիս Ստամբուլյան կոնվենցիայի շնորհիվ կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարում գրանցված առաջընթացը: Համապատասխան զեկույցները կարող եք գտնել «Բռնությունից զերծ կանայք» խորհրդարանական ցանցի կայքում և սույն ուղեցույցի 3-րդ հավելվածում: Կարող եք նաև ծանոթանալ GREVIO-ի զեկույցներին և ռեսուրսներին, ինչպես նաև վկայակոչել Վեհաժողովի՝ կանանց նկատմամբ բռնության հարցերով գլխավոր զեկուցողի հայտարարությունները կանանց նկատմամբ բռնության վերաբերյալ, որոնք տեղադրված են Վեհաժողովի իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի կայքում:

5.1.3. Վերապահումների վերացման ուղղությամբ աշխատանք

Խորհրդարանականների պարտականությունները չեն սահմանափակվում Ստամբուլյան կոնվենցիայի վավերացմանը նպաստելով: Ազգային խորհրդարանները նույնպես հաճախ մասնակցում են վերապահումների և դրանց վերացման մասին որոշումների կայացմանը: Վերապահումները պետություններին թույլ են տալիս չափավորել միջազգային պայմանագրին միանալիս իրենց ստանձնած պարտավորությունները, սակայն այդ վերապահումները ցանկացած պահի կարող են հանվել: Քանի որ դրանք Ստամբուլյան կոնվենցիայով սահմանված չափանիշների միատեսակ կիրառման բացառություններ են, ուստի վերապահումները մշտապես պետք է ժամանակավոր բնույթ կրեն: Հետևաբար, խորհրդարանականները պետք է նախաձեռնողականություն ցուցաբերեն և պարբերաբար վերագնահատեն որևէ վերապահում պահպանելու

անհրաժեշտությունը: Վերապահումների վերացման ուղղությամբ աշխատանքը լիովին արդյունավետ կդարձնի Ստամբուլյան կոնվենցիայով ամրագրված երաշխիքները:

Գիտե՛իք արդյոք

Ստամբուլյան կոնվենցիան ունի վերապահումների սահմանափակ հնարավորություն: 78-րդ հոդվածի համաձայն վերապահումները թույլատրվում են միայն 2-րդ պարբերությունում առկա մի քանի դրույթների սպառիչ ցանկի դեպքում: Պետությունները պետք է մատնանշեն պատճառները, թե ինչու են վերապահում խնդրում: Բոլոր վերապահումները պարբերաբար վերանայվում են:

5.1.4 Ստամբուլյան կոնվենցիայի համընդհանուր վավերացմանը նպաստելը

Վավերացման քարոզչությունը գլոբալ մասշտաբներ ունի: Խորհրդարանականները կարևոր դեր են խաղում կոնվենցիայի համընդհանուր վավերացման ապահովման գործում: Սա պետք է լինի ընդհանուր նպատակ, քանի որ բոլոր կանայք պետք է պաշտպանված լինեն բռնությունից՝ անկախ նրանց բնակության վայրից:

Ի՞նչ կարող եք անել համընդհանուր վավերացման նպատակով ակտիվ ջանքեր գործադրելու համար

- ▶ Ընդգծեք կոնվենցիայի վերաբերյալ գլոբալ մակարդակով տարվող տեղեկատվա-քարոզչական աշխատանքները, ինչպես նաև ազգային և միջազգային մակարդակում որպես գործողությունների պլան ծառայելու նրա ներուժը:
- ▶ Բարձրացրեք կոնվենցիայի մասին իրազեկվածությունը և ընդգծեք դրա հաջողությունները բազմակողմ համաժողովներում և երկկողմ հարաբերություններում:
- ▶ Փաստաթղթերով հաստատեք և ներկայացրեք կոնվենցիայի դրական արդյունքները կիսվեք այն պետությունների խորհրդարանականների հետ, որոնք դեռևս չեն վավերացրել Ստամբուլյան կոնվենցիան, և մատնանշեք, թե ինչպես է կոնվենցիան օգնել խթանել ձեր երկրում գենդերային հիմքով բռնության դեմ գործողությունները:

Ֆրանսիա. կոնվենցիայի համընդհանուր տարածմանը նպաստելը

Կանանց նկատմամբ բռնության վերացման 19-րդ միջազգային օրվա կապակցությամբ Ֆրանսիան վերահաստատեց իր հանձնառությունն ու վճռականությունը ապահովելու, որ միջազգային հանրությունը պայքարի և վերացնի կանանց նկատմամբ իրականացվող բռնության բոլոր ձևերը: 2019 թվականին գենդերային հավասարությունը, որը Ֆրանսիայի նախագահը հայտարարել էր հնգամյա ժամկետի հիմնական նպատակ, Ֆրանսիայի գործողությունների գերակա խնդիրն էր G7-ում և Եվրոպայի խորհրդի Նախարարների կոմիտեում նրա նախագահության ընթացքում: Իր եվրոպական և միջազգային գործընկերների հետ համագործակցությամբ՝ Ֆրանսիան սկսել է կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի մասին Եվրոպայի խորհրդի Ստամբուլյան կոնվենցիայի համընդհանուր ընդունումն ապահովելուն ուղղված արշավ:

5.2. Կոնվենցիայի իրականացմանը հետեւելը եւ աջակցելը

Երբ պետությունը վավերացնում է Ստամբուլյան կոնվենցիան, նա իրավական պարտավորություն է ստանձնում այն ամբողջությամբ կյանքի կոչելու: Սա ենթադրում է ներքին օրենսդրության և կանոնակարգերի փոփոխություն՝ դրանք կոնվենցիայում ամրագրված չափանիշներին համապատասխանեցնելու նպատակով:

Ստամբուլյան կոնվենցիայի լիարժեք և անհապաղ իրականացմանն աջակցելու նպատակով խորհրդարանականները կարող են կիրառել տարբեր գործիքներ՝ արդյունավետորեն օգտագործելով իրենց օրենսդրական, քաղաքականության մշակման, վերահսկողական և բյուջեի կազմման լիազորությունները՝ կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի ներքին շրջանակն ամրապնդելու համար:

Ազգային խորհրդարանները պետք է ներգրավվեն սույն Կոնվենցիայի կատարման ուղղությամբ ձեռնարկվող միջոցների կատարման նկատմամբ վերահսկողության գործընթացին (Ստամբուլյան կոնվենցիա, Հոդված 70.1):

5.2.1. Կոնվենցիայի չափանիշները պետությունում ներդնելու նպատակով օրենսդրական գործողություններ եւ քաղաքականության մշակում

Խորհրդարանականների պարտականությունը

Խորհրդարանականները քաղաքականություն և օրենք մշակողներ են: Նրանք ստեղծում են ներքին քաղաքականության հիմքեր՝ կանանց բռնությունից արդյունավետորեն պաշտպանելու համար, և նրանց գործողությունները կարող են այս առումով տարբեր ձևեր ունենալ: Խորհրդարանականները գործադիր իշխանության հետ միասին ունեն ընդհանուր պարտականություն՝ «հայրենիք բերել» (իրենց պետությունում ներդնել) միջազգային պայմանագրերով, այդ թվում՝ Ստամբուլյան կոնվենցիայով սահմանված նորմերը:

Օրինակ, ոչ բոլոր պետություններն են իրենց օրենսդրությունն ամբողջությամբ համապատասխանեցրել բռնաբարության վերաբերյալ Ստամբուլյան կոնվենցիայով ամրագրված չափանիշներին: Որոշ երկրներում բռնաբարության օրենսդրական սահմանումը հիմնված է ոչ թե համաձայնության բացակայության, այլ հարկադրանքի և ուժի կիրառման վրա: Որոշ երկրներում անհրաժեշտ է անհապաղ վերջ դնել անպատժելիությանը և վերացնել մեղմ պատժամիջոցները, որոնք հիմնված են այն պնդումների վրա, որ հանցագործը գործել է իր մշակույթի, ավանդույթների, կրոնի կամ սովորույթների նկատմամբ հարգանքի կամ իր «պատիվը» վերականգնելու համար: Կարևոր է հիշեցնել, որ դատավորներին պատժի ժամկետների կրճատման թույլտվության փոխարեն կոնվենցիան, ըստ էության, պահանջում է ավելի խիստ պատիժ, եթե հանցագործությունը կատարվել է ընտանիքի անդամի կամ միասին գործող երկու կամ ավելի անձանց կողմից: Որոշ պետություններ դեռևս չեն ընդունել կանանց սեռական օրգանների խեղումը կամ հետապնդումը արգելող քրեական օրենսդրության դրույթներ: Սրանք գործողությունների ընդամենը մի քանի ոլորտներն են, որտեղ օրենսդիրը կարող է փոփոխություն մտցնել:

Ավստրիա. Կոնվենցիան կանանց նկատմամբ բռնության եւ ընտանեկան բռնության վերաբերյալ քաղաքականության առաջարկների չափանիշ է

Ավստրիայում, գենդերային հիմքով բռնության և ընտանեկան բռնության վերաբերյալ իրենց միջնորդություններում խորհրդարանականները սովորաբար վկայակոչում են Ստամբուլյան կոնվենցիան: Օրինակ, 2019 թվականի ապրիլին Ազգային խորհրդի արդարադատության կոմիտեում **միջնորդություն** էր ներկայացվել մշակելու կանանց բռնության դեմ բոլոր ձևերը ներկայացնող երկարաժամկետ ռազմավարություն: Նշված միջնորդությամբ Ազգային ժողովին առաջարկվում էր հավանություն տալ GREVIO-ի այն առաջարկությանը, որ կառավարությունը մշակի երկարաժամկետ ծրագիր և ռազմավարություն, որն անհրաժեշտ կարևորություն է տալիս Ստամբուլյան կոնվենցիայով սահմանված բռնության բոլոր ձևերին և ապահովում է կայուն և համապարփակ միջոցառումների շարունակական երկարաժամկետ ֆինանսավորում:¹⁸

Ստամբուլյան կոնվենցիան գործողության մեջ դնելու համար օրենսդրության ընդունումը

- ▶ Համառորեն պահանջեք (պարբերաբար) նշել Ստամբուլյան կոնվենցիայով սահմանված չափանիշների հետ ազգային օրենսդրության անհամատեղելիության ոլորտները:
- ▶ Անհապաղ քննարկեք գործադիրի կողմից ներկայացված նոր կամ վերանայված օրենքները՝ գենդերային հիմքով բռնության վերաբերյալ քրեական օրենսդրության ամրապնդման նպատակով:
- ▶ Անհրաժեշտության դեպքում ներկայացրեք օրենսդրական նոր ակտեր:
- ▶ Հետևեք օրենսդրության կատարմանը:

18. Stv www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXVI/A/A_00543/index.shtml

Շվեդիա. Միայն «այո»-ն է նշանակում «այո»

2018 թվականը նշանավորվեց սեռական բռնության դեմ Շվեդիայի պայքարում նշանակալի քայլով: Երկրի խորհրդարանն ընդունեց օրենք, որն սահմանում է, որ սեքսն առանց համաձայնության բռնաբարություն է: Սա նշանակում է, որ սեքսը պետք է լինի փոխադարձ համաձայնությամբ, այլապես դա անօրինական կհամարվի: Նոր օրենքի համաձայն՝ բռնաբարության զոհերն այլևս ստիպված չեն ապացուցել, որ հանցագործը բռնություն կամ սպառնալիքներ է կիրառել, կամ օգտագործել է զոհի խոցելի վիճակը:

Կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի քաղաքականության նախաձեռնում

- ▶ Ընդունել կանանց նկատմամբ բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարին ուղղված խորհրդարանական գործողությունների հատուկ պլաններ և ռազմավարություններ, և խորհրդարանական այլ պլաններում և ռազմավարություններում ներառել գենդերային հիմքով բռնությունը:
- ▶ Ապահովել գենդերային բաղադրիչի կիրառումը քաղաքականություններ մշակելիս և դրանց ազդեցությունը գնահատելիս:
- ▶ Ձեռնարկել լրացուցիչ միջոցներ կանանց տնտեսական, քաղաքական և սոցիալական իրավունքների ու հնարավորությունների ընդլայնման համար: Գենդերային հավասարության խթանման նպատակը պետք է արտացոլվի կրթական ծրագրերում, ֆինանսավորման, ծառայությունների մատուցման և քրեական արդարադատության ոլորտներում:
- ▶ Ապահովել, որ քաղաքականության շրջանակները համապատասխանեցվեն հատկապես խոցելի և մարգինալացած կանանց (ինչպիսիք են հաշմանդամություն ունեցող և էթնիկ, ազգային, լեզվական, կրոնական կամ սեռական փոքրամասնություններին պատկանող կանայք) կարիքներին, որոնք բախվում են խտրականության բազմաթիվ ձևերի:

- ▶ Կանանց իրավապաշտպան կազմակերպությունների ամրապնդում, այդ թվում՝ տեղական մակարդակում:
- ▶ Ներգրավվել գործադիր իշխանության, իրավապահ մարմինների, սոցիալական և բժշկական ծառայությունների, երեխաների պաշտպանության հաստատությունների, դատախազների, դատավորների, ազգային իրավապաշտպան կազմակերպությունների, ՋԼՄ-ների և քաղաքացիական հասարակության հետ միջգերատեսչական մակարդակով համագործակցության մեջ՝ բռնության ենթարկված անձանց ավելի լավ պաշտպանություն և օժանդակություն ապահովելու, բռնության կանխարգելման և արդյունավետ հետաքննության, բռնություն գործադրողների քրեական հետապնդման և դատապարտման համար:

Լրացուցիչ տեղեկություններ են անհրաժեշտ

Նայեք ՄԱԿ-ի կանանց նկատմամբ բռնության զրոքավ տվյալների բազան՝ առցանց հարթակ, որը պարունակում է լայնածավալ և արդիական տեղեկատվություն կանանց նկատմամբ բռնության բոլոր ձևերի դեմ պայքարելու ուղղությամբ աշխարհում կառավարությունների ձեռնարկած միջոցառումների վերաբերյալ: Տվյալների բազան օգտակար գործիք է օրենսդիրների համար՝ ոգեշնչվելու և առաջատար պրակտիկան կիրառելու համար¹⁹:

5.2.2 Վերահսկողություն

Եվրոպայի խորհրդարանները, այդ թվում՝ Ստամբուլյան կոնվենցիայի մասնակից պետություններում, չունեն Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրականացման ուղղությամբ գործադիր իշխանության գործողությունների համակարգված վերահսկման հատուկ մեխանիզմներ կամ ընթացակարգեր: Այնուամենայնիվ, նույնիսկ վերահսկման հատուկ մեխանիզմների բացակայության պայմաններում բոլոր խորհրդարանների կանոնակարգը ներառում է կառավարության հաշվետվողականության ապահովման ընդհանուր մեխանիզմներ: Դրանք կարող են օգտագործվել կոնվենցիայի լիարժեք իրականացման համար ակտիվ քարոզչություն տանելու և այնուհետ GREVIO-ի արդյունավետ մոնիթորինգի ապահովման համար: Խորհրդարանականների տրամադրության տակ գտնվող

¹⁹ ՄԱԿ-ի կանանց նկատմամբ բռնության վերաբերյալ տվյալների բազան հասանելի է <http://evaw-global-da-tabase.unwomen.org/en> հղումով:

գործիքները ներառում են՝

- ▶ գրավոր կամ բանավոր հարցեր նախարարներին առանձին խորհրդարանականների կողմից,
- ▶ գործադիր իշխանության կողմից կոնկրետ քաղաքականությունների իրականացման վերաբերյալ խորհրդարանին ներկայացված զեկույցների ուսումնասիրություն,
- ▶ թեմատիկ հարցումներ:

Խորհրդարանական վերահսկողության նշված գործիքների մեծ մասը այս կամ այն ձևով օգտագործվել է Եվրոպայի խորհրդարաններում՝ Ստամբուլյան կոնվենցիայում ամրագրված իրավունքների և երաշխիքների իրականացմանն ուղղված կառավարության գործողությունների նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու համար:

Պորտուգալիա. կոնվենցիան գործողության մեջ դնելու քաղաքականության մշակում

Պորտուգալիայի Ազգային ժողովը ներկայացրել է երեք բանաձևերի նախագծեր, որոնք մշակվել են զանգվածային լրատվության միջոցների, ապաստարանների առկայության և մասնագետների պատրաստման վերաբերյալ Ստամբուլյան կոնվենցիայի դրույթներին համապատասխանության լիարժեք ապահովման համար:

- ▶ **Թիվ 2033/XIII/4.^a բանաձևի նախագիծը** կառավարությանն առաջարկում է մշակել վարվեցողության կանոնագիրք, որն, ի թիվս այլոց, նպատակաուղղված կլինի ընտանեկան բռնության դեպքերի պատշաճ լուսաբանման ապահովմանը:
- ▶ **Թիվ 1998/XIII/4.^a բանաձևի նախագիծը** հաշվառում է ապաստարանների քանակը՝ ըստ աշխարհագրական տեղանքի, պարզելու այն վայրերը, որտեղ ընտանեկան բռնության ենթարկված կանանց կարիքները պատշաճ ձևով չեն բավարարվում:
- ▶ **Թիվ 1976/XIII/4.^a բանաձևի նախագիծը** առողջապահության, արդարադատության և ներքին գործերի նախարարություններին հորդորում է, ի թիվս այլոց, ապահովել մասնագետների (բուժաշխատողների, դատավորների, դատախազների

և ոստիկանների) պատշաճ վերապատրաստում՝ բռնության ենթարկված անձանց ռիսկի գնահատումը բարելավելու համար:

Գրավոր եւ բանավոր հարցեր

Գրավոր և բանավոր հարցերը կառավարության անդամին, ով օրենքով պարտավոր է պատասխանել ցանկացած նման հարցմանը, հանդիսանում են խորհրդարանական վերահսկողության կարևոր գործիք և լայնորեն կիրառվում են Ստամբուլյան կոնվենցիայի հետ կապված: Կոնվենցիայի իրականացմանն առնչվող հարցերը ներառում են բյուջեների բաշխման վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրման հայցումներ՝ կոնվենցիայի պատշաճ իրականացումն ապահովելու համար: Ստամբուլյան կոնվենցիայում ընդգրկված որոշակի թեմաներ, ինչպիսիք են՝ հարկադրված ամուսնությունը, կանանց սեռական օրգանների խեղումը և բռնաբարությունը, ինչպես նաև ծառայությունների մատուցումն ու մասնագետների պատրաստումը նույնպես դարձել են խորհրդարանական հարցերի առարկա:

Խորհրդարանական հարցերի առավելությունները

Հարցերը կարող են օգտագործվել (և օգտագործվել են)՝

- ▶ շարունակելու ճնշումը կառավարության վրա՝ կոնվենցիան վավերացնելու նպատակով,
- ▶ հայցելու տվյալներ, տեղեկատվություն և պարզաբանում գենդերային հիմքով բռնության տարածվածության, ինչպես նաև ընդունված կամ նախատեսվող բարեփոխումների և դրանց (ակնկալվող) հետևանքների մասին, որոնք կարող են օգնել.
 - կանանց նկատմամբ բռնությունների և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարն ակտիվացնելու նպատակով բացահայտել օրենսդրական բացերը և օրենսդիր մարմնի այլ նախաձեռնությունների համար հնարավորությունները,
 - ձևավորել ընթացիկ կամ նախատեսվող բարեփոխումների ուղղությունն ու շրջանակը,
 - հիմնավորել քաղաքական բանավեճն ու դնել այն ամուր ապացուցողական հիմքերի վրա:

Վերոգրյալը խորհրդարանականներին օգնում է մանրակրկիտ ուսումնասիրել Ստամբուլյան կոնվենցիայի գործողության ոլորտի մեջ մտնող հարցերի առնչությամբ տարվող գործադիր իշխանության աշխատանքը և վերջինիս վրա դնել պայմանագրի իրականացմանն ուղղված աշխատանքների պատասխանատվությունը:

Իռլանդիա. համառորեն պահանջել վավերացում

Իռլանդիան վավերացրեց Ստամբուլյան կոնվենցիան 2019 թվականին՝ Կանանց միջազգային օրվա առթիվ, վերջին օրենսդրական ակտից հետո՝ 2018 թվականին քրեական իրավունքի (արտատարածքային իրավազրույթություն) ընդունումից հետո: 2019 թվականի սկզբին երեք խորհրդարանականներ հարցեր ուղղեցին Արդարադատության և իրավահավասարության հարցերով նախարարին Ստամբուլյան կոնվենցիայի վավերացման հետ կապված չլուծված հարցերի և դրա վավերացման ակնկալվող ժամկետների վերաբերյալ՝ դրանով իսկ շարունակելով ճնշում գործադրել կառավարության վրա այնքան ժամանակ, քանի դեռ վավերագիրը վերջնականապես չի պահ չի հանձնվել Եվրոպայի խորհրդի գլխավոր քարտուղարին²⁰:

Ֆրանսիա. եւ Պորտուգալիա պետական քաղաքականության վերահսկողության իրականացում

Ֆրանսիայում, Ներկայացուցիչների պալատի անդամներից մեկը խորհրդարանում հարցեր տալու իր ժամանակն օգտագործեց արտահայտելու իր հիասթափությունը, որ միջոցներ չեն հատկացվել ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց ընդունելու համար նախատեսված բնակարանների վարձակալության համար, և [հետաքրքրվեց](#), թե ինչպես է կառավարությունն ապահովելու ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի իր ռազմավարության գործնական կիրառումը²¹:

Պորտուգալիայի Ազգային ժողովում կառավարությունից պահանջել էին ներկայացնել տեղեկություններ մի շարք հարցերի շուրջ.

²⁰. Հունվար, փետրվար և մարտ ամիսներին Իռլանդիայի խորհրդարանում հարցերի միջոցով ճնշում էր գործադրվում կառավարության վրա: Հարցերը հասանելի են www.oireachtas.ie/en/debates/question/2019-01-15/408/, www.oireachtas.ie/en/debates/question/2019-02-06/94/ և www.oireachtas.ie/en/debates/question/2019-03-05/213/#pq-answers-213_230 հղումներով:

²¹. Տես <http://questions.assemblee-nationale.fr/q14/14-38772QE.htm>, ֆրանսերենով միայն:

ընտանեկան բռնության վերաբերյալ ուսումնական միջոցառումներ դատավորների, դատախազության աշխատողների և անվտանգության ուժերի աշխատակիցների համար,

- ▶ Ազատագրկման վայրերում գտնվող՝ ընտանեկան բռնություն կատարած անձանց համար նախատեսված ծրագրի իրականացում (հասանելի է [այստեղ](#)),
- ▶ Տուժողների համար ընդունելության հարմարությունների զարգացում և ստեղծում (հասանելի է [այստեղ](#)), և
- ▶ կանանց նկատմամբ բռնության և հարաբերությունների շրջանակներում բռնության վերաբերյալ միջոցառումներ դպրոցներում, ներառյալ՝ ուսումնական նյութերի տարածում և ուսուցիչների վերապատրաստում (հասանելի է [այստեղ](#))²²:

Խորհրդարանական հարցերն օգտագործվել են նաև Խորվաթիայում, Ֆինլանդիայում, Լեհաստանում, Սերբիայում և այլ երկրներում՝ Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրականացման մասին տեղեկություններ ստանալու համար:

Դանիա. GREVIO-ի կոնկրետ հանձնարարականներին հետևելը

Դանիացի պատգամավորները, ինչպես հաղորդվում է, շուրջ 200 հարց են ուղղել 2016-2019թթ. ընթացքում կանանց նկատմամբ բռնության հետ կապված խնդիրների վերաբերյալ, որոնցից 11-ն ուղղակիորեն վերաբերում էր Ստամբուլյան կոնվենցիային: Որոշ հարցեր վերաբերում էին [Դանիայի վերաբերյալ GREVIO-ի գնահատման զեկույցին](#) ի պատասխան կառավարության ձեռնարկած միջոցառումներին, ներառյալ Երեխաների և սոցիալական հարցերով նախարարին ուղղված հարցը: Վերջինիս խնդրել էին պարզաբանել կառավարության դիրքորոշումը GREVIO-ի քննադատության վերաբերյալ, ըստ որի Դանիան պատշաճ պաշտպանություն չի ապահովում խնամակալության մասին որոշում կայացնելու գործընթացի ժամանակ, ամուսնու կամ հոր կողմից ընտանիքում բռնության ենթարկված կանանց և երեխաների համար:

22. Հարցերի հղումը այստեղ՝ www.parlamento.pt/ActividadeParlamentar/Paginas/DetalhePerguntaRequerimento.aspx?BID=108338, www.parlamento.pt/ActividadeParlamentar/Paginas/DetalhePerguntaRequerimento.aspx?BID=107673 և www.parlamento.pt/ActividadeParlamentar/Paginas/DetalhePerguntaRequerimento.aspx?BID=90884, հասանելի են միայն պորտուգալերենով

Հետաքննություններ

Խորհրդարանի կողմից իր վերահսկողական գործողություններն իրականացնելու մեկ այլ կարևոր միջոց է թեմատիկ հետաքննության անցկացումը: Օգտագործելով հետաքննության իրենց իրավունքը՝ խորհրդարանականները կարող են հետաքննել մարդու իրավունքների հրատապ խնդիրները, որոնք, մասնավորապես, մտահոգություն են հարուցում Ստամբուլյան կոնվենցիայով (կամ մարդու իրավունքների այլ միջազգային պայմանագրերով) երկրի ստանձնած պարտավորությունների կատարման կապակցությամբ:

Միացյալ Թագավորություն. վավերացման վերաբերյալ խորհրդարանական հետաքննություն

Միացյալ Թագավորությունում խորհրդարանականներն օգտագործել են գրավոր հարց ու պատասխանի և գրավոր դիմումների ընթացակարգեր՝ երկու պալատների՝ [Համայնքների պալատի](#) և [Լորդերի պալատի](#) կողմից Ստամբուլյան կոնվենցիայի վավերացման վիճակի վերաբերյալ տեղեկատվություն ստանալու նպատակով²³:

Իտալիա. կանանց սպանությունների հարցերով խորհրդարանական քննիչ հանձնաժողով

Կանանց սպանությունների և գենդերային հիմքով բռնության բոլոր ձևերի հարցերով համատեղ [քննիչ հանձնաժողովը](#) ստեղծվել է Իտալիայի Սենատի որոշմամբ 2017 թվականի հունվարին՝ Իտալիայի կողմից Ստամբուլյան կոնվենցիան վավերացնելուց հետո: Սենատը հանձնաժողովին հանձնարարել էր գնահատել կանանց նկատմամբ՝ մահվան ելքով բռնության դեպքերի տարածվածությունը՝ վերլուծելով նման սպանությունների միջև կապը, կառուցվածքային խտրականության ցանկացած գործոն և ինստիտուցիոնալ արձագանքը այդ մահվան ելքին նախորդող բռնության բոլոր ձևերին: Նշված հետաքննությունն ունի երեք նպատակ.

- ▶ տվյալ երևույթի պատշաճ կանխարգելման ճանապարհին խոչընդոտները վերացնելու համար անհրաժեշտ օրենսդրական և այլ փոփոխությունների բացահայտում,

23. www.parliament.uk/business/publications/written-questions-answers-statements/written-statement/Commons/2018-10-30/HCVS1048/ և www.parliament.uk/business/publications/written-questions-answers-statements/written-statement/Lords/2018-10-30/HLWS1018

- ▶ կանանց արդյունավետ պաշտպանություն, և
- ▶ ժամանակին փոխհատուցում կրած վնասակար հետևանքների համար:

Հանձնաժողովն իր առաջին **գեկույցն** ընդունեց 2018թ. մարտին: Այն համապարփակ կերպով ներկայացնում է Իտալիայում նման միջոցառումները և լավ օրինակ է, թե ինչպես կարող է երկրի խորհրդարանը գործողության մեջ դնել Ստամբուլյան կոնվենցիայի 70-րդ հոդվածի դրույթը, որը վերաբերում է կոնվենցիայի իրականացման համար մասնակից պետության քայլերի մոնիթորինգի հետ կապված ազգային խորհրդարանների դերին²⁴:

Հետաքննությունների առավելությունները

Ամբողջական խորհրդարանական հետաքննությունը կարող է օգնել հավաքել անհրաժեշտ տեղեկատվությունն ու տվյալները՝ բանավոր և գրավոր ապացույցներ հավաքելու, վկաներին լսելու և, օրինակ, կանանց ապաստարաններ այցելություններ կազմակերպելու միջոցով:

Հետաքննության արդյունքներն օգնում են բացահայտել պետության կողմից մարդու իրավունքների նվազագույն չափանիշների պահպանման թերությունները և դրանով օգնում են նոր օրենքների և քաղաքականության մշակմանը:

Հետաքննությունները, որոնք թույլ են տալիս փաստերի հիման վրա պատկերացում կազմել խնդիրների և դրանց հնարավոր լուծումների վերաբերյալ, կարող են հանրության իրազեկման արշավների հիմք հանդիսանալ:

Այս միջոցով հավաքված ապացույցները, հասարակության լայն շերտերի համար մատչելի ձևով ներկայացվելու դեպքում, կարող են նպաստել Ստամբուլյան կոնվենցիայի առավելությունների ընդգծմանը և կարող են հակազդել գերակշռող թյուր կարծիքներին:

Կառավարության կողմից պարբերաբար հաշվետվություններ ներկայացնելը

Շատ դեպքերում, իրենց վերահսկողական գործառույթն իրականացնելու համար, խորհրդարանականներն ապավինում են գործադիրի տվյալներին և տեղեկատվությանը: Դա բացատրվում է նրանով, որ կառավարությունը համակարգում է ազգային

²⁴. Կանանց պաշտպանությունների վերաբերյալ հետաքննությունների համար տես <http://senato.it/leg18/4943?dossier=2310>

քաղաքականությունը, հաշվետու է GREVIO-ին և անմիջականորեն համագործակցում է վերջինիս հետ, ինչպես նաև ներկայացնում է պետությունը մասնակից պետությունների կոմիտեում: Այսպիսով, գործադիրը կտիրապետի տեղեկատվության, որը պետք է ներկայացնի խորհրդարանի ուշադրությանը, եթե ցանկանում է, որ զսպումների և հակակշիռների համակարգը լավ աշխատի: Ուստի խորհրդարանականները պետք է կառավարությունից պահանջեն աջակցել Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրականացման մոնիթորինգին խորհրդարանականների մասնակցությամբ:

Ինչ կարող եք դուք անել

- ▶ Խնդրել գործադիրին պարբերաբար տեղեկացնել պետության կողմից ընդհանուր առմամբ մարդու իրավունքների մասին միջազգային պայմանագրերով, և մասնավորապես Ստամբուլյան կոնվենցիայով ստանձնած իր պարտավորությունների կատարման մասին:
- ▶ Բարձրացնել հարցեր Ստամբուլյան կոնվենցիայի կատարման վերաբերյալ՝ գործադիրի կողմից խորհրդարան ներկայացված մարդու իրավունքների (տարեկան) զեկույցների քննարկումների ժամանակ:

Ալբանիա. գործադիրը խորհրդարանին ներկայացնում է հաշվետվություն կոնվենցիայի իրականացման մասին

Ալբանիայում գենդերային հավասարության և կանանց նկատմամբ բռնության կանխարգելման հարցերով ենթահանձնաժողովը համապատասխան նախարարություններից պարբերաբար պահանջում է ներկայացնել տեղեկատվություն, օրինակ՝ գենդերային հավասարության վերաբերյալ ազգային ռազմավարության և դրան կից գործողությունների ծրագրի մասին, ինչպես նաև խնդրում է ներկայացնել տեղեկատվություն ՄԱԿ-ի կանանց նկատմամբ խտրականության վերացման հանձնաժողովին զեկույցների ներկայացման գործընթացի և Ալբանիայի վերաբերյալ վերջինիս առաջարկությունների կատարման մոնիթորինգի մասին:

5.2.3 Բյուջեով նախատեսված գործողություններ. քաղաքացիական հասարակության ծառայությունների համարժեք ֆինանսավորման ապահովում

Գենդերային հիմքով բռնության դեմ պայքարը պահանջում է համապատասխան ֆինանսական ռեսուրսներ: Միանալով Ստամբուլյան կոնվենցիային՝ պետությունները ստանձնում են իրավաբանորեն պարտադիր պարտավորություն ստեղծել և բարելավել ընտանեկան բռնության և կանանց նկատմամբ բռնության այլ ձևերի ենթարկված անձանց և ականատեսների աջակցության և պաշտպանության ծառայությունների լայն շրջանակը: Նրանք պետք է ապահովեն, որ համապատասխան բոլոր սուբյեկտներն աշխատեն համակարգված ձևով: Այս պարտավորությունը պետք է հանգեցնի համապատասխան նախարարություններին կամ այլ սուբյեկտներին բյուջետային հատկացումների: Ազգային քաղաքականության գերակայությունները սահմանելիս խորհրդարանականները պարտավոր են ընդունել բյուջե, որը ներառում է գենդերային հիմքով բռնության կանխարգելմանն ու տուժողների աջակցությանն ուղղված բավարար ֆինանսավորում:

Ավստրիա. գենդերային խնդիրները հաշվի առնող բյուջեի կազմում՝ կոնվենցիայի նպատակներին հասնելու համար

Ավստրիայի Դաշնային Սահմանադրությունն ամրագրում է բյուջեի պլանավորման մեջ կանանց և տղամարդկանց միջև փաստացի հավասարության խնդիրը, և գենդերային բյուջետավորումն իրականացվում է համակարգված հիմունքներով: Դաշնային յուրաքանչյուր նախարարություն իր բյուջեն կազմելիս պետք է ձևակերպի մի շարք նպատակներ, որոնցից մեկը պետք է վերաբերի գենդերային հավասարությանը: Այսպիսով, յուրաքանչյուր նախարարություն պարտավոր է հաշվի առնել, թե ինչպես է իր գործունեությունը կապված գենդերային հավասարության հետ և մշակել նպատակներ ու ցուցանիշներ՝ բյուջեի կազմման ժամանակ գենդերային հավասարությունը խթանելու համար²⁵: Ստամբուլյան կոնվենցիան ներառվել

25. Լրացուցիչ տեղեկատվության համար տես ՄԱԿ-ի իրավունքի գերակայության սկզբունքը, Ավստրիա Գենդերային ուղղվածությամբ բյուջետավորում, հասանելի է www.un.org/ruleoflaw/blog/portfolio-items/austria-gender-budgeting/ հղումով

է այդ նպատակների մեջ՝ «համապարփակ գենդերային հավասարության բարելավում, ներառյալ կանանց տնտեսական հավասարությունը, խտրականության դեմ պայքարի հետագա զարգացումը և բռնության զսպումը» խորագրի ներքո: Այս նպատակին հասնելու միջոցառումները հիշատակվում են բյուջեի փաստաթղթում՝ կանանց և աղջիկների համար խորհրդատվական աջակցության հաստատությունների մատչելիությունն ապահովելու, բռնությունից տուժած կանանց խորհրդատվության և խնամքի, ինչպես նաև կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի ծրագրերի համակարգման համար:

«Խորհրդարանն ամեն տարի հաստատում է պետական բյուջեն, բայց կարող է նախաձեռնել դրանում լրացումներ կատարելու գործընթաց: Նման լրացումներից է նախաձեռնել ԵԽԽՎ-ում Ֆինլանդիայի պատվիրակության անդամներից մեկը, ինչի արդյունքում ավելացել են [հասանելի են դարձել] «անվտանգ» տներին հատկացվող միջոցները»: (Էդուսկունտայի պատասխանը [խորհրդարանական հետազոտությունների և փաստաթղթերի եվրոպական կենտրոնի](#) հարցաշարին, 2019թ. մայիս):

GREVIO-ի գնահատականները ցույց են տվել, որ կառավարությունները չեն կարողացել ապահովել գենդերային հիմքով բռնության դեմ պայքարի իրենց արտահայտած հանձնառության շրջանակներում անհրաժեշտ ֆինանսավորումը: Որոշ երկրներում ոստիկանության ֆինանսավորման կրճատումը հանգեցրել է ընտանեկան բռնության կամ սեռական բնույթի հանցագործությունների դեմ պայքարի մասնագիտացված ստորաբաժանումների թվի կրճատմանը: Այլ երկրներում բռնի վերաբերմունքից ազատվելու համար կանանց և երեխաների համար անհրաժեշտ ապաստարանների և ծառայությունների պետական ֆինանսավորումը մնում է լիովին անբավարար: Կանանց իրավապաշտպան կազմակերպություններին և այլ իրավապաշտպան հասարակական կազմակերպություններին պետական ֆինանսավորման ավելի մեծ կրճատումները հանգեցրել են բռնության ենթարկված անձանց աջակցելու նրանց հնարավորությունների սահմանափակմանը: Սա ոչ միայն կործանարար հետևանքներ է ունենում բռնության ենթարկված անձանց համար, քանի որ ֆինանսավորման կրճատումները բառացիորեն կյանքեր են արժենում, այլև անհեռատեսական

է: Հետազոտությունները ցույց են տվել, որ գենդերային հիմքով բռնությունը տևական բացասական ազդեցություն է ունենում մեր տնտեսությունների վրա (առողջապահական ծախսերի, կորցրած աշխատանքային օրերի և այլ շատ զգալի ծախսերի տեսանկյունից), հետևաբար նաև մեր հասարակության վրա²⁶:

Ինչ կարող եք անել

- ▶ Համոզվեք, որ բյուջետային խնդիրները կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ արդյունավետ պայքարի նկատմամբ առավելություն չունեն:
- ▶ Ընդունեք կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց կարիքներին ուղղված ծրագրերի, ծառայությունների և քաղաքականության համար անհրաժեշտ ռեսուրսներ ներառող բյուջեներ:
- ▶ Ապահովեք, որ պետական բյուջեները արտացոլեն այն փաստը, որ ընտանեկան բռնությունը անհամաչափորեն ազդում է կանանց վրա:
- ▶ Ապահովեք կանանց իրավապաշտպան կազմակերպությունների և ժողովրդական շարժումների պատշաճ ֆինանսավորումը:
- ▶ Նշանակեք ֆինանսական հանձնաժողովների անդամներ, ովքեր տեղյակ են գենդերային հավասարությանը վերաբերող խնդիրների մասին և գիտակցում են, որ վերջինս անհրաժեշտ նախապայման է կանանց նկատմամբ բռնությունն արմատախիլ անելու համար:

5.2.4 Գենդերային բռնության դեմ պայքարի նպատակով իրազեկության բարձրացում եւ դաշինքների ստեղծում

Գենդերային հիմքով բռնությունից զերծ հասարակության ստեղծումը ոչ միայն քաղաքական գործիչների և օրենսդիրների խնդիրն է: Սակայն, որպես քաղաքական գործիչներ և հասարակական կարծիքի ձևավորման առաջնորդներ, խորհրդարանականները պետք է լինեն կանանց նկատմամբ բռնության հետևանքների

²⁶. Տես, օրինակ, Եվրոպայի խորհուրդ, Իրավահավասարության բաժին, [Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության ծախսերի ուսումնասիրությունների ակնարկ](#), հոկտեմբեր 2014

մասին իրազեկման բարձրացման առաջնագծում՝ խախտելով այս խնդրի շուրջ լուսությունը՝ կոտրելով խարանը և վերացնելով կարծրատիպերը: Նրանք պետք է առաջնորդեն կայուն լուծումների գործընթացը: Ստամբուլյան կոնվենցիան ինքնին իրազեկման մակարդակի բարձրացման և քարոզչության հզոր գործիք է:

Կանանց խորհրդարանական ցանցեր բարեփոխումների շարժիչ ուժը

Եվրոպայի Խորհրդի անդամ պետությունների շատ խորհրդարաններում գովելի ջանքեր են գործադրվել կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարելու ուղղությամբ: Շատ հաճախ հենց կին խորհրդարանականներն են փոփոխությունների գլխավոր գործող ուժը, նրանք առաջարկում են նոր օրենսդրություն, նախաձեռնում իրազեկության բարձրացման միջոցառումներ, քննարկումների կոչեր, սերտորեն համագործակցում քաղաքացիական հասարակության հետ և այլ ջանքեր գործադրում այդ խնդրի լուծման համար: Որոշ խորհրդարաններում կին պատվիրակները ողջ քաղաքական շրջանակից հավաքվել են այն թեմաների շուրջ, որոնց վերաբերյալ բոլորը կարող են համաձայնության գալ, այն է՝ խթանել գենդերային հավասարությունը և կանանց առողջությունը, ինչպես նաև պայքարել կանանց նկատմամբ բռնության դեմ: Ֆրանսիայում, օրինակ, կա կանանց իրավունքների հարցերով պատվիրակություն ինչպես [Սենատում](#), այնպես էլ [Ազգային ժողովում](#)²⁷:

Ավստրիա. խորհրդարանները հորդորում են իրականացնել կոնվենցիան

2014 թվականի փետրվարին, Ավստրիայի կողմից կոնվենցիայի վավերացումից երեք ամիս անց, Ավստրիայի ազգային խորհրդի Սոցիալ-դեմոկրատական խմբի կին անդամները իրենց սովորական «կանանց նախաճաշերից» մեկն օգտագործեցին՝ հորդորելով շուտափույթ իրականացնել կոնվենցիան: Նրանք հավաքեցին ստորագրություններ խորհրդարանականներից, ովքեր պարտավորվում էին աջակցել Ստամբուլյան կոնվենցիայով սահմանված չափանիշները ազգային օրենքներում և

27. Տես www.senat.fr/commission/femmes/ (Սենատ) և [www2.assemblee-nationale.fr/15/les-delegations-comite-et-office-parlementaire/delegation-aux-droits-des-femmes/ \(block\)/41832](http://www2.assemblee-nationale.fr/15/les-delegations-comite-et-office-parlementaire/delegation-aux-droits-des-femmes/(block)/41832) (Ազգային ժողով)

քաղաքականության մեջ ներառման գործընթացին: Նրանց գործողությունները նպաստեցին Ստամբուլյան կոնվենցիան ավելի տեսանելի դարձնելուն և օգնեցին 30 ՀԿ-ների և հասարակական կազմակերպությունների ցանցերի կողմից իրականացվող «Ես ստորագրում եմ» տարածաշրջանային քարոզարշավին²⁸:

Խորհրդարանականների գիտելիքների մակարդակի բարձրացում

Շատ կարևոր է, որ խորհրդարանականներն իրենք լավ ընկալեն ինչպես գենդերային հիմքով բռնությունը՝ որպես մեր հասարակության համար պատուհաս դարձած էնդեմիկ երևույթ, այնպես էլ այն պարտավորությունները, որոնք Ստամբուլյան կոնվենցիան դնում է օրենսդիր մարմնի վրա: Նրանք պետք է փորձեն ստանալ և այնուհետ տարածել հավաստի տեղեկատվություն (որակական և քանակական) կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության վերաբերյալ, առնվազն այն պատճառով, որ տվյալների հավաքագրումն ու վերլուծությունը հանդիսանում են նախադրյալներ փաստացի տվյալների վրա հիմնված քաղաքականության ձևավորման համար, որը կարող է արձագանքել հայտնաբերված խնդիրներին:

Իրազեկության բարձրացում, համակարգված մոտեցման խթանում եւ աջակցում

Շնորհիվ այն հարթակի, որը խորհրդարանականներն ունեն որպես ընտրված ներկայացուցիչներ, նրանք նույնպես լավ պատրաստված են գենդերային հիմքով բռնության պատճառների և հետևանքների մասին իրազեկվածության մակարդակը բարձրացնելու համար, ինչպես նաև դրանց դեմ պայքարին ուղղված Ստամբուլյան կոնվենցիայի ջանքերի վերաբերյալ իրազեկությունը բարձրացնելու այն սուբյեկտների շրջանում, ովքեր պետք է կատարեն կոնվենցիայի մասով տրված խոստումները: Դրանց թվում են՝

- ▶ ոստիկանությունը և բռնությանն արագ արձագանքման այլ կառույցներ
- ▶ բուժաշխատողներ, փաստաբաններ, սոցիալական

28. Այս արշավի շրջանակներում հիմնականում բալկանյան երկրների կողմից իրականացված բազմաթիվ քարոզական ակցիաների մասին իմանալ ավելին «Ես ստորագրում եմ» (www.potpisujem.org/eng/about_the_campaign.html հղումով), (www.facebook.com/SignCampaign), [@վիճեռոմ](https://twitter.com/SignCampaign) (<https://twitter.com/SignCampaign>) և եզրափակիչ www.potpisujem.org/doc/84ec66436b12343cf69d1ec1671a123a.pdf

աշխատողներ և այլոք, ովքեր հոգ են տանում բռնություն վերապրածների և ականատեսների մասին և աջակցություն են ցուցաբերում նրանց,

- ▶ իրավապահ մարմիններ, դատավորներ, դատախազներ և դատական այլ կառույցներ, ովքեր ապահովում են քրեական իրավունքի դրույթների կատարումը, և
- ▶ ուսուցիչներ և հանրակրթական ոլորտի պաշտոնատար անձինք, ովքեր պատասխանատու են գենդերային հավասարության, միջանձնային հարաբերություններում ոչ բռնի բախումների կարգավորման և գենդերային հիմքով բռնության վերաբերյալ ուսումնական նյութերի մշակման համար:

Հասարակությանը տեղեկացնելը եւ ներգրավելը

Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության, նման բռնության բազմաթիվ ձևերի և կանանց, ընտանիքի և ընդհանուր առմամբ հասարակության վրա դրա ազդեցության մասին իրազեկվածությունը բարձրացնելու, նման բռնության շուրջ լռությունը խախտելու, տաբուներն ու խարանը կտրելու, գենդերային կարծրատիպերի վերացման և անհավասարության դեմ պայքարելու գործում կարևոր է փորձել կապ հաստատել հասարակության բոլոր անդամների հետ և ներգրավել նրանց:

Լինելով ժողովրդի կողմից ընտրված ներկայացուցիչներ, ովքեր անմիջական կապեր ունեն իրենց ընտրողների հետ, խորհրդարանականները կարող են մոբիլիզացնել Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրականացման համար հասարակության աջակցությունը և գենդերային հիմքով բռնության վերացման առավել ընդարձակ միջոցները: Այդ նպատակին հասնելու առանցքային միջոցներից է դաշինքների ձևավորումը՝ ինչպես կուսակցությունների շրջանակում, այնպես էլ պետական իշխանության շրջանակներից դուրս: Խորհրդարանականները կարող են համախմբել համախոհներին իշխանությունների, ազգային իրավապաշտպան հաստատությունների կամ օմբուդսմենների գրասենյակների, արդարադատության ոլորտի, իրավապահ մարմինների, գործադիր իշխանության, հասարակական կազմակերպությունների և քաղաքացիական հասարակության այլ կազմակերպությունների, ինչպես նաև լրատվամիջոցների և գիտակրթական ոլորտի ներկայացուցիչներին՝ Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրագործումը

ներառական և ամբողջական աշխատանք դարձնելու համար:

«Ստամբուլյան կոնվենցիան առաջ մղելու և պարզաբանելու, ինչպես նաև դրա իրական նպատակները, ձեռքբերումներն ու գործնական օգուտը հասարակության լայն զանգվածներին բացատրելու համար ազգային խորհրդարանի անդամները... պետք է ավելի աչքի ընկնող, լսելի և տեսանելի լինեն լրատվամիջոցներում»: («Կանանց նկատմամբ բռնության մասին Ստամբուլյան կոնվենցիա ձեռքբերումներ և մարտահրավերներ»²⁹:

Համագործակցելով քաղաքացիական հասարակության և միջազգային փորձագետների հետ, ինչպես նաև կիրառելով այլ երկրներից իրենց գործընկերների փորձը՝ խորհրդարանականները կարող են բարձրացնել հասարակության իրազեկվածությունն առ այն, թե ինչու է կարևոր գենդերային անհավասարության և կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարելը: Միևնույն ժամանակ, նրանք կարող են փորձագիտական խորհրդատվության հիման վրա ձեռք բերել գիտելիքներ, որոնք կօգտագործվեն նրանց կողմից քաղաքականության մշակման և որոշումների կայացման գործընթացում:

Գոյություն ունի մի քանի սահմանափակում այն միջոցների համար, որոնք խորհրդարանականները կարող են օգտագործել՝ հասարակության բոլոր անդամներին օգնելու ճանաչել կանանց նկատմամբ բռնությունը իր բոլոր ձևերով, հանդես գալ դրա դեմ և աջակցել տուժողներին ըստ հնարավորության և անհրաժեշտության: Հնարավորությունները տարբեր են. առցանց արշավների ստեղծում, ՋԼՄ-ների ուշադրությունը թեմայի վրա հրավիրելը, բողոքի ակցիաներին մասնակցելը, համաժողովների կազմակերպում և այլն:

Աստիճանաբար ճանաչված և ապացուցված փաստ է դառնում այն, որ կանայք միայնակ չեն կարող հաղթել գենդերային հիմքով բռնության դեմ պայքարում: Կանանց նկատմամբ բռնությանը վերջ դնելը մեր հասարակության յուրաքանչյուր անդամի ընդհանուր պատասխանատվությունն է: Կարևոր է, որ տղամարդիկ և տղաները կարողանան լինել փոփոխությունների կարևոր խթանողներ³⁰:

29. ԵՆԽՎ-ի գեկույց, 8 հունիս 2019թ., Փաստաթուղթ 14908, §73. <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?FileID=27718&lang=EN>.

30. Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպություն (2007), «Տղամարդկանց և տղաների ներգրավումը առողջապահական ոլորտում գենդերային անհավասարությունը փոխելու գործում՝ ծրագրային միջոցառումների փաստացի տվյալներ», հասանելի է www.who.int/gender/documents/Engaging_men_boys.pdf հղումով:

Հետևաբար, ոչ միայն կանայք պետք է լիազորված լինեն համապարփակ արձագանք տալու գենդերային հիմքով բռնությանը, այլ նաև տղամարդիկ պետք է ակտիվորեն ներգրավվեն գենդերային հավասարության մեր հավաքական ընկալման մեջ վերաբերմունքի փոփոխության գործում, որն անհրաժեշտ է բռնության պատճառ հանդիսացող և այն հավերժացնող սոցիալական նորմերն արմատախիլ անելու համար: Քանի որ կանանց նկատմամբ բռնությունն իրականացվում է հիմնականում տղամարդկանց կողմից, ուստի կարևոր է տղամարդկանց ներգրավումը գենդերային կարծրատիպերի վերացման, այլ տղամարդկանց վրա ազդեցության, դրական վարքագծի ձևավորման, ինչպես նաև նրանց ակտիվ մասնակցությունը կանանց նկատմամբ գենդերային հիմքով բռնության կանխարգելմանն ու վերացմանն ուղղված ծրագրերի նախագծման և իրականացման գործում: Տղամարդ խորհրդարանականներն այս առումով պետք է օրինակ ծառայեն:

«Կանանց իրավունքները ստեղծում են ավելի լավ, ավելի արդար հասարակություն բոլորի համար Կանանց ազատությունը գալիս է ոչ թե տղամարդկանց հաշվին, այլ նաև ի օգուտ նրանց»³¹:

5.3. Խորհրդարանական մասնակցությունը GREVIO-ի մոնիթորինգին

Ստամբուլյան կոնվենցիայից բխող պահանջներին համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով օրենսդրության կամ քաղաքականության ստուգումը, ինչպես նաև գործադիր իշխանության գործողությունների ուսումնասիրությունը պետք է անցկացվի ոչ թե մեկ անգամ, այլ կրի շարունակական բնույթ: GREVIO-ի կողմից գնահատման ելակետային զեկույցների շարունակական հրապարակմանը զուգընթաց ավելի ու ավելի շատ վկայություններ են ի հայտ գալիս մոնիթորինգի գործընթացում խորհրդարանների մասնակցության, ինչպես նաև առաջատար այն փորձի մասին, որից խորհրդարանականները կարող են դասեր քաղել և այն կիրառել իրենց խորհրդարաններում:

31. Եվրոպայի խորհրդի գլխավոր քարտուղար Թորբորն Յազլանդի հայտարարությունը «Կանայք ճանապարհների խաչմերուկում միջազգային համագործակցության ամրապնդում» իրավական բազաների բացերը վերացնելու և դրանց իրականացման նպատակով» համաժողովում, Ստրասբուրգ, 24 մայիսի 2019թ <https://www.coe.int/en/web/genderequality/strasbourg-conference-may-2019>.

5.3.1 Պետության կողմից հաշվետվությունների ներկայացման, երկրներ այցելությունների և պետությունների հետ երկխոսության ընթացքում

GREVIO-ի մոնիթորինգը բաղկացած է մի քանի տարրերից (տես Բաժին 4 և նկ. 1), և գործընթացի գրեթե յուրաքանչյուր փուլ հնարավորություն է ընձեռում խորհրդարանականների ակտիվ մասնակցության համար: Մոնիթորինգի գործընթացում առաջին քայլը պետական մակարդակով զեկույցի պատրաստումն ու ներկայացումն է: Վերջինս միայն գործադիր իշխանության խնդիրը համարելու որևէ հիմք չկա: Փաստորեն, GREVIO-ի **հարցաշարին** պատշաճ կերպով պատասխանելու համար գրեթե միշտ անհրաժեշտ է լինում տեղեկատվություն և տվյալներ ձեռք բերել տարբեր պետական մարմիններից: Խորհրդարանական հանձնաժողովները կարող են ակտիվորեն առաջարկել իրենց ներդրումն ունենալ պետական զեկույցի պատրաստման գործում: Սա փոխգործակցության քիչ զարգացած ձև է: Այն կարող է օգնել վեր հանել օրենսդրական բացերը և խորհրդարանի կողմից բացահայտված այլ թերությունները:

Ինչ կարող եք դուք անել

- ▶ Խնդրեք կառավարությանը տեղեկացնել խորհրդարանին GREVIO-ից ցանկացած տեղեկատվության հայցման վերաբերյալ
- ▶ Առաջարկեք ներառել ձեր տվյալները պետական զեկույցում՝ նախքան GREVIO-ին ներկայացնելը:
- ▶ Կապ պաշտպանեք GREVIO-ի անդամների հետ՝ հրավիրելով նրանց կարծիքների փոխանակման, համաժողովներին կամ ձեր խորհրդարանում կազմակերպվող այլ միջոցառումներին:

Ֆինլանդիա. պետության կողմից ներկայացվող զեկույցում խորհրդարանի մասնակցությունը

Ֆինլանդիայի խորհրդարանին հնարավորություն էր ընձեռվել արտահայտելու իր տեսակետները Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրականացման վերաբերյալ: Կառավարությունը հարցում էր ուղարկել խորհրդարան՝ ելակետային **պետական զեկույցի**

վերաբերյալ վերջինիս կարծիքը ստանալու համար: Հարցումն ուղղված էր Սահմանադրական իրավունքի հանձնաժողովին, Խորհրդարանական վեհաժողովում Ֆինլանդիայի պատվիրակությանը և Մարդու իրավունքների հարցերով խմբին: Կառավարության պետական զեկույցի նախագիծը փոխանցվել էր նաև Խորհրդարանին մեկնաբանությունների համար: Պետական զեկույցում իր կողմից ներառված տեղեկատվության մեջ, խորհրդարանը, ի թիվս այլոց, նշել էր **Կին խորհրդարանականների ցանցի** դերը բռնաբարության օրենսդրական սահմանման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին միջնորդություն ներկայացնելու գործում, որը հիմնված կլինի համաձայնության բացակայության վրա, ինչպես պահանջում է Ստամբուլյան կոնվենցիան:

Փոխգործակցության հնարավոր այլ ձևերից են GREVIO-ի անդամների և շահագրգիռ ազգային խորհրդարանականների միջև անձնական անմիջական շփումներն ու խորհրդակցությունները: Նման հանդիպումներ տեղի են ունեցել GREVIO-ի կողմից մի քանի երկրներ կատարած այցերի ընթացքում:

Ֆրանսիա. պետական այցի ընթացքում հանդիպում GREVIO-ի պատվիրակության հետ

2018 թվականի ապրիլին Ֆրանսիայի կառավարությունը GREVIO-ին էր ներկայացրել կոնվենցիայի իրականացման վերաբերյալ իր զեկույցը: GREVIO-ի փորձագետները մոնիթորինգային այց կատարեցին Ֆրանսիա 2018թ. հոկտեմբերին: Այցի ընթացքում GREVIO-ի պատվիրակությունը հանդիպել էր Ազգային ժողովի և Սենատի կանանց իրավունքների հարցերով պատվիրակություններին:

Փոխգործակցության այս ուղղակի ձևն ունի մի շարք առավելություններ: Այն խորհրդարանականներին հնարավորություն է տալիս՝

- ▶ GREVIO-ի մոնիթորինգի մասին իմանալ ավելին,
- ▶ խորհրդատվություն ստանալու համար դիմել և ստանալ պատասխան անկախ փորձագետից՝ կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի ոլորտում խորհրդարանի ընթացիկ կամ նախատեսվող գործողությունների վերաբերյալ,

- ▶ լսել, թե ինչպես են այլ պետությունները լուծել ձեր երկրում առկա խնդիրներին համանման հարցերը, և
- ▶ լրացնել կամ հավասարակշռել գործադիրի ցանկացած թերի կամ ոչ ճշգրիտ գնահատական՝ կապված Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրականացման ընթացիկ իրավիճակի հետ:

5.3.2 GREVIO-ի զեկույցներին և եզրակացություններին հաջորդող հետագա գործողությունների իրականացում

Ինչ կարող եք դուք անել

GREVIO-ի զեկույցի հետ կապված համապատասխան խորհրդարանական գործողությունները պետք է ներառեն առնվազն հետևյալ քայլերը.

- ▶ Խնդրել կառավարության արագ կերպով թարգմանել GREVIO-ի հաշվետվությունը և փոխանցել այն խորհրդարանին,
- ▶ Անցկացնել բանավոր քննարկումներ նախարարների և քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների մասնակցությամբ,
- ▶ Պայմանավորվել հետագա գործողությունների վերաբերյալ, ներառյալ ժամանակացույցը, Համապատասխան շահագրգիռ կողմերի և հասարակության լայն շրջանակների ուշադրությունը հրավիրել GREVIO-ի զեկույցի վրա:

GREVIO-ի զեկույցներում նշվում են կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության բոլոր ձևերի կանխարգելման և դրանց դեմ պայքարի դրական նախաձեռնություններն ազգային մակարդակով: Կարևոր է նշել, որ դրանք նաև վեր են հանում թերությունները և ներկայացնում կոնկրետ առաջարկություններ գենդերային հիմքով բռնությանը վերջ դնելու գործում առաջընթացի հասնելու համար: Դրանց եզրակացությունները, Մասնակից պետությունների կոմիտեի կողմից ներկայացված առաջարկությունների հետ մեկտեղ, պետք է ուղեկցվեն համապատասխան օրենսդրական և քաղաքականության բարեփոխումներով: Նշված զեկույցները պարունակում են նաև փաստացի տվյալներ, ինչպես նաև քաղաքական և փորձագիտական խորհրդատվություն, որոնք կարող են օգտագործվել կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի ռազմավարությունների և գործողությունների ծրագրերի համար միջոցներ հատկացնելու

վերաբերյալ քննարկումների ընթացքում: Ահա թե ինչու է կարևոր, որ բոլոր խորհրդարանականները, անկախ այն հանգամանքից, հանդիսանում ենք գենդերային հավասարության և կանանց իրավունքների հարցերով զբաղվող հատուկ հանձնաժողովների անդամներ թե ոչ, հաշվի առնեն GREVIO-ի գնահատականը: Դա կօգնի նրանց միջոցներ ձեռնարկել խորհրդարանական մակարդակով, մասնավորապես:

Պահանջել GREVIO-ի զեկույցների արագ թարգմանություն

Ստամբուլյան կոնվենցիան պահանջում է, որ GREVIO-ի զեկույցները փոխանցվեն խորհրդարանին: Մեծ հաշվով, կառավարությունները կատարում են այս պահանջը: Սակայն, երբեմն զեկույցների թարգմանությունները ոչ անմիջապես են օրենսդիրին հասանելի դառնում: Ձգձգումները խանգարում են, որպեսզի խորհրդարանականները զեկույցների հրապարակումից անմիջապես հետո հնարավորություն ունենան զբաղվել դրանցով՝ GREVIO-ի եզրակացությունները հանրությանը հասցնելու և նշված զեկույցների հետ կապված հետագա պատշաճ գործողություններ ապահովելու համար: Խորհրդարանականները կարող են և պետք է նախաձեռնություն ցուցաբերեն՝ գործադիր իշխանությունից պահանջելով GREVIO-ի զեկույցի թարգմանությունը բոլոր պաշտոնական լեզուներով առանց ուշացումների: Խորհրդարանականները պետք է նաև պահանջեն, որ GREVIO-ի զեկույցները թարգմանվեն փոքրամասնությունների լեզուներով:

«Մեր ուսումնասիրած շատ երկրների իշխանությունները գտնում են, որ մեր զեկույցները... շատ օգտակար են Կոնվենցիայի նպատակների [ավելի լավ իրականացման] համար: Նրանք գտնում են, որ մեր առաջարկություններն առարկայական են, և նրանք ուրախ են, որ դրանք կարող են ուղղորդել կոնվենցիայի նպատակներն ավելի լավ իրականացնելու գործում: Ուրիշ ինչ կարող ենք ցանկանալ: Այն աշխատում է այնպես, ինչպես պետք է աշխատեր», (Ֆերիդե Աքար, GREVIO-ի նախկին նախագահ, տեսահարցազրույց, Ստրասբուրգ, մայիս 2019թ.):

Շվեդիա . GREVIO-ի զեկույցների վերաբերյալ խորհրդարանի իրազեկվածությունը բարձրացնելը

Շվեդիայի վերաբերյալ GREVIO-ի գնահատման զեկույցը շվեդերենով հրապարակվել է [Շվեդիայի կառավարության](#) կայքում, այն ներառում է նաև հղում [Եվրոպայի խորհրդի](#) կայքին և [զեկույցի ամբողջական տեքստը անգլերեն լեզվով](#): GREVIO-ի բացահայտած 41 փաստերը նույնպես թարգմանվել են շվեդերեն և հրապարակվել կառավարության կայքում: Մինչ թարգմանվում էր GREVIO-ի գնահատման զեկույցի ամբողջական տեքստը՝ այն համապատասխան սուբյեկտներին փոխանցելու նպատակով, GREVIO-ի գնահատման արդյունքների հիման վրա գործադիր իշխանության հետագա միջոցառումների մասին տեղեկատվությունն ուղարկվել էր արդարադատության հանձնաժողովին՝ անգլերեն լեզվով գրավոր զեկույցների հետ միասին:

Նախաձեռնել բանավոր քննարկումներ GREVIO-ի զեկույցի վերաբերյալ

GREVIO-ի եզրակացություններն իրագործելու համար խորհրդարանական գործողությունների բացահայտման ուղղությամբ կարևոր քայլ է GREVIO-ի զեկույցի հրապարակումից հետո բանավոր քննարկումների անցկացումը: Նման քննարկումները կարող են տեղի ունենալ հանձնաժողովներում կամ լիազումար նիստում: Դրանք պետք է անցկացվեն նախարարների ներկայությամբ, և բաց լինեն քաղաքացիական հասարակության և լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների համար՝ փորձագիտական խմբի եզրակացությունների հետ կապված նախատեսվող հետագա միջոցառումների թափանցիկությունը և այդ կապակցությամբ ներառական երկխոսություն ապահովելու նպատակով: Խորհուրդ է տրվում, որ խորհրդարանները հրավիրեն այն հասարակական կազմակերպություններին, որոնք GREVIO-ին էին ներկայացրել անկախ զեկույցներ, որոնք թույլ են տալիս նրանց ներկայացնել իրենց տեսակետները GREVIO-ի զեկույցի վերաբերյալ:

Թուրքիա . GREVIO-ի զեկույցի քննարկումը խորհրդարանում

GREVIO-ի զեկույցը քննարկման առարկա էր դարձել Թուրքիայի խորհրդարանում: [Գնահատման զեկույցի](#)

հրապարակումից մեկ ամիս անց [Կանանց և տղամարդկանց հավասար հնարավորությունների հանձնաժողովը](#) քննարկեց զեկույցը և որոշեց ստեղծել Ստամբուլյան կոնվենցիայի արդյունավետ իրականացման և մոնիթորինգի ենթահանձնաժողով, որը [հանդիպում](#) անցկացրեց GREVIO-ի գործող նախագահ Ֆերիդե Աքարի հետ՝ կանանց նկատմամբ բռնության միջազգային չափանիշների էվոլյուցիայի, Ստամբուլյան կոնվենցիայի դրույթների և GREVIO-ի զեկույցների հետ կապված հետագա միջոցառումների վերաբերյալ:

Պարտավորություն ստանձնել հետագա գործողություններ իրականացնելու համար

Քննարկումներն ինքնին կարևոր են, սակայն հազվադեպ են հանգեցնում իմաստավորված գործողությունների: Հետևաբար, համապատասխան հանձնաժողով(ներ)ը պետք է ընդունի(ընդունեն) տեքստեր, օրինակ՝ բանաձև, միգուցե գործադիրին ուղղված մի շարք առաջարկությունների հետ միասին: Դրանք կարող են լինել տարբեր ձևաչափերով, օրինակ՝

- ▶ կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության վերացման խորհրդարանական գործողությունների ծրագիր, որը հաշվի է առնում GREVIO-ի եզրակացությունները և սահմանում իրականացման ժամանակացույցը,
- ▶ գործողությունների այլ ազգային ծրագրերի վերանայման առաջարկներ, որոնք արտացոլում են GREVIO-ի փորձագետների կողմից սահմանված առաջնահերթ ոլորտները, և
- ▶ ապահովել, որ կառավարությունը պարբերաբար հաշվետվություն ներկայացնի GREVIO-ի եզրակացությունների իրականացման առաջընթացի մասին:

Ալբանիա. GREVIO-ի զեկույցի քննարկումը խորհրդարանում

Ալբանիայի վերաբերյալ GREVIO-ի առաջին (ելակետային) [գնահատման զեկույցի](#) հրապարակումից ընդամենը 10 օր անց Ալբանիայի խորհրդարանը ընդունեց «Կանանց և աղջիկների նկատմամբ բռնությունը դատապարտելու և դրական խարգելման իրավական մեխանիզմների արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ» [բանաձև](#): Այս բանաձևի համաձայն

խորհրդարանը ստեղծեց Գենդերային հավասարության և կանանց նկատմամբ բռնության կանխարգելման հարցերով մշտական ենթահանձնաժողով, որը մշակել էր GREVIO-ի զեկույցի և ԿՆԽՎԿ-ի եզրակացությունների հետ կապված միջոցառումների իրականացմանն ուղղված գործողությունների մանրամասն ծրագիր: Ենթահանձնաժողովի գործողությունների ծրագիրն իրականացվում է Կանանց խորհրդարանական դաշինքի և խորհրդարանական այլ ենթաժողովների հետ համագործակցությամբ և համակարգմամբ³²:

Ավստրիա . GREVIO-ի զեկույցի քննարկումը խորհրդարանում

GREVIO-ն Ավստրիայի վերաբերյալ իր **մոնիթորինգի զեկույցը** հրապարակեց 2017 թվականին: Զեկույցը **թարգմանվել էր գերմաներեն** և պատշաճ կերպով ներկայացվել խորհրդարանին՝ Մասնակից պետությունների կոմիտեի կողմից ընդունված **առաջարկությունների թարգմանված տարբերակի** հետ միասին: Ազգային խորհրդի Մարդու իրավունքների հանձնաժողովը զեկույցի վերաբերյալ **քննարկումներ** անցկացրեց 2018 թվականի դեկտեմբերին՝ GREVIO-ի անդամի և ավստրիական ՀԿ-ներից մեկի փորձագետի մասնակցությամբ: Քննարկումների ընթացքում կանանց հարցերով նախարարը խոստացավ ավելի շատ միջոցներ հատկացնել բռնության կանխարգելման և միջամտության կենտրոնների համար: Այնուհետև զեկույցը **քննարկվեց** և հավանության արժանացավ լիազույժար նիստում, և Ազգային խորհուրդը միաձայն ընդունեց **բանաձև**:

Պորտուգալիա . օրենսդրական միջոցառումներ ի պատասխան GREVIO-ի զեկույցի

Պորտուգալիայի Ազգային ժողովն ակտիվորեն հետևել է GREVIO-ի **առաջին գնահատման զեկույցի** և **Մասնակից պետությունների առաջարկությունների** կատարմանը: Սահմանադրական հարցերի, իրավունքների և ազատությունների հանձնաժողովը ստեղծեց հետազոտական խումբ (**GrupodeTrabalho-AlteraçõesLegislativas -CrimesdePerseguiçãoeViolênciaDoméstica**) գենդերային

32. Տես նաև Մ.Լյուբանի, Կանանց նկատմամբ բռնության վերաբերյալ քաղաքականության և օրենսդրության սխեման և Ստամբուլի կոնվենցիան Ալբանիայում, Եվրոպայի կանանց լոբբիի հրապարակումը, հասանելի է www.womenlobby.org/IMG/pdf/ewl-albania_report_web.pdf հղումով:

հիմքով և ընտանեկան բռնության վերաբերյալ 18 օրենսդրական նախաձեռնությունների վրա աշխատելու նպատակով, որոնք խորհրդարանի հաստատմանը կներկայացվեն GREVIO-ի զեկույցի հրապարակումից և այդ հարցի վերաբերյալ պաշտոնական վիճակագրության վերլուծությունից հետո:

Տարածումը

Եվ վերջինը, սակայն ոչ պակաս կարևոր՝ խորհրդարանականները կարող են օգնել լայնորեն տարածել GREVIO-ի զեկույցը շահագրգիռ խմբերի շրջանում: Ամբողջական զեկույցի հետ մեկտեղ խորհրդարանի կողմից իրականացվող հետագա միջոցառումների ամփոփ նկարագրերը և տեղեկությունները պետք է հասանելի լինեն հանրությանը՝ ինչպես խորհրդարանի կայքում, այնպես էլ սոցիալական ցանցերի միջոցով: Մամուլի ասուլիսները կարող են նպաստել GREVIO-ի եզրակացությունների և խորհրդարանական գործողությունների նկատմամբ հասարակության հետաքրքրության բարձրացմանը, որը թույլ կտա ապահովել դրանց իրականացումը և բարձրացնել գենդերային հիմքով բռնության դեմ պայքարի և դրա վերացմանն ուղղված աշխատանքների արդյունավետությունը:

GREVIO-ի զեկույցներն այլ ֆորումներում ներկայացնելը

Որոշ խորհրդարանականներ տարբեր գլխարկներ են կրում նրանք կարող են լինել տարածաշրջանային կամ միջազգային խորհրդարանական վեհաժողովների անդամ, լինել ՀԿ-ների վարչության անդամ, կապված լինել արհմիությունների կամ մասնագիտական կազմակերպությունների հետ կամ լինել քաղաքացիական հասարակության այլ կազմակերպությունների կամ միությունների ակտիվ աջակիցներ, որոնք օգնում են գենդերային հավասարության ապահովմանը և կանանց նկատմամբ բռնության վերացմանն ուղղված աշխատանքին: Գործառույթների այս փունջը կարող է նպաստել GREVIO-ի զեկույցներն ավելի լայն լսարանին հայտնի դարձնելուն: Ավստրիայում, օրինակ, Ազգային խորհրդի Մարդու իրավունքների և հավասար հնարավորությունների հարցերով հանձնաժողովի անդամներից մեկը, ով նաև ԵԻԽՎ-ում ավստրիական պատվիրակության անդամ է, վերլուծել է Ավստրիայի վերաբերյալ GREVIO-ի ելակետային գնահատման զեկույցի հնարավոր հետևանքները կանանց իրավապաշտպան կազմակերպության համար, որտեղ նա աշխատում էր:

5.4. Իրականացման խթանման ինչ կառույցներ եւ մեխանիզմներ կան

Ստամբուլյան կոնվենցիայի նշանակալից նորությունն այն է, որ այն ներառում է Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի, ինչպես նաև ազգային խորհրդարանների դերը դրա իրականացման մշտադիտարկման գործում (տես վերևում §4.4): Մի քանի խորհրդարան այս խնդիրը վստահել են իրենց հատուկ ենթահանձնաժողովներին: Օրինակ, Ալբանիայի խորհրդարանն ունի Գենդերային հավասարության և կանանց նկատմամբ բռնության կանխարգելման հարցերով ենթահանձնաժողով: GREVIO-ի ելակետային գնահատման զեկույցի հրապարակումից հետո Թուրքիայում ստեղծվել է Ստամբուլյան կոնվենցիայի արդյունավետ իրականացման և մոնիթորինգի ենթահանձնաժողով:

Սակայն, Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրականացման համակողմանի խորհրդարանական մոնիթորինգի և GREVIO-ի եզրակացությունների հետ կապված հետագա միջոցառումները պարտադիր չէ, որ խորհրդարաններից պահանջեն ստեղծել նոր կառույցներ կամ ներդնել հատուկ մեխանիզմներ: 5.3 բաժնում տեսնում ենք, որ նույնիսկ հատուկ հետևողական ներքին ընթացակարգի բացակայության դեպքում խորհրդարանականներն իրենց տրամադրության տակ ունեն բազմաթիվ գործիքներ՝ կոնվենցիայի մանրակրկիտ ուսումնասիրության և դրա իրականացման գործում իրենց ներդրումն ունենալու համար: Բացի այդ, կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի, ինչպես նաև բռնության համար որպես աղբյուր հանդիսացող գենդերային անհավասարության վերացման նպատակներն անդրադառնում են բազմաթիվ թեմաների, այդ թվում՝ առողջապահական, սոցիալական և տնտեսական հարցեր, ինչպես նաև իրավական և սահմանադրական խնդիրներ: Թեև այս խնդիրների հիմնական պատասխանատվությունը հաճախ (հստակ կամ անուղղակիորեն) դրվում է մի կողմից գենդերային հարցերով, մյուս կողմից՝ մարդու իրավունքների կամ իրավական հարցերով հանձնաժողովների վրա, ուստի միանգամայն տրամաբանական է, որ մյուս հանձնաժողովները զբաղվում են դրանցով իրենց համապատասխան լիազորությունների շրջանակներում: Նման համընդգրկուն մոտեցումը բավականին տարածված է Եվրոպայում:

Եթե չկա պլան, ապա ինչպե՞ս կարելի է կազմակերպել խորհրդարանի

աշխատանքը գենդերային հիմքով բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի և Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրականացման ուղղությամբ:

Ինչպե՞ս կազմակերպել Ստամբուլյան կոնվենցիայի մասով խորհրդարանական աշխատանքը

- ▶ Հասեք տարածայնությունների վերացմանը: Կանանց նկատմամբ բռնությանը վերջ դնելը կուսակցական պայքար չէ, այլ պայքար, որը պետք է ընդգրկի կուսակցական ուղղվածությունից դուրս աշխատանք: Միջկուսակցական դաշինքները, լինեն կանանց խորհրդարանական խմբեր, թե Խորհրդարանական վեհաժողովում ազգային պատվիրակություններ, ցուցաբերում են քաղաքական առաջնորդություն կարևոր հարցերի շուրջ:
- ▶ Ապահովել խորհրդարանի ներկայացվածությունը գործադիր իշխանության մակարդակով ստեղծված հատուկ կառույցներում: Առաջին հերթին կարևոր է, որ գործադիր իշխանության համակարգող մարմիններն ունենան կոնտակտային անձ խորհրդարանում, որպեսզի օրենսդիրը տեղյակ լինի Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրականացման առաջընթացի և խնդիրների մասին:
- ▶ Մյուսներին ներգրավեք գործի մեջ: Համագործակցեք գործադիր և դատական իշխանությունում, մասնագիտացված ծառայություններում, իրավապահ մարմիններում, լրատվամիջոցներում և քաղաքացիական հասարակության մեջ կողմնակիցների հետ:
- ▶ Շփվեք այլ պետությունների համախոհ խորհրդարանականների հետ: Մտքեր փոխանակելու և ազդեցությունն ուժեղացնելու համար օգտագործեք միջազգային ֆորումները: Համապատասխան վերազգային խորհրդարանական վեհաժողովների ցանկը ներկայացված է ստորև Հավելված 3-ում՝ «Այլ օգտակար հղումներ» բաժնում:
- ▶ Ստացեք քաղաքացիություն խորհրդարանի աշխատակազմից, ներառյալ հետազոտական ծառայություններից, որոնք կարող են տրամադրել համապատասխան վիճակագրություն և տեղեկատվություն:

Խորհրդարանական և միջկառավարական մակարդակով իր ներքին փորձի շնորհիվ Եվրոպայի խորհուրդը նույնպես կարող է աջակցություն ցուցաբերել (տե՛ս ստորև 6-րդ բաժինը):

- ▶ Եղեք համառ: Գեներային հիմքով բռնությունն ու գեներային անհավասարությունը, ցավոք, խորապես արմատավորված են մեր հասարակություններում: Խորհրդարանականները պետք է համառորեն պահանջեն փոփոխություններ:

Ֆրանսիա. Սենատի աշխատանքը հանձնաժողովներից դուրս

Ֆրանսիայի Սենատում կանանց իրավունքների հարցերով պատվիրակությունն ընդհանուր առաքելություն ունի՝ Սենատին տեղեկացնել կանանց իրավունքների, ինչպես նաև կանանց և տղամարդկանց միջև հավասար հնարավորությունների վրա պետական քաղաքականության ազդեցության մասին: Այն կարող է պատրաստել տեղեկատվական զեկույցներ և ներկայացնել հանձնարարականներ, որոնք կարող են լինել պետական մարմինների ուշադրությունը պետական քաղաքականության մեջ ցանկալի բարելավումների վրա կենտրոնացնելուն ուղղված առաջարկներ կամ նախաձեռնություններ: Պատվիրակությունը կարող է նաև զբաղվել իր իրավասության ոլորտում գործող օրենքների կատարման մոնիթորինգով: Ամեն տարի այն իր անդամներին հանձնարարում է անդրադառնալ գեներային հավասարության և կանանց իրավունքներին վերաբերող մի շարք թեմաների: 2018 թվականին պատվիրակության աշխատանքի թեման եղել է կանանց նկատմամբ բռնությունը՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով սեռական և ընտանեկան բռնության և կանանց սեռական օրգանների խեղման հարցերը: Նույն թվականին թողարկվեց երկու զեկույց, որոնք հստակ հղում էին կատարում Ստամբուլյան կոնվենցիային. «**Կանանց նկատմամբ բռնության կանխարգելումը և դրա դեմ պայքարը. մարտահրավեր հասարակությանը**» և «**Կանանց սեռական օրգանների խեղում. մշտական սպառնալիք, մոբիլիզացիա, որն անհրաժեշտ է ուժեղացնել**»:

5.5. Ամփոփում

Խորհրդարանականներն առանցքային դեր ունեն Ստամբուլյան կոնվենցիայով ամրագրված՝ կանանց նկատմամբ բռնությանը և ընտանեկան բռնությանը վերջ դնելու տեսլականն իրականություն դարձնելու գործում: Դրան հասնելու համար խորհրդարանականները պետք է:

- ▶ Ձևավորեն դրական վերաբերմունք և վարքագիծ, լինեն կանանց և տղամադկանց միջև լիարժեք հավասարության անկեղծ ջատագովներ և միանշանակ դատարարտեն գենդերային հիմքով բռնության բոլոր ձևերը,
- ▶ Օգտագործեն իրենց օրենսդրական, վերահսկողական և բյուջեի ձևավորման գործառույթները՝ Ստամբուլյան կոնվենցիայի կիրարկումն ու GREVIO-ի եզրակացությունների հիման վրա հետագա միջոցառումների և Մասնակից պետությունների կոմիտեի հանձնարարականների կատարումն ապահովելու նպատակով,
- ▶ Բարձրացնեն կոնվենցիայի վերաբերյալ իրազեկվածությունը խորհրդարանում և դրաներից դուրս, և
- ▶ Ստեղծեն դաշինքներ այլ պետական մարմինների, քաղաքացիական հասարակության, գիտակրթական հաստատությունների, լրատվամիջոցների և այլ կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ:

6. Ներքին փորձառություն եւ արտաքին դաշինքներ

6.1. Ներքին փորձառություն

Ստամբուլյան կոնվենցիայում ամրագրված իրավունքների և երաշխիքների խթանամբ ակտիվորեն զբաղվող խորհրդարանականները կարող են ապավինել ներքին և արտաքին փորձառությանը: Նախ, կոնվենցիայի, GREVIO-ի զեկույցների, ինչպես նաև [Մասնակից պետությունների կոմիտեի](#) առաջարկությունների կատարման մշտադիտարկման առաջընթացը նպաստում է տեղեկատվության աղբյուրների, գիտելիքների, փորձի և առաջադեմ պրակտիկայի ընդլայնմանը: Երկրորդ, կոնվենցիան ավելի ու ավելի հաճախ է հայտնվում գիտակրթական ուսումնասիրությունների և հետազոտությունների ուշադրության կենտրոնում: Երրորդ, թե GREVIO-ն և թե միջկառավարական հատվածը [Գենդերային հավասարության հարցերի հանձնաժողովի](#), Եվրոպայի խորհրդում ինստիտուցիոնալ այլ մարմինների և կառույցների, ինչպես նաև համատեղ գործունեության միջոցով շարունակում է մշակել օգտակար տեղեկություններ և գործիքներ, այդ թվում՝ ուսումնասիրություններ, հետազոտություններ, ուղեցույցներ, տեղեկագրեր և առցանց ռեսուրսներ (օրինակ՝ [HELP-ի դասընթացներ](#)): Կոնվենցիայի վավերացման և իրականացման համար քարոզչություն իրականացնելիս խորհրդարանականները կարող են օգտագործել այդ գիտելիքները:

Խորհրդարանականները կարող են նաև հիմնվել միմյանց փորձառության վրա և օգտվել դրանից: «[Բռնությունից զերծ կանայք](#)» խորհրդարանական [ցանցը](#) հարթակ է տրամադրում դա անելու համար ³³: Ցանցն օգտվում է 47 անդամ պետությունների,

33. «Բռնությունից զերծ կանայք» խորհրդարանական ցանցի համար այցելե՛ք՝ www.assembly.coe.int/nw/Page-EN.asp?LID=WFFV

ինչպես նաև դիտորդ պետությունների և ժողովրդավարության մասով գործընկեր պետությունների խորհրդարանականների բազմազան և հարուստ փորձից: Անկախ նրանից, թե դրանք իրավահավասար գործընկերների, փորձագետների, ծառայություններ մատուցողների, իրավապահ մարմինների, լրատվամիջոցների, գիտակրթական հաստատությունների, քաղաքացիական հասարակության, մասնավոր հատվածի ներկայացուցիչների կամ այլ շահագրգիռ կողմերի փորձի և տեսակետների փոխանակման իրադարձություններ են թե ոչ, Ցանցը գիտելիքները զարգացնելու, դաշինքներ ստեղծելու և գործընկերային հարաբերություններ կառուցելու հնարավորություն է:

Ֆինլանդիա. ԵՆԻՎ պատվիրակների տարեկան հաշվետվությունը

Որպես լավագույն փորձի օրինակ՝ Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովում Ֆինլանդիայի պատվիրակությունը Ֆինլանդիայի ազգային խորհրդարանի լիագումար նիստում ներկայացնում է ամենամյա զեկույց: Դրան հետևող քննարկումների ընթացքում անդամները կարող են տալ և տալիս են հարցեր կամ ներկայացնում դիտողություններ կանանց նկատմամբ բռնությանը և ընտանեկան բռնությանն առնչվող հարցերի վերաբերյալ:

Խորհրդարանական առաջնորդություն Խորհրդարանական վեհաժողով է «Բռնությունից զերծ կանայք» խորհրդարանական ցանցի անդամներ

Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրականացման մոնիթորինգի գործում Վեհաժողովին վերապահված դերը և «Բռնությունից զերծ կանայք» խորհրդարանական ցանցում խորհրդարանականների ակտիվ մասնակցությունը միասին խորհրդարանականների համար ստեղծում են ազգային մակարդակով, ինչպես նաև տարածաշրջանային և միջազգային ֆորումներում կոնվենցիան խթանելու և GREVIO-ի աշխատանքի իրազեկությունն ու տեսանելիությունը բարձրացնելու թե հնարավորություն, և թե պատասխանատվություն: Խորհրդարանականները կարող են Ստրասբուրգի ձայնը հայրենիքում ավելի

լսելի դարձնել, նախաձեռնել բարեփոխումներ՝ ուղղված կոնվենցիայի չափանիշներին ներքին օրենսդրության և պրակտիկայի համաձայնեցմանը, ինչպես նաև ազգային պատվիրակության շրջանակներում կոնվենցիայի և GREVIO-ի աշխատանքի վերաբերյալ իրազեկվածությունը բարձրացնելուն: Այսպիսով, նրանք կարող են բովանդակային կապ ստեղծել այս գործընթացի ազգային և վերազգային ուղղությունների միջև, որը ներառում է ԵԽԽՎ-ի բանաձևերի պատշաճ հետևողականության ապահովումը՝ միաժամանակ բացահայտելով և ցրելով Ստամբուլյան կոնվենցիայի վերաբերյալ սխալ պատկերացումները և միտումնավոր պատեհապաշտական քննադատությունը:

6.2. Արտաքին դաշինքներ եւ փորձառություն

Խորհրդարանական վեհաժողովը սերտ գործընկերային հարաբերություններ և համագործակցություն է հաստատել Եվրոպայում և նրա սահմաններից դուրս խորհրդարանական այլ ցանցերի հետ՝ Ստամբուլյան կոնվենցիան քարոզելու և **սեքսիզմի, կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության** դեմ պայքարելու գործում: Բոլոր խորհրդարանականները կարող են օգտվել նման համագործակցությունից: **Միջխորհրդարանական միությունից** բացի, որը դարձել է ԵԽԽՎ-ի առանցքային դաշնակիցը, համագործակցությունը կարող է և պետք է ընդլայնվի զենդերային հիմքով բռնության դեմ պայքարի մանդատ ունեցող այլ տարածաշրջանային խորհրդարանական վեհաժողովների հետ³⁴:

ՄԱԿ-ի հարթակի նպատակն է ամրապնդել կանանց և աղջիկների նկատմամբ բռնության և խտրականության դեմ պայքարի միջազգային և տարածաշրջանային կառույցների միջև հետագա համագործակցությունը՝ պրակտիկայում կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարին ուղղված ազգային օրենքների և քաղաքականության արդյունավետ կիրառման նպատակով: GREVIO-ն այդ հարթակի անդամ է, և խորհրդարանականները կարող են հարթակի հետ համագործակցության ուղիներ փնտրել և օգուտ քաղել դրա անդամների փորձառությունից և կապերից:

34. Համապատասխան միջազգային և տարածաշրջանային վեհաժողովների ցանկը ներկայացված է Հավելված 3-ում:

7. Եզրակացություն

Կանանց նկատմամբ բռնությունը և ընտանեկան բռնությունը խախտում են Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայում և մարդու իրավունքների վերաբերյալ այլ միջազգային փաստաթղթերում սահմանված շատ իրավունքներ՝ կյանքի իրավունքից մինչև մասնավոր անձանց կողմից դրսևորվող անմարդկային վերաբերմունքից պաշտպանվելու իրավունքը, մինչև անձնական և ընտանեկան կյանքը հարգելու իրավունքը: Չնայած այս երևույթների գրեթե համընդհանուր դատապարտմանը և գործողություններ իրականացնելու բազմակի կոչերին, կանանց նկատմամբ բռնությունը և ընտանեկան բռնությունը շարունակում են լայն տարածում ունենալ:

Երբ Ստամբուլյան կոնվենցիան ուժի մեջ մտավ 2014 թվականի օգոստոսի 1-ին, այն արդարացիորեն նշվեց որպես նշանակալի իրադարձություն մեր հասարակություններում կանանց նկատմամբ բռնությունն ու ընտանեկան բռնությունն արմատախիլ անելու գործում: Այդ նպատակին հասնելու ողջ ներուժը բացահայտելու համար կոնվենցիան պետք է ամենուրեք վավերացվի և արդյունավետորեն իրականացվի:

Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի անդամները, մասնավորապես, «[Բռնությունից զերծ կանայք](#)» [խորհրդարանական ցանցի](#) անդամ հանդիսացողներն են գլխավորել կոնվենցիայի խթանման գործընթացը: Նրանց աշխատանքը տալիս է իր պտուղները. Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետությունների գրեթե երեք քառորդը վավերացրել է այդ նշանակալի պայմանագիրը: Այդուհանդերձ, չպետք է ջանք խնայել կոնվենցիայի ավելի մեծ թվով վավերացումներ և պրակտիկայում դրա կիրառումն ապահովելու համար: Գոյություն ունի ընդհանուր համաձայնություն օրենսդրական, քաղաքական և վերաբերմունքի փոփոխությունների վրա կոնվենցիայի դրական և շոշափելի ազդեցության հարցում: Կա նաև ընդհանուր

համաձայնություն հետագա գործողությունների անհրաժեշտության վերաբերյալ, որպեսզի պետությունները լիովին կատարեն այն պարտավորությունները, որոնք նրանք ստանձնել էին կոնվենցիան վավերացնելիս:

Օրենսդրական, քաղաքականության մշակման, վերահսկողական և բյուջեի կազմման իրենց գործառույթների միջոցով բոլոր խորհրդարանականները հանդիսանում են այս նախաձեռնության հիմնական շահագրգիռ կողմը: Կանայք պետք է կարողանան հուսալը, որ իրենց ընտրած ներկայացուցիչները կկանգնեն բռնությունից զերծ կյանքով ապրելու իրենց իրավունքի պաշտպանության առաջնագծում: Սույն ուղեցույցը փաստագրում է կոնվենցիային աջակցելու գործում խորհրդարանի ներգրավվածության դրական օրինակները և առաջարկություններ է ներկայացնում խորհրդարանական գործողությունների և նախաձեռնությունների վերաբերյալ: Հուսանք, որ ամբողջ Եվրոպայում և նրա սահմաններից դուրս գտնվող խորհրդարանականների համար այն կծառայի որպես պրակտիկ գործիք և ոգեշնչման միջոց՝ Ստամբուլյան կոնվենցիայի պարտավորությունները կանանց նկատմամբ բռնությանը և ընտանեկան բռնությանը վերջ դնելուն ուղղված գործողությունների վերածելու համար:

Հավելված 1

Գործողությունների ցանկ խորհրդարանականների համար. ինչպես աջակցել Ստամբուլյան կոնվենցիային

Գործողությունների այս ցանկը կարող է օգտագործվել որպես ինքնագնահատման գործիք և ոգեշնչման միջոց՝ Ստամբուլյան կոնվենցիայի վավերացումը և իրագործումը ձեր երկրում և նրա սահմաններից դուրս խթանելու ձևերի համար: Այն պետք է կարդալ սույն ուղեցույցում ներկայացված «**Ինչ կարող եք դուք անել**» տեքստային ներդիրների հետ միասին:

Դրական վարքագծի ձեւավորում

- ▶ Ընդունել, որ կանանց նկատմամբ բռնությունը խախտում է մարդու հիմնարար իրավունքները, հանդիսանում է խտրականության ձևերից մեկը և վիրավորում է կանանց մարդկային արժանապատվությունը:
- ▶ Անվերապահորեն դատապարտել կանանց նկատմամբ բռնությունը և ընտանեկան բռնությունն իր բոլոր ձևերով:
- ▶ Ընդունել, որ կանանց նկատմամբ բռնությունը թե կանանց, և թե տղամարդկանց միջև պատմականորեն անհավասար իշխանական հարաբերությունների դրսևորում է և այդ անհավասարությունը հավերժացնելու միջոց:
- ▶ Աշխատել անհավասարության և խտրականության դեմ պայքարելու ուղղությամբ, այդ թվում՝ խթանելով կանանց հավասար մասնակցությունը որոշումների կայացման գործընթացներում:
- ▶ Աշխատել գենդերային հիմքով բռնության պատճառ հանդիսացող և այն հավերժացնող խտրական վերաբերմունքը և վնասակար կարծրատիպերը փոխելու ուղղությամբ:

- ▶ Պաշտպան կանգնել Ստամբուլյան կոնվենցիային՝ հակազդելով կոնվենցիայի իրական նպատակի և կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության վերացման վրա դրա դրական ազդեցության մասին առասպելներին և սխալ պատկերացումներին:

Ստամբուլյան կոնվենցիայի մասին պատկերացման եւ խորհրդարանում այն խթանելու հնարավորության ձեւավորում

- ▶ Եթե ձեր երկիրը դեռ չի վավերացրել Ստամբուլյան կոնվենցիան, ապա խնդրեք գործադիր իշխանությանը իրականացնել գոյություն ունեցող օրենսդրության, քաղաքականության և դատական և վարչական գործընթացների համադրում Ստամբուլյան կոնվենցիայի պահանջներին՝ անհամապատասխանության ոլորտները հայտնաբերելու և վավերացման հետևանքները պատկերացնելու նպատակով: Կազմակերպել իրավահավասար գործընկերների միջև փորձի փոխանակում՝ կոնվենցիայի վավերացումը խթանելու նպատակով:
- ▶ Եթե ձեր երկիրը վավերացրել է Ստամբուլյան կոնվենցիան, ապա համագործակցեք անդամ հանդիսացող այն պետությունների խորհրդարանականների հետ, որոնք դեռևս չեն վավերացրել կոնվենցիան, կիսվեք ազգային օրենքներն ու քաղաքականությունը կոնվենցիայի չափանիշներին համապատասխանեցնելու ձեր փորձով և ներկայացրեք գենդերային հիմքով բռնության վերացմանն ուղղված ազգային օրենսդրության և քաղաքականության վրա կոնվենցիայի ազդեցությունը:
- ▶ Խորհրդարանի ուշադրությունը հրավիրեք կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության պատճառների, ձևերի, տարածվածության և հետևանքների վրա՝ այդ թվում քաղաքացիական հասարակության փորձագետների, GREVIO-ի անդամների և գենդերային հիմքով բռնություն վերապրած անձանց հրավիրելով մասնակցելու բաց լսումներին:
- ▶ Խորհրդարանական մեխանիզմներում և գործընթացներում ընդգրկեք գենդերային հավասարությունը և գենդերային

հիմքով բռնության դեմ պայքարը:

- ▶ Ապահովեք, որ բոլոր հանձնաժողովներն անդրադառնան կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության հետ կապված հարցերին, որոնք առաջանում են իրենց իրավասությունների շրջանակներում:
- ▶ GREVIO-ի եզրակացությունների հիման վրա հետագա գործողությունների կատարման հիմնական պատասխանատվությունը դրեք (հատուկ կամ արդեն գոյություն ունեցող) մարմնի կամ կառույցի վրա:
- ▶ Ապահովեք սույն ուղեցույցի և 3-րդ հավելվածում թվարկված տեղեկատվական նյութերի թարգմանությունը պաշտոնական և փոքրամասնությունների լեզուներով:

Օրենքների և քաղաքականությունների ստեղծում, որոնք Ստամբուլյան կոնվենցիան «կերեն հայրենիք»

- ▶ Համոզվել, որ ուսումնասիրություն է իրականացվում՝ Ստամբուլյան կոնվենցիայի չափանիշները ներքին օրենսդրության մեջ ամբողջությամբ տեղափոխելու համար անհրաժեշտ օրենսդրական բարեփոխումները պարզելու նպատակով:
- ▶ Վերջ տալ կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության անպատժելիությանը՝ ընդունելով օրենքներ, որոնք պատշաճ կերպով արգելում և պատժամիջոցներ են սահմանում կոնվենցիայում ընդգրկված գենդերային հիմքով բռնության և գենդերային խտրականության բոլոր ձևերի համար:
- ▶ Ընդունել համապատասխան նորմատիվ ակտեր, որոնք ապահովում են արդյունավետ հետաքննության իրականացում և կանանց նկատմամբ բռնություն և ընտանեկան բռնություն կատարած անձանց նկատմամբ և հետապնդում, ինչպես նաև սահմանում են այդպիսի բռնության ենթարկված անձանց և ականատեսների պաշտպանությունն ապահովող դատական ընթացակարգեր:
- ▶ Ընդունել գենդերազգայուն և մարդու իրավունքների վրա հիմնված օրենսդրություն: Ապահովել առաջարկվող օրենքների գենդերային ազդեցության գնահատման համար

անհրաժեշտ ընթացակարգի առկայությունը:

- ▶ Վերանայել և փոփոխել այն օրենքները, որոնք ամրապնդում, հավերժացնում կամ այլ կերպ ներառում են գենդերային կարծրատիպերը:
- ▶ Մանրակրկիտ ուսումնասիրել օրենքների նախագծերը՝ մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքին, ներառյալ Ստամբուլյան կոնվենցիայի դրույթներին համապատասխանությունը պարզելու նպատակով:
- ▶ Նպաստել օրինաստեղծ գործընթացին հասարակության մասնակցությանը՝ անցկացնելով հանրային լուսմներ օրինագծերի վերաբերյալ և հրավիրելով քաղաքացիական հասարակությանը ներկայացնելու իրենց առաջարկությունները:
- ▶ Արդյունավետորեն մշտադիտարկել օրենսդրության կիրառումը և դրա գործնական ազդեցությունը կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի վրա:
- ▶ Մշակել համապարփակ քաղաքականություն իշխանության բոլոր ճյուղերի համար, որը թույլ կտա մասնագետներին միավորել իրենց ջանքերը բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության և նրանց աջակցության, բռնության կանխարգելման և կանանց նկատմամբ բռնության կամ ընտանեկան բռնության անպատժելիությանը վերջ դնելու նպատակով:
- ▶ Ընդունել կանանց նկատմամբ բռնության կանխարգելմանը և դրա դեմ պայքարին ուղղված հատուկ խորհրդարանական գործողությունների ծրագրեր և ռազմավարություններ, իսկ գենդերային բռնության խնդիրները ներառել այլ խորհրդարանական ծրագրերում և ռազմավարություններում:
- ▶ Ապահովել գենդերային ասպեկտի կիրառումը քաղաքականության մշակման և դրա ազդեցության գնահատման ժամանակ:
- ▶ Ձեռնարկել լրացուցիչ միջոցառումներ կանանց տնտեսական, քաղաքական և սոցիալական իրավունքների և հնարավորությունների ընդլայնման համար:

Կանանց նկատմամբ բռնության եւ ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի պետական քաղաքականության վերահսկումը

- ▶ Օգտագործեք ձեր տրամադրության տակ եղած բոլոր գործիքները՝ հարցնելու ձեր կառավարությանը Ստամբուլյան կոնվենցիային իրենց աջակցության և պարտավորությունների մասին, ինչպես նաև դրա իրականացմանը կառավարության աջակցության մասին, այդ թվում՝ գրավոր և բանավոր հարցեր, հարցաքննություններ, տեղեկատվության տրամադրման հայցումներ և հարցումներ:
- ▶ Մանրակրկիտ ուսումնասիրեք կառավարության կողմից GREVIO-ի եզրակացությունների և Մասնակից պետությունների կոմիտեի առաջարկությունների կատարումը:
- ▶ Գործադիրից պահանջեք օգնել վերահսկման ձեր գործառույթի իրականացմանը՝
 - Պարբերաբար (առնվազն տարին մեկ անգամ) զեկուցելով խորհրդարանին իր կողմից մարդու իրավունքների միջազգային պարտավորությունների, այդ թվում՝ Ստամբուլյան կոնվենցիայից բխող պարտավորությունների կատարման վերաբերյալ,
 - Մասնակցելով համապատասխան հանձնաժողովների լսումներին և տրամադրելով թարմացված տվյալներ և տեղեկություններ գենդերային հիմքով բռնությանն առնչվող զարգացումների հետ կապված,
 - Խնդրելով խորհրդարանին ներկայացնել GREVIO-ին ներկայացվող պետական զեկույցների նախագծերի վերաբերյալ դիտողություններ և մեկնաբանություններ,
 - Ապահովելով GREVIO-ի զեկույցների և Մասնակից պետությունների կոմիտեի առաջարկությունների արագ թարգմանությունը,
 - Խորհրդարանին ներգրավելով Ստամբուլյան կոնվենցիայի 70-րդ հոդվածի շրջանակներում ստեղծված մարմնի աշխատանքներին:

Գենդերային հիմքով բռնության դեմ պայքարի ֆինանսավորումը

- ▶ Ապահովել ազգային բյուջեներից բավարար միջոցների հատկացումը կանանց նկատմամբ բռնության բոլոր ձևերի, այդ թվում՝ ընտանեկան բռնության դեմ պայքարին ուղղված ծրագրերի և քաղաքականության համար:
- ▶ Խորհրդարանի աշխատակազմի աջակցությամբ իրականացրեք նախատեսվող բյուջեների գենդերային ազդեցության գնահատում: Մեծացրեք խորհրդարանի աշխատակազմի ներուժը՝ գենդերային հավասարության հասնելու նպատակին ուղղված նախատեսվող և փաստացի բյուջետային ծախսերը գնահատելու համար:
- ▶ Վերահսկեք ծախսերը՝ ապահովելու, որ կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի վրա ծախսվող պետական միջոցները ծառայեն իրենց նպատակին:
- ▶ Իսթանեք կանանց նկատմամբ բռնությունը և ընտանեկան բռնությունը կանխարգելելու և դրա դեմ պայքարելու ուղղությամբ աշխատանքներ իրականացնող կանանց իրավապաշտպան խմբերի, քաղաքացիական հասարակության այլ ներկայացուցիչների և մասնագետների համար նպաստավոր միջավայրի ստեղծումը:

Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրականացման մոնիթորինգ

- ▶ Ծանոթացեք Ստամբուլյան կոնվենցիայի մոնիթորինգի համար պատասխանատու մարմնի՝ GREVIO-ի աշխատանքին:
- ▶ Ակտիվորեն մասնակցեք և աջակցեք GREVIO-ի գնահատման այցերին՝ մասնավորապես հանդիպելով GREVIO-ի պատվիրակության հետ՝ ձեր երկիր կատարած այցի ընթացքում, և նպաստելով պետական զեկույցի նախապատրաստմանը:

- ▶ Վերլուծեք GREVIO-ի զեկույցը, հասկացեք, թե ինչ պարտավորություններ են բխում GREVIO-ի եզրակացություններից և միջոցներ ձեռնարկեք դրանք օրենքների և քաղաքականության մեջ ներառելու համար:
- ▶ Իսթանբուլ և նպաստեք ազգային տվյալների բազայի մշակմանը, որը հետևում է GREVIO-ի և Մասնակից պետությունների կոմիտեի առաջարկությունների կատարմանը:
- ▶ Ստամբուլյան կոնվենցիայի իրականացումը վերահսկելու նպատակով իրականացրեք այցեր, այդ թվում՝ տեղում հանդիպելով համապատասխան մասնագետների, իրավապահ մարմինների, դատական համակարգի և քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների հետ:

Հասարակության հետ համագործակցություն եւ դաշինքների ստեղծում՝ կանանց նկատմամբ բռնությանը եւ ընտանեկան բռնությանը վերջ դնելու նպատակով

- ▶ Դիտարկեք կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության պատճառների, ձևերի և հետևանքների, ինչպես նաև Ստամբուլյան կոնվենցիայի առավելությունների մասին ազգային մակարդակով քարոզչությունը ղեկավարելու հնարավորությունը:
- ▶ Օգտագործեք Կանանց միջազգային օրվա (մարտի 8), Կանանց նկատմամբ բռնության վերացման միջազգային օրվա(նոյեմբերի 25) և 16 օր գենդերային հիմքով բռնության դեմ ակտիվ պայքարի (նոյեմբերի 25-ից մինչև դեկտեմբերի 10) առիթները՝ համաժողովներ, սեմինարներ, աշխատաժողովներ, բողոքի ակցիաներ և արշավներ կազմակերպելու համար՝ գենդերային հիմքով բռնության և Ստամբուլյան կոնվենցիայի մասին իրազեկվածությունը բարձրացնելու նպատակով:
- ▶ Մասնակցեք կանանց իրավապաշտպան կազմակերպությունների և քաղաքացիական հասարակության այլ կազմակերպությունների կողմից կազմակերպվող միջոցառումներին և գործողություններին:

- ▶ Ուշադրությունը հրավիրեք այն հանգամանքի վրա, թե ինչ նպաստ կարող է Ստամբուլյան կոնվենցիան ունենալ կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դադարեցման համար, և նշեք GREVIO-ի եզրակացությունների կարևորությունը առանցքային մասնագետների և հասարակության շրջանում:
- ▶ Հակազդեք ՋԼՄ-ներում և հանրային քննարկումների ժամանակ գենդերային խտրականությանը, կարծրատիպերին և Ստամբուլյան կոնվենցիայի մասին սխալ պատկերացումներին:
- ▶ Ստեղծեք և պահպանեք սերտ աշխատանքային հարաբերություններ ձեր ազգային համակարգող մարմնի հետ, օրինակ՝ տարեկան երկու անգամ խորհրդակցություններ անցկացնելով:
- ▶ Կազմակերպեք միջկուսակցական հանդիպումներ և ներգրավեք բոլոր խորհրդարանականներին կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարին:
- ▶ Պարզեք ձեր երկրում գենդերային հավասարության հարցերով, ինչպես նաև գենդերային հիմքով բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի հարցերով զբաղվող կազմակերպությունները և ուսումնասիրեք դրանց հետ համագործակցության ուղիները:
- ▶ Կապվեք և գործակցեք քաղաքացիական հասարակության անկախ կազմակերպությունների, հատկապես (տեղական) կանանց իրավապաշտպան խմբերի և մասնավորապես այն կազմակերպությունների հետ, որոնք GREVIO-ին են ներկայացրել անկախ զեկույցներ՝ տիրող իրավիճակի մասին անմիջապես տեղում տեղեկանալու համար:
- ▶ Հրավիրեք քաղաքացիական հասարակության փորձագետներին իրենց ներդրումն ունենալ խորհրդարանի աշխատանքում, օրինակ՝ մասնակցելով լսումներին, ներկայացնելով թեմատիկ հարցումների մասով ապացույցներ և տրամադրելով գենդերային հիմքով բռնության դեմ պայքարի վրա օրենսդրության և քաղաքականության ազդեցության վերաբերյալ փաստեր:
- ▶ Աջակցեք այնպիսի պայմանների ստեղծմանը, որոնք կնպաստեն կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման գործում և դրա դեմ

պայքարում քաղաքացիական հասարակության ակտիվ մասնակցությամբ:

- ▶ Սկսեք և պահպանեք կանոնավոր երկխոսություն և արդյունավետ աշխատանքային հարաբերություններ տեղական այլ շահագրգիռ կողմերի հետ, այդ թվում՝ տարածաշրջանային խորհրդարաններ, տեղական իշխանություններ, գենդերային հավասարության հարցերով մարմիններ և կառույցներ, մարդու իրավունքների ազգային ինստիտուտներ կամ օմբուդսմեններ, դատական մարմիններ, լրատվամիջոցներ, դասախոսներ, մասնագետներ (իրավունքի ոլորտի մասնագետներ, սոցիալական աշխատողներ, երեխաների պաշտպանության հաստատությունների աշխատակիցներ), ոստիկանություն և ոսուցիչներ՝ բռնության ենթարկված անձանց ավելի լավ պաշտպանություն և օժանդակություն ապահովելու, բռնությունը կանխարգելելու, արդյունավետ հետաքննություն անցկացնելու, հանցագործներին հետապնդելու և դատապարտելու համար:

Հաջողությունները փաստաթղթերով հիմնավորելը եւ կիսվելը

- ▶ Փաստաթղթերով հիմնավորեք գենդերային հիմքով բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի գործում ձեր ձեռքբերումները և օպերատիվ կերպով տեղեկացրեք դրանց մասին: Նշեք, թե ինչպես է կոնվենցիան օգնել ամրապնդել ձեր երկրում գենդերային բռնության դեմ պաշտպանությունը: Օգտագործեք մամուլի ասուլիսները, հրապարակային հայտարարությունները և այլ գործիքներ՝ ձեր գործունեությունն ու հաջողություններն ընդգծելու համար:
- ▶ Վարեք թարմացվող կայք, որտեղ ներկայացված է կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարում խորհրդարանական գործողությունների վերաբերյալ տեղեկություններ, ինչպես նաև տեղեկատվություն այն մասին, թե որտեղ գենդերային հիմքով բռնության ենթարկված անձինք կարող են աջակցություն ստանալ:
- ▶ Արդյունավետ կերպով օգտագործեք լրատվամիջոցներն ու սոցիալական ցանցերը՝ կանանց նկատմամբ բռնության

և ընտանեկան բռնության վերաբերյալ, ինչպես նաև Ստամբուլյան կոնվենցիայի և այս ոլորտում խորհրդարանի գործողությունների վերաբերյալ ճշգրիտ տեղեկություններ տարածելու նպատակով:

Մյուսներից սովորելը եւ աջակցություն ստանալը

- ▶ Ստեղծեք և պահպանեք սերտ կապեր այլ պետությունների խորհրդարանականների հետ, հատկապես Ստամբուլյան կոնվենցիայի անդամ երկրների հետ՝ փոխադարձ ուսուցման նպատակով:
- ▶ Եվրոպայի խորհրդի անդամ այլ պետությունների և դրա սահմաններից դուրս այլ պետությունների խորհրդարանականների հետ կիսվեք գենդերային հիմքով բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի լավագույն փորձով, քաղաժ դասերով և այլ տեղեկություններով, և խթանեք Ստամբուլյան կոնվենցիայի վավերացումն ու իրականացումը այլ երկրներում:
- ▶ Օգտվեք «Բռնությունից զերծ կանայք» խորհրդարանական ցանցի ձեր խորհրդարանի անդամի հատուկ գիտելիքներից և փորձից:
- ▶ Սահմանեք ընթացակարգ, որի համաձայն Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովում ձեր խորհրդարանի ազգային պատվիրակությունը բոլոր խորհրդարանականներին կտեղեկացնի իր գործունեության մասին և կապահովի վեհաժողովի՝ գենդերային հիմքով բռնությանը և գենդերային հավասարությանը վերաբերող բանաձևերի պատշաճ կատարումը:
- ▶ Պարզեք և կիրառեք Եվրոպայի սահմաններից դուրս առաջավոր փորձը՝ մասնավորապես հետևելով կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարում այլ խորհրդարանական վեհաժողովների աշխատանքներին (տես Հավելված 3):
- ▶ Ստացեք փորձառություն և աջակցություն Եվրոպայի խորհրդից, մասնավորապես՝ Գենդերային հավասարության հարցերով հանձնաժողովից և GREVIO-ից՝ Ստամբուլյան կոնվենցիայի վավերացումը և պրակտիկայում դրա կիրառումը խթանելու նպատակով ձեր գործողությունների իրականացման համար:

Հավելված 2

Կանանց նկատմամբ բռնության եւ ընտանեկան բռնության կանխարգելման եւ դրա դեմ պայքարի մասին Ստամբուլյան կոնվենցիայի տեքստ (CETS №. 210)

Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիան Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի մասին Ստամբուլ, 11.V.2011

Նախաբան

Եվրոպայի Խորհրդի անդամ պետությունները և սույն Կոնվենցիան ստորագրող մյուս պետությունները,

Ելնելով Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայից (ETS <-5, 1950թ.) և դրան կից արձանագրություններից, Եվրոպական սոցիալական խարտիայից (ETS <-35, 1961թ., լրամշակված 1996թ., ETS <-163), Եվրոպայի Խորհրդի Մարդկանց թրաֆիքինգի դեմ գործողությունների ծրագրի մասին կոնվենցիայից (ETS <-197, 2005թ.) և Սեռական շահագործումից և սեռական ոտնձգություններից երեխաների պաշտպանության մասին Կոնվենցիայից (ETS <-201, 2007թ.),

Ելնելով Նախարարների կոմիտեի Եվրոպայի Խորհրդի անդամ երկրներին ուղղված հետևյալ հանձնարարականներից՝ Բռնությունից կանանց պաշտպանելու մասին թիվ CM-Rec(2002)5 հանձնարարականը, Գենդերային հավասարության չափորոշիչների և մեխանիզմների մասին թիվ CM/Rec(2007)17 հանձնարարականը, Հակամարտությունների կանխարգելման և կարգավորման և խաղաղության հաստատման ընթացքում կանանց և տղամարդկանց դերի մասին թիվ CM/Rec(2010)10 հանձնարարականը և համապատասխան այլ հանձնարարականներ,

Հաշվի առնելով Մարդու իրավունքների Եվրոպական դատարանի

աճող նախադեպային իրավունքը, որով կարևոր չափորոշիչներ են ամրագրվում կանանց դեմ բռնության ոլորտում,

Հաշվի առնելով Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին միջազգային դաշնագիրը (1966թ.), Տնտեսական, սոցիալական և մշակութային իրավունքների մասին միջազգային դաշնագիրը (1966թ.), Կանանց նկատմամբ խտրականության բոլոր ձևերի վերացման մասին ՄԱԿ-ի կոնվենցիան (ԿՆԽՎԿ, 1979թ.) և դրա Կամընտիր արձանագրությունը (1999թ.), ինչպես նաև «Կանանց նկատմամբ բռնության վերաբերյալ» ԿՆԽՎԿ-ի հանձնաժողովի թիվ 19 Ընդհանուր հանձնարարականը (1992), Երեխայի իրավունքների մասին Միավորված ազգերի կազմակերպության կոնվենցիան (1989թ.) և դրա Կամընտիր արձանագրությունները (2000թ.) և Հաշմանդանություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին Միավորված ազգերի կազմակերպության կոնվենցիան (2006թ.),

Հաշվի առնելով Միջազգային քրեական դատարանի Հռոմի Կանոնադրությունը (2002թ.),

Ելնելով միջազգային մարդասիրական իրավունքի հիմնարար սկզբունքներից և հատկապես «Պատերազմի ժամանակ քաղաքացիական բնակչության պաշտպանության մասին» Ժնևի IV-րդ կոնվենցիայից (1949թ.) և դրան կից I-ին և II-րդ Լրացուցիչ արձանագրություններից (1977թ.),

Դատապարտելով կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության բոլոր ձևերը,

Գիտակցելով, որ կանանց և տղամարդկանց միջև փաստական և իրավաբանական հավասարությունը վճռորոշ գործոն է հանդիսանում կանանց նկատմամբ բռնությունը կանխելու գործում,

Գիտակցելով, որ կանանց նկատմամբ բռնությունը իրենից ներկայացնում է կանանց և տղամարդկանց միջև պատմականորեն անհավասար իշխանական հարաբերությունների դրսևորում, որոնք հանգեցրել են տղամարդկանց կողմից կանանց նկատմամբ գերիշխող դիրքի հաստատմանն ու խտրականության և կանանց լիարժեք առաջխաղացման կանխարգելմանը,

Գիտակցելով կանանց նկատմամբ բռնության՝ որպես գենդերային հիմքով բռնության խորքային բնույթը, և այն, որ կանանց նկատմամբ բռնությունը հանդիսանում է այն կարևորագույն սոցիալական մեխանիզմներից մեկը, որոնց օգնությամբ կանայք ստիպված են լինում ենթակա դիրք զբաղեցնել տղամարդկանց նկատմամբ,

Խորը մտահոգությամբ գիտակցելով, որ կանայք և աղջիկները

հաճախ ենթարկվում են բռնության այնպիսի ծանր ծևերի, ինչպիսիք են ընտանեկան բռնությունը, սեռական հետապնդումը, բռնաբարությունը, հարկադիր ամուսնությունը, հանուն այսպես կոչված «պատվի» կատարվող հանցագործությունները և կանանց սեռական օրգանների խեղումը, որոնք հանդիսանում են կանանց և աղջիկների մարդու իրավունքների ծանր խախտումներ և իրենցից ներկայացնում կանանց և տղամարդկանց միջև հավասարության հասնելու հիմնական խոչընդոտներից մեկը,

Գիտակցելով մարդու իրավունքների այն շարունակվող խախտումները, որոնք տեղի են ունենում քաղաքացիական բնակչության վրա ազդող զինված հակամարտությունների ընթացքում, հատկապես՝ կանանց նկատմամբ լայնորեն տարածված կամ պարբերաբար իրականացվող բռնաբարությունների և սեռական այլ բռնության տեսքով, ինչպես նաև՝ գենդերային հիմքով բռնության աճի հնարավորությունները ինչպես այդ հակամարտությունների ընթացքում, այնպես էլ դրանցից հետո,

Գիտակցելով, որ կանայք և աղջիկները, տղամարդկանց համեմատ, գտնվում են գենդերային հիմքով բռնության ավելի մեծ վտանգի տակ,

Գիտակցելով, որ ընտանեկան բռնությունը կանանց նկատմամբ դրսևորվում է ոչ համաչափորեն, և որ տղամարդիկ նույնպես կարող են ընտանեկան բռնության զոհ հանդիսանալ,

Գիտակցելով, որ երեխաները ընտանեկան բռնության զոհ են հանդիսանում՝ այդ թվում նաև ընտանիքում բռնությանը ակնատես լինելով,

Ձգտելով ստեղծել այնպիսի Եվրոպա, որը զերծ կլինի կանանց նկատմամբ բռնությունից և ընտանեկան բռնությունից,

Համաձայնեցին հետևյալի մասին.

Գլուխ I. Նպատակներ, սահմանումներ, հավասարություն եւ ոչ խտրական վերաբերմունք, ընդհանուր պարտավորություններ

Հոդված 1 - Կոնվենցիայի նպատակները

1. Սույն Կոնվենցիայի նպատակներն են՝

ա կանանց պաշտպանությունը բռնությունից, ինչպես նաև կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության

կանխարգելումը, քրեական հետապնդումը և վերացումը,

- բ կանանց նկատմամբ խտրականության բոլոր ձևերի վերացմանը նպաստելը և կանանց և տղամարդկանց միջև իրական հավասարության հաստատումը խթանելը, այդ թվում՝ կանանց իրավունքների և հնարավորությունների ընդլայնման միջոցով,
 - գ կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության բոլոր զոհերի պաշտպանության և նրանց աջակցություն տրամադրելու ուղղությամբ համակողմանի կարգավորումների, քաղաքականությունների և միջոցների մշակումը,
 - դ միջազգային համագործակցության խթանումը՝ կանանց նկատմամբ բռնությունը և ընտանեկան բռնությունը վերացնելու նպատակով,
 - ե կազմակերպություններին և իրավապահ մարմիններին աջակցություն և օգնություն տրամադրելը՝ կանանց նկատմամբ բռնությունը և ընտանեկան բռնությունը վերացնելու ուղղությամբ միասնական մոտեցումներ ձևավորելու համար արդյունավետ համագործակցության նպատակով:
2. Մասնակից պետությունների կողմից Կոնվենցիայի դրույթների արդյունավետ իրականացումն ապահովելու նպատակով, Կոնվենցիայով ստեղծվում է վերահսկողության հատուկ մեխանիզմ:

Հոդված 2 - Կոնվենցիայի գործողության շրջանակը

1. Սույն Կոնվենցիան տարածվում է կանանց նկատմամբ բռնության բոլոր ձևերի վրա, ինչը ներառում է կանանց նկատմամբ ոչ համաչափորեն կիրառվող ընտանեկան բռնությունը:
2. Մասնակից պետություններին խորհուրդ է տրվում սույն Կոնվենցիան կիրառել ընտանեկան բռնությունից տուժած բոլոր անձանց նկատմամբ: Մասնակից պետությունները, սույն Կոնվենցիայի դրույթներն իրականացնելիս, պետք է առանձնակի ուշադրություն դարձնեն գենդերային հիմքով բռնության ենթարկված կանանց:
3. Սույն Կոնվենցիան կիրառվում է խաղաղության և զինված

հակամարտությունների ժամանակ:

Հոդված 3 - Սահմանումներ

Սույն Կոնվենցիայի նպատակների համար՝

- ա «կանանց նկատմամբ բռնություն» հասկացվում է որպես մարդու իրավունքների խախտում և կանանց նկատմամբ խտրականության ձև և պետք է ներառի գենդերային հիմքով բռնության այն բոլոր գործողությունները, որոնք հանգեցնում են կամ կարող են հանգեցնել կանանց ֆիզիկական, սեռական, հոգեբանական կամ տնտեսական վնաս պատճառելուն, այդ թվում՝ նման գործողություններ կատարելու սպառնալիքները, հարկադրանքը կամ ազատությունից կամայականորեն զրկելը, որոնք տեղի են ունենում հասարակական կամ անձնական կյանքում,
- բ «ընտանեկան բռնություն» նշանակում է ֆիզիկական, սեռական, հոգեբանական կամ տնտեսական բռնության գործողությունները, որոնք կատարվում են ընտանիքի կամ ընտանեկան միավորի ներսում կամ նախկին կամ ներկա ամուսինների կամ զուգընկերների միջև, անկախ նրանից, թե արդյոք բռնություն կատարողը բնակվում է կամ բնակվել է տուժողի հետ նույն բնակարանում,
- գ «սեռային պատկանելություն» նշանակում է սոցիալական դերեր, վարքագծի տիպեր, գործունեության տեսակներ և հատկություններ, որոնք տվյալ հասարակությունը դիտում է որպես պատեհ կանանց և տղամարդկանց համար,
- դ «կանանց նկատմամբ գենդերային հիմքով բռնություն»՝ նշանակում է այն բռնությունը, որը կնոջ նկատմամբ դրսևորվում է նրա կին լինելու պատճառով կամ որը կանանց նկատմամբ դրսևորվում է անհամաչափորեն,
- ե «տուժող» նշանակում է ցանկացած ֆիզիկական անձ, ով ենթարկվում է (ա) և (բ) կետերում նշված վարքագծի դրսևորման,
- զ «կանայք» ներառում է նաև մինչև 18 տարեկան աղջիկներին:

Հոդված 4 - Հիմնարար իրավունքներ, հավասարություն և ոչ խտրական վերաբերմունք

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ յուրաքանչյուր

անձի, հատկապես՝ կանանց, բռնությունից զերծ անձնական և հասարակական կյանքով ապրելու իրավունքը ապահովելու և պաշտպանելու ուղղությամբ:

2. Մասնակից պետությունները դատապարտում են կանանց նկատմամբ խտրականության բոլոր ձևերը և անհապաղ միջոցներ ձեռնարկում օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները այն կանխելու համար, մասնավորապես՝
 - իրենց սահմանադրություններում կամ համապատասխան այլ օրենսդրական ակտերում ներառելով կանանց և տղամարդկանց հավասարության սկզբունքը և ապահովելով այդ սկզբունքի գործնական իրացումը,
 - արգելելով խտրականությունը, այդ թվում, անհրաժեշտության դեպքում՝ պատժամիջոցների կիրառմամբ,
 - վերացնելով կանանց նկատմամբ խտրական բնույթ կրող օրենքներն ու պրակտիկայում կիրառվող երևույթները:
 - Մասնակից պետությունների կողմից սույն Կոնվենցիայի դրույթների կատարումը, մասնավորապես՝ տուժողների իրավունքների պաշտպանությանն ուղղված միջոցները, պետք է ապահովվեն առանց խտրականության, այն է՝ անկախ սեռից, ռասայից, մաշկի գույնից, լեզվից, կրոնից, քաղաքական կամ այլ համոզմունքից, ազգային կամ սոցիալական ծագումից, ազգային փոքրամասնությունը պատկանելուց, գույքային դրությունից, ծննդից, սեռական կողմնորոշումից, գենդերային ինքնությունից, տարիքից, առողջական վիճակից, հաշմանդամության առկայությունից, ամուսնական դրությունից, միգրանտի կամ փախստականի կամ այլ կարգավիճակից:
3. Սույն Կոնվենցիայում օգտագործվող հասկացությունների համաձայն՝ գենդերային հիմքով բռնությունից կանանց պաշտպանելուն և այն կանխելուն ուղղված այնպիսի հատուկ միջոցառումները, որոնք չեն վերաբերում տղամարդկանց, չի հանդիսանում խտրականության դրսևորման ձև:
4. Սույն Կոնվենցիայում օգտագործվող հասկացությունների համաձայն՝ գենդերային բռնությունից կանանց պաշտպանելուն և այն կանխելուն ուղղված այնպիսի հատուկ միջոցառումները, որոնք չեն վերաբերում տղամարդկանց, չի հանդիսանում խտրականության դրսևորման ձև:

Հողված 5 - Պետությունների պարտավորությունները և պատշաճ ջանասիրություն

2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնպահ մնան կանանց նկատմամբ բռնության գործողություններից և ապահովեն, որպեսզի պետական մարմինները, պաշտոնատար անձինք, ներկայացուցիչները, ինստիտուտները և պետության անունից հանդես եկող այլ դերակատարներ գործեն սույն պարտավորությանը համապատասխան:
1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ ցուցաբերելու պատշաճ ջանասիրություն պետության անունից հանդես չեկող անձանց կողմից կատարված այն արարքները կանխելու, քննելու, պատժելու և հատուցելու ուղղությամբ, որոնք մտնում են սույն Կոնվենցիայի գործողության շրջանակի մեջ:

Հողված 6 - Գենդերազգայուն քաղաքականություններ

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնամուխ լինեն ներառելու գենդերային բաղադրիչը սույն Կոնվենցիայի դրույթների կատարման և ներգործության գնահատման ընթացքում և պետք է խթանեն և արդյունավետորեն իրականացնեն կանանց և տղամարդկանց միջև հավասարության ապահովմանն ու կանանց իրավունքների և հնարավորությունների ընդլայնմանն ուղղված քաղաքականություններ:

Գլուխ II Միասնական քաղաքականություններ և տվյալների հավաքագրում

Հողված 7 - Համակողմանի և համակարգված քաղաքականություններ

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ ընդունելու և երկրի ամբողջ տարածքում իրականացնելու արդյունավետ, համակողմանի և համակարգված քաղաքականություններ, որոնք կներառեն սույն Կոնվենցիայի գործողության շրջանակներում գտնվող բռնության բոլոր ձևերի դեմ պայքարին ուղղված բոլոր միջոցառումները, և որոնք ամբողջական արձագանք կհանդիսանան կանանց նկատմամբ բռնությանը:

2. Մասնակից պետությունները պետք է ապահովեն, որպեսզի 1-ին մասում նշված քաղաքականությունները տուժողի իրավունքները դիտարկեն որպես բոլոր միջոցների կենտրոնում գտնվող և իրականացվեն բոլոր շահագրգիռ գերատեսչությունների, ինստիտուտների և կազմակերպությունների միջև արդյունավետ համագործակցության միջոցով:
3. Սույն հոդվածի ներքո ձեռնարկված բոլոր միջոցառումները պետք է ընդգրկեն բոլոր շահագրգիռ դերակատարներին, ինչպիսիք են՝ պետական գերատեսչությունները, համապետական, տարածքային և տեղական խորհրդարանները և կառավարման մարմինները, մարդու իրավունքների ազգային ինստիտուտները և քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունները:

Հոդված 8 - Ֆինանսական ռեսուրսներ

Մասնակից պետությունները պետք է անհրաժեշտ ֆինանսական և մարդկային ռեսուրսներ հատկացնեն սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերը կանխելու և դրանց դեմ պայքարի ուղղությամբ միասնական քաղաքականությունները, միջոցներն ու ծրագրերը համարժեքորեն իրականացնելու համար, այդ թվում՝ այնպիսիք, որոնք իրականացվում են հասարակական կազմակերպությունների և քաղաքացիական հասարակության կողմից:

Հոդված 9 - Հասարակական կազմակերպություններ և քաղաքացիական հասարակություն

Մասնակից պետությունները բոլոր մակարդակներում պետք է գնահատեն, խրախուսեն և խթանեն, , համապատասխան այն հասարակական և քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների աշխատանքը, որոնք ակտիվ են կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի գործում, և արդյունավետ համագործակցություն հաստատեն այդ կազմակերպությունների հետ:

Հոդված 10 - Համակարգող մարմին

1. Մասնակից պետությունները պետք է մեկ կամ մեկից ավելի մարմինների լիազորեն սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերի կանխարգելման և դրանց

դեմ պայքարի համար մշակված քաղաքականությունների և միջոցների համակարգումը, իրականացումը, դիտարկումն ու գնահատումը կատարելու համար: Այս մարմինների կողմից համակարգվում է 11-րդ հոդվածում նշված տվյալների հավաքագրումը, ուսումնասիրությունը և տարածումը:

2. Մասնակից պետությունները պետք է ապահովեն, որպեսզի սույն հոդվածի համաձայն ստեղծված կամ լիազորված մարմինները ստանան VIII-րդ գլխով սահմանված կարգով ձեռնարկված միջոցառումների մասին ընդհանուր բնույթի տեղեկատվություն:
3. Մասնակից պետությունները ապահովում են, որպեսզի սույն հոդվածի համաձայն ստեղծված կամ լիազորված մարմինները հնարավորություն ունենան անմիջապես հաղորդակցվելու սույն Կոնվենցիային մասնակից այլ պետություններում իրենց գործընկեր մարմինների հետ և խթանելու նրանց հետ հարաբերությունները:

Հոդված 11 - Տվյալների հավաքագրում և հետազոտում

1. Սույն Կոնվենցիայի կատարման նպատակով, մասնակից պետությունները պարտավորվում են՝
 - ա Կանոնավոր պարբերականությամբ դասակարգված վերաբերելի վիճակագրական տվյալներ հավաքել սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բնության բոլոր ձևերի դեպքերի մասին,
 - բ Աջակցել հետազոտությունների անցկացմանը՝ հիմնախնդրի խորքային պատճառների և հետևանքների, դրսևորման դեպքերի և դատապարտումների տոկոսային հարաբերակցության, ինչպես նաև ի կատարումն սույն Կոնվենցիայի ձեռնարկված միջոցառումների արդյունավետության վերաբերյալ:
 - գ Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնամուխ լինեն կանոնավոր պարբերականությամբ անցկացնելու բնակչությունն ընդգրկող հարցումներ՝ սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բնության բոլոր ձևերի տարածվածությունն ու զարգացման միտումները գնահատելու համար:
2. Մասնակից պետությունները սույն Կոնվենցիայի 66-րդ հոդվածում նշված Անկախ փորձագիտական խմբին պետք

է տրամադրեն սույն հոդվածի համաձայն հավաքագրված տեղեկատվությունը՝ միջազգային համագործակցությունը խթանելու և միջազգային ցուցիչների հիման վրա կատարողականի գնահատման հնարավորություն տալու նպատակով:

3. Մասնակից պետությունները պետք է ապահովեն, որպեսզի սույն հոդվածի համաձայն հավաքագրված տեղեկատվությունը մատչելի լինի հանրության համար:

Գլուխ III - Կանխարգելում

Հոդված 12 - Ընդհանուր պարտավորություններ

1. Մասնակից պետությունները պետք է անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկեն՝ կանանց և տղամարդկանց վարքագծի սոցիալական և մշակութային ձևերում փոփոխություններ մտցնելու նպատակով, որպեսզի արմատախիլ արվեն այն նախապաշարմունքները, սովորույթները, ավանդույթները և մյուս բոլոր այն երևույթները, որոնք հիմնված են կանանց ստորադասվածության կամ կանանց և տղամարդկանց կարծրատիպային դերաբաժանման գաղափարի վրա:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ կանխելու համար սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության ցանկացած դրսևորում որևէ ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի կողմից:
3. Սույն գլխի համաձայն ձեռնարկվող բոլոր միջոցները պետք է հաշվի առնեն առանձին հանգամանքների բերումով խոցելի վիճակում հայտնված անձանց կարիքները և արձագանքեն դրանց և կենտրոնական տեղ հատկացնեն տուժողների մարդու իրավունքներին:
4. Մասնակից պետությունները պետք է անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկեն՝ քաջալերելու հասարակության բոլոր անդամներին, հատկապես՝ տղամարդկանց և տղաներին, ակտիվորեն նպաստելու սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերի կանխարգելմանը:
5. Մասնակից պետությունները պետք է ապահովեն, որպեսզի մշակույթը, սովորույթը, կրոնը, ավանդույթը կամ այսպես կոչված «պատիվը» չվկայակոչվեն սույն Կոնվենցիայի առարկա

հանդիսացող բռնության որևէ գործողություն արդարացնելու համար:

6. Մասնակից պետությունները պետք է անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկեն՝ կանանց իրավունքների և հնարավորությունների ընդլայնմանն ուղղված ծրագրերը և գործողությունները խթանելու համար:

Հոդված 13 - Իրազեկության բարձրացում

1. Մասնակից պետությունները պետք է կանոնավոր հիմունքներով խթանեն կամ կազմակերպեն հանրային իրազեկման արշավների կամ ծրագրերի անցկացումը, այդ թվում, համապատասխան դեպքերում՝ համագործակցելով մարդու իրավունքների ներպետական ինստիտուտների և հավասարության հարցերով լիազոր մարմինների, քաղաքացիական հասարակության և ՀԿ-ների, հատկապես՝ կանանց հարցերով զբաղվող կազմակերպությունների հետ՝ սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերի, երեխաների վրա դրանց ազդեցության և նման բռնությունը կանխելու անհրաժեշտության մասին լայն հասարակության իրազեկության և ընկալման մակարդակը բարձրացնելու նպատակով:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ապահովեն, որպեսզի սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության գործողությունները կանխելուն ուղղված միջոցների մասին տեղեկատվությունը լայնորեն տարածվի լայն հասարակության շրջանում:

Հոդված 14 - Կրթություն

1. Մասնակից պետությունները, հարկ եղած դեպքում, պետք է անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկեն՝ միջանձնային հարաբերություններում կանանց և տղամարդկանց միջև հավասարության, կարծրատիպերից զերծ գենդերային դերերի, փոխադարձ հարգանքի և վեճերը առանց բռնության լուծելու, կանանց նկատմամբ գենդերային հիմքով բռնության և անձնական անձեռնմխելիության իրավունքի հարցերով ուսումնական նյութերն ընդգրկվեն պաշտոնական ուսումնական ծրագրերում՝ կրթական բոլոր մակարդակներում և հարմարեցված լինեն ուսումնառողների զարգացող

ընդունակություններին:

2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն անհրաժեշտ միջոցները՝ սույն հոդվածի 1-ին մասում նշված սկզբունքները ոչ պաշտոնական կրթական հաստատություններում, սպորտային, մշակութային և ժամանցի հաստատություններում, ինչպես նաև՝ լրատվամիջոցներում խթանելու ուղղությամբ:

Հոդված 15 - Մասնագետների վերապատրաստում

1. Մասնակից պետությունները պետք է ապահովեն վերապատրաստման դասընթացներ կամ բարելավեն դրանք սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բնության բոլոր գործողությունների զոհերի և դրանք կատարողների հետ առնչվող համապատասխան մասնագետների համար այնպիսի թեմաներով, ինչպիսիք են՝ նման բնության կանխարգելումն ու բացահայտումը, կանանց և տղամարդկանց միջև հավասարությունը, տուժողների կարիքներն ու իրավունքները, ինչպես նաև՝ թե ինչպես կանխել կրկնակի զոհականացումը:
2. Մասնակից պետությունները պետք է խթանեն, որպեսզի սույն հոդվածի 1-ին մասում նշված վերապատրաստումը նաև ներառի վերապատրաստումը համակարգված բազմագերատեսչական համագործակցության վերաբերյալ՝ սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բնության իրենց փոխանցված դեպքերի առթիվ համակողմանի և պատշաճ աշխատանք տանելու համար:

Հոդված 16 - Կանխարգելիչ միջամտություն և ուղղիչ ծրագրեր

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ աջակցության այնպիսի ծրագրեր ստեղծելու, կամ առկա այնպիսի ծրագրերին աջակցելու նպատակով, որոնք ուղղված կլինեն ընտանեկան բռնություն կատարողների կողմից միջանձնային հարաբերություններում բռնությունից զերծ վարքագիծ որդեգրելը սովորեցնելուն՝ հետագա բռնությունը կանխելու և բռնի վարվելակերպը փոխելու նպատակով:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ ուղղիչ այնպիսի ծրագրեր ստեղծելու, կամ առկա այնպիսի ծրագրերին աջակցելու նպատակով, որոնք ուղղված կլինեն մասնավորապես սեռական հանցագործություններ կատարած

անձանց կողմից նոր հանցագործությունների կատարումը կանխելուն:

3. Սույն հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերում նշված միջոցները ձեռնարկելիս, մասնակից պետությունները պետք է ապահովեն, որպեսզի տուժողների անվտանգությունը, նրանց աջակցություն տրամադրելը և նրանց մարդու իրավունքները լինեն հիմնական մտահոգության առարկա և որպեսզի, անհրաժեշտության դեպքում, այս ծրագրերը մշակվեն և իրականացվեն տուժողներին մասնագիտացված աջակցություն տրամադրող ծառայությունների հետ սերտ համագործակցելով:

Հոդված 17 - Մասնավոր հատվածի և լրացված միջոցների մասնակցությունը

1. Մասնակից պետությունները պետք է խրախուսեն մասնավոր հատվածին, տեղեկատվական և հեռահաղորդակցման տեխնոլոգիաների ոլորտին և լրացված միջոցներին, պատշաճ կերպով պահպանելու կամարտահայտման ազատությունը ու նրանց ինքնուրույնությունը, մասնակցելու համապատասխան քաղաքականությունների մշակմանն ու իրականացմանը, ուղեցույցների և ինքնակարգավորիչ չափոփորոշիչների ընդունմանը՝ կանանց նկատմամբ բռնությունը կանխելու և նրանց արժանապատվության նկատմամբ հարգանքը բարձրացնելու նպատակով:
2. Մասնակից պետությունները, մասնավոր հատվածի ներկայացուցիչների հետ համագործակցելով, պետք է զարգացնեն և խթանեն երեխաների, ծնողների կամ ուսուցանողների համապատասխան հմտությունները կապված նրա հետ, թե ինչպես վարվել տեղեկատվական կամ հեռահաղորդակցման այնպիսի միջավայրի հետ, որը մատչելի է դարձնում սեռական կամ բռնի բնույթի նվաստացնող նյութերը, որոնք կարող են վնասակար լինել:

Գլուխ IV - Պաշտպանություն եւ օժանդակություն

Հոդված 18 - Ընդհանուր պարտավորություններ

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ բռնության հետագա գործողություններից բոլոր տուժողներին պաշտպանելու նպատակով:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի ներքին օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ստեղծվեն համապատասխան այնպիսի մեխանիզմներ, որոնք արդյունավետ համագործակցություն կապահովեն շահագրգիռ բոլոր գերատեսչությունների միջև, ներառյալ՝ դատական իշխանությունը, դատախազությունը, իրավապահ մարմինները, տեղական և տարածքային իշխանությունները, ինչպես նաև հասարակական կազմակերպություններն ու շահագրգիռ այլ կազմակերպություններն ու գերատեսչությունները՝ սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության ձևերից տուժած անձանց և վկաներին պաշտպանություն և աջակցություն ապահովելու գործում, ներառյալ՝ սույն Կոնվենցիայի 20-րդ և 22-րդ հոդվածներում թվարկված ընդհանուր բնույթի և մասնագիտացված աջակցության ծառայություններին փոխանցելը:
3. Մասնակից պետությունները պետք է ապահովեն, որպեսզի սույն գլխի համաձայն ձեռնարկված միջոցները՝
 - հիմնված լինեն կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության գենդերային ընկալման վրա և ուշադրության կենտրոնում պահեն տուժողի մարդու իրավունքներն ու անվտանգությունը,
 - հիմնված լինեն տուժողների, կատարողների, երեխաների և սոցիալական ավելի լայն միջավայրի միջև առկա փոխհարաբերությունները հաշվի առնող միասնական մոտեցման վրա,
 - ուղղված լինեն կրկնակի զոհականացումից խուսափելուն,
 - նպատակաուղղված լինեն բռնությունից տուժած կանանց իրավունքների և հնարավորությունների ընդլայնմանն ու տնտեսական անկախության ապահովմանը,
 - թույլ տան, որպեսզի, հնարավորության դեպքում, պաշտպանության և օգնության մի շարք ծառայություններ տեղակայված լինեն միևնույն շենքում,

- արտահայտեն խոցելի անձանց, այդ թվում՝ երեխաների հատուկ կարիքները և հասանելի լինեն նրանց համար:
4. Ծառայությունների տրամադրումը չպետք է կախված լինի տուժողի կողմից իր բողոքը պնդելու կամ կատարողի դեմ ցուցմունք տալու պատրաստակամության հանգամանքից:
 5. Մասնակից պետությունները պետք է համապատասխան միջոցներ ձեռնարկեն՝ հյուպատոսական պաշտպանություն և այլ տեսակի աջակցություն ապահովելու իրենց քաղաքացիների կամ այլ տուժողների համար, ովքեր նման պաշտպանություն ստանալու իրավունք ունեն այդ մասնակից պետությունների կողմից միջազգային իրավունքի ներքո ստանձնած պարտավորությունների համաձայն:

Հոդված 19 - Տեղեկավարություն

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի տուժողները, իրենց համար հասկանալի լեզվով, համարժեք և ժամանակին տեղեկատվություն ստանան գոյություն ունեցող աջակցության և իրավաբանական ծառայությունների մասին:

Հոդված 20 - Աջակցության ընդհանուր բնույթի ծառայություններ

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի տուժողները կարողանան օգտվել բռնությունից հետո վերականգնումը հեշտացնող ծառայություններից: Այս միջոցները, անհրաժեշտության դեպքում, պետք է ներառեն ծառայությունների, մասնավորապես՝ իրավաբանական և հոգեբանական խորհրդատվության տրամադրումը, կացարանով ապահովելը, կրթությունը, վերապատրաստումը և աջակցելը աշխատանք գտնելու գործում:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի տուժողները հնարավորություն ունենալ դիմելու առողջապահական և սոցիալական ապահովության ծառայություններին, և որպեսզի այդ ծառայությունները հագեցած լինեն անհրաժեշտ ռեսուրսներով, իսկ դրանց մասնագետները վերապատրաստված լինեն տուժողներին:

աջակցություն տրամադրելու և նրանց դեպի համապատասխան ծառայություններն ուղղորդելու գործում:

Հոդված 21 - Աջակցություն անհատական/կոլեկտիվ բողոքների ներկայացմանը

Մասնակից պետությունները պետք է ապահովեն, որպեսզի տուժողները տեղեկացված լինեն անհատական/կոլեկտիվ բողոքարկման տարածաշրջանային և միջազգային առկա մեխանիզմների մասին և հնարավորություն ունենան օգտվելու դրանցից: Մասնակից պետությունները պետք է խթանեն տուժողներին նրբազգաց և բանիմաց աջակցության տրամադրումը այդ բողոքները ներկայացնելիս:

Հոդված 22 - Աջակցության մասնագիտացված ծառայություններ

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերից տուժած անձանց, աշխարհագրական համարժեք ընդգրկում ունեցող, անհապաղ, մասնագիտական աջակցության երկարաժամկետ և կարճաժամկետ ծառայություններ տրամադրելու կամ կազմակերպելու նպատակով:
2. Մասնակից պետությունները պետք է կանանց մասնագիտական աջակցության ծառայություններ տրամադրեն կամ կազմակերպեն դրանց տրամադրումը բռնությունից տուժաշ բոլոր անձանց և նրանց երեխաների համար:

Հոդված 23 - Ապաստարաններ

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ նախատեսելու համապատասխան, հասանելի և բավարար քանակի ապաստարանների ստեղծումը՝ տուժողերի, հատկապես կանանց և երեխաների համար անվտանգ կացարան ապահովելու և նրանց ակտիվ կերպով օգնություն տրամադրելու նպատակով:

Հոդված 24 - Օգնության հեռախոսահամարներ

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և

այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ նախատեսելու առանց հանգստյան օրերի, շուրջօրյա ռեժիմով (24/7) գործող օգնության համապետական հեռախոսահամարների ստեղծում, որոնք գաղտնիության կամ անանունության պահպանման հիմունքներով, զանգահարողներին խորհրդատվություն կտրամադրեն սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերի վերաբերյալ:

Հոդված 25 - Աջակցություն սեռական բռնության զոհերին

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ նախատեսելու, ըստ անհրաժեշտության, բռնաբարության ճգնաժամային կամ սեռական բռնության ուղղորդման բավարար քանակությամբ և հասանելի կենտրոնների ստեղծումը՝ տուժողների համար դատաբժշկական և այլ փորձաքննություններ կատարելու, հետտրավմատիկ խնամք և խորհրդատվություն տրամադրելու նպատակով:

Հոդված 26 - Պաշտպանություն և աջակցություն ականատես երեխաներին

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի բռնության ենթարկված բոլոր անձանց ծառայություններ և աջակցություն տրամադրելիս, պատշաճ կերպով հաշվի առնվեն սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերին ականատես դարձած երեխաների իրավունքներն ու կարիքները:
2. Սույն հոդվածի համաձայն ձեռնարկված միջոցները պետք է ներառեն սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերին ականատես դարձած երեխաների տարիքին համապատասխանող հոգեբանական խորհրդատվության տրամադրումը և պատշաճ կերպով հաշվի առնեն երեխայի լավագույն շահերը:

Հոդված 27 - Հաղորդումների ներկայացում

Մասնակից պետությունները պետք է անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկեն՝ խրախուսելու համար, որպեսզի սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության գործողությանն ականատես դարձած կամ նման գործողություն կատարված լինելու կամ դրա կրկնությունն ակնկալելու ողջամիտ հիմքեր ունեցող ցանկացած

անձ այդ մասին հաղորդում ներկայացնի իրավասու մարմինն կամ կազմակերպությանը:

Հոդված 28 - Մասնագետների կողմից հաղորդումների ներկայացումը

Մասնակից պետությունները պետք է անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկեն, որպեսզի ներքին օրենսդրությամբ որոշ մասնագետների համար նախատեսված գաղտնիության կանոնները խոչընդոտ չհանդիսանան, համապատասխան պայմանների առկայությամբ, նրանց կողմից իրավասու մարմիններին կամ կազմակերպություններին համապատասխան հաղորդումներ ներկայացնելու հնարավորության համար, եթե նրանք ողջամիտ հիմքեր ունեն կարծելու, որ կատարվել է սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության որևէ ծանր գործողություն և որ կարելի է ակնկալել նման բռնության նոր ծանր գործողությունների կրկնվելը:

Գլուխ V - Նյութական իրավունք

Հոդված 29 - Քաղաքացիական հայցեր և իրավական պաշտպանության միջոցներ

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ կատարողի դեմ տուժողներին իրավական պաշտպանության միջոցներ տրամադրելու համար:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ միջազգային իրավունքի ընդհանուր սկզբունքների համաձայն տուժողներին իրավական պաշտպանության միջոցներ տրամադրելու համար այն պետական մարմինների դեմ, որոնք չեն կատարել իրենց լիազորությունների շրջանակներում անհրաժեշտ կանխարգելիչ կամ պաշտպանիչ միջոցներ կիրառելու իրենց պարտականությունը:

Հոդված 30 - Փոխհատուցում

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի տուժողներն ունենան սույն Կոնվենցիայի համաձայն

նախատեսված ցանկացած հանցագործության կատարողից փոխհատուցում պահանջելու իրավունք:

2. Համարժեք պետական փոխհատուցում պետք է տրվի այն անձանց, ում պատճառով էլ է ծանր մարմնական վնասվածք կամ առողջության կորուստ՝ այն չափով, որ չափով պատճառված վնասը չի հատուցվել այլ աղբյուրներից, ինչպիսիք են՝ կատարողը և ապահովագրական կամ պետական ֆինանսավորում ունեցող առողջապահական կամ սոցիալական ծրագրերը: Սա մասնակից պետությունների համար խոչընդոտ չի հանդիսանում հատկացված փոխհատուցման դիմաց կատարողի դեմ ռեգրեսային պահանջ ներկայացնելու համար՝ պայմանով, որ պատշաճ կերպով հաշվի է առնվում տուժողի անվտանգությունը:
3. Սույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն ձեռնարկված միջոցները պետք է ապահովեն փոխհատուցման տրամադրումը ողջամիտ ժամկետում:

Հոդված 31 - Խնամակալություն, այցելության իրավունքներ և անվտանգություն

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի երեխաների նկատմամբ խնամակալության և այցելության իրավունքների վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս հաշվի առնվեն սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության դեպքերը:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի այցելության կամ խնամակալության որևէ իրավունքի իրականացում չսպառնա տուժողի կամ երեխաների իրավունքներին և անվտանգությանը:

Հոդված 32 - Հարկադրված ամուսնությունների քաղաքացիաիրավական հետևանքները

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի հարկադրանքի ներքո կնքված ամուսնությունները հնարավոր լինի ճանաչել վիճարկելի, առոչինչ կամ լուծված՝ առանց տուժողի համար ֆինանսական կամ վարչարարական անհարկի դժվարություններ ստեղծելու:

Հողված 33 - Հոգեբանական բռնություն

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի քրեականացվեն դիտավորությամբ շարունակաբար կատարվող այն գործողությունները, որոնք հարկադրանքի կամ սպառնալիքների միջոցով լրջորեն խախտում են մեկ այլ անձի հոգեբանական անձեռնմխելիությունը:

Հողված 34 - Հերասպնդում

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի քրեականացվեն մեկ այլ անձի դեմ դիտավորությամբ շարունակաբար կատարվող սպառնալից գործողությունները, որոնք այդ անձի մոտ վախ են հարուցում սեփական անվտանգության համար:

Հողված 35 - Ֆիզիկական բռնություն

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի քրեականացվեն մեկ այլ անձի դեմ դիտավորությամբ կատարվող ֆիզիկական բռնության գործողությունները:

Հողված 36 - Սեռական բռնություն, այդ թվում՝ բռնաբարություն

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ դիտավորությամբ կատարվող հետևյալ գործողությունները քրեականացնելու համար՝
 - ա մեկ այլ անձի հետ, առանց այդ անձի համաձայնության, վագինալ, անալ և օրալ ճանապարհով, մարմնի որևէ մասի կամ առարկայի միջոցով սեռական բնույթի գործողություն կատարելը,
 - բ մեկ այլ անձի հետ, առանց այդ անձի համաձայնության, սեռական բնույթի այլ գործողություն կատարելը,
 - գ անձին, առանց նրա համաձայնության, երրորդ անձի հետ սեռական բնույթի գործողություններ կատարելուն կամ ենթարկվելուն ստիպելը,

2. Համաձայնությունը պետք է տրվի կամովին՝ անձի ազատ կամարտահայտման հիման վրա, ինչը պետք է գնահատվի վերաբերելի բոլոր հանգամանքներն իրենց ամբողջության մեջ դիտարկելու արդյունքում:
3. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի սույն հոդվածի 1- ին մասի դրույթները կիրառելի լինեն նաև այն արարքների նկատմամբ, որոնք կատարվում են ներկա կամ նախկին ամուսնու կամ զուգընկերոջ նկատմամբ՝ ներպետական իրավունքում դրանց տրված իմաստով:

Հոդված 37 - Հարկադիր ամուսնություն

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի քրեականացվի չափահասին կամ երեխային ամուսնանալուն դիտավորությամբ հարկադրելը:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի քրեականացվի չափահասին կամ երեխային ամուսնանալուն հարկադրելու նպատակով այդ անձի քաղաքացիության կամ բնակության վայրի պետություն չհանդիսացող պետության տարածք մուտք գործելուն դիտավորությամբ գայթակղելը:

Հոդվածների 38 - Կանանց սեռական օրգանների խեղում

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ դիտավորությամբ կատարված հետևյալ գործողությունների քրեականացումն ապահովելու համար՝

- ա սեռական մեծ և փոքր շուրթերը և ծլիկը լրիվ կամ մասնակի անդամահատելը, կապելը կամ խեղման այլ գործողությունների ենթարկելը,
- բ (ա) կետում թվարկված գործողություններին ենթարկվելուն որևէ կնոջ ստիպելը կամ դրանց ենթարկվելու համար կին տրամադրելը,
- գ (ա) կետում թվարկված գործողություններին ենթարկվելուն որևէ աղջկա ստիպելը, դրդելը կամ դրանց ենթարկվելու համար աղջիկ տրամադրելը:

Հոդված 39 - Հղիության հարկադրված ընդհատում և ամլացում

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ դիտավորությամբ կատարված հետևյալ գործողությունների քրեականացումն ապահովելու համար՝

- ա կնոջ հղիության հարկադրված ընդհատումը՝ առանց նրա կողմից նախապես և տեղեկացված կերպով տրված համաձայնության:
- բ կնոջ կամ աղջկա բնականորեն վերարտադրելու կարողությունը կորցնելու նպատակով կամ դրան հանգեցրած վիրահատության կատարումը՝ առանց նրա կողմից նախապես և տեղեկացված կերպով տրված համաձայնության և պրոցեդուրայի իմաստը հասկանալու:

Հոդված 40 - Սեռական ուրնձգություն

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի սեռական բնույթի խոսքային, ոչ խոսքային կամ ֆիզիկական գործողությամբ դրսևորվող ցանկացած վարքագիծ, որը նպատակ ունի խոցելու անձի արժանապատվությունը կամ հանգեցնում է դրան, մասնավորապես՝ ճնշող, թշնամական, նվաստացուցիչ, նվաստացնող կամ վիրավորական մթնոլորտ ստեղծելը, պատժելի լինի քրեական կամ որևէ այլ պատժամիջոցի ներքո:

Հոդված 41 - Օժանդակելը, դրդելը և փորձ կատարելը

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի քրեականացվեն սույն Կոնվենցիայի 33, 34, 35, 36, 37, 38(ա) և 39-րդ հոդվածներին համապատասխան նախատեսվող հանցագործությունների կատարմանը դիտավորությամբ օժանդակելը կամ դրդելը:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի քրեականացվի սույն Կոնվենցիայի 35, 36, 37, 38(ա) և 39-րդ հոդվածներին համապատասխան նախատեսվող հանցագործությունների դիտավորությամբ կատարված փորձը:

Հոդված 42 - Հանցագործությունների անընդունելի արդարացումներ, ներառյալ՝ այսպես կոչված հանուն «պապվի» կատարվող հանցագործությունները

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության որևէ գործողության առթիվ հարուցված վարույթի ընթացքում՝ մշակույթը, սովորույթը, կրոնը, ավանդույթը կամ այսպես կոչված «պատիվը» չդիտվեն որպես նման գործողությունների արդարացում: Սա վերաբերում է, մասնավորապես, այն պնդումներին, որ տուժողի կողմից խախտվել են պատշաճ վարքագծի մշակութային, կրոնական, սոցիալական կամ ավանդութային նորմերը կամ սովորույթները:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ ապահովելու համար, որպեսզի որևէ մեկի կողմից սույն հոդվածի 1-ին մասում նշված որևէ գործողություն կատարելուն որևէ երեխայի դրդելը չվերացնի այդ անձի քրեական պատասխանատվությունը կատարված գործողության համար:

Հոդված 43 - Քրեական օրենքի կիրառումը

Սույն Կոնվենցիայի համաձայն նախատեսված հանցագործությունների նկատմամբ քրեական օրենքի կիրառումն իրականացվում է անկախ տուժողի և կատարողի միջև եղած հարաբերության բնույթից:

Հոդված 44 - Իրավազորություն

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ սույն Կոնվենցիայի համաձայն նախատեսված յուրաքանչյուր հանցագործության վրա իրենց իրավազորությունը տարածելու համար, եթե արարքը կատարվել է՝

ա իրենց տարածքում, կամ

բ իրենց դրոշը կրող նավի վրա, կամ

գ իրենց ներքին օրենքների համաձայն գրանցված օդանավում,

կամ

- դ իրենց քաղաքացիներից մեկի կողմից, կամ
- ե իրենց տարածքում գլխավորապես բնակվող անձի կողմից:
- 2. Մասնակից պետությունները պետք է ձգտեն ձեռնարկել օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները իրենց իրավազորությունը սույն Կոնվենցիայի համաձայն նախատեսված ցանկացած այնպիսի հանցագործության նկատմամբ տարածելու համար, որը կատարվել է իր քաղաքացի հանդիսացող կամ իր տարածքում գլխավորապես բնակվող անձի նկատմամբ:
- 3. Սույն Կոնվենցիայի 36-րդ, 37-րդ, 38-րդ և 39-րդ հոդվածների համաձայն նախատեսված հանցագործություններով քրեական հետապնդում իրականացնելու նպատակով, մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի իրենց իրավազորության առկայությունը պայմանավորված չլինի այդ արարքները դրանց կատարման տարածքում քրեականացված լինելու հանգամանքով:
- 4. Սույն Կոնվենցիայի 36-րդ, 37-րդ, 38-րդ և 39-րդ հոդվածների համաձայն նախատեսված հանցագործություններով քրեական հետապնդում իրականացնելու նպատակով, մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի սույն հոդվածի 1-ին մասի (դ) և (ե) կետերի հիմքով իրենց իրավազորության առկայությունը պայմանավորված չլինի այն պահանջի կատարմամբ, որի համաձայն քրեական հետապնդումը կարող է իրականացվել միայն տուժողի կողմից հանցագործության մասին հաղորդում տալու կամ հանցագործության կատարման վայրի պետության կողմից տեղեկատվություն տրամադրելու դեպքում:
- 5. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ իրենց իրավազորությունը սույն Կոնվենցիայի համաձայն նախատեսված հանցագործությունների նկատմամբ տարածելու համար՝ այն դեպքերում, երբ ենթադրյալ կատարողը գտնվում է իրենց տարածքում, և իրենք չեն ցանկանում արտահանձնել նրան մեկ այլ մասնակից պետությանը՝ բացառապես նրա քաղաքացիության հիմքով:
- 6. Եթե սույն Կոնվենցիայի համաձայն նախատեսված

ենթադրաբար կատարված որևէ հանցագործության նկատմամբ իր իրավագործության առկայության մասին պնդում է մեկից ավելի մասնակից պետություն, ապա շահագրգիռ պետությունները, անհրաժեշտության դեպքում, խորհրդակցում են միմյանց հետ՝ քրեական հետապնդման իրականացման առավել պատշաճ ճանապարհին ընտրելու համար:

7. Առանց միջազգային իրավունքի ընդհանուր նորմերի ներգործությունը սահմանափակելու, սույն Կոնվենցիան չի բացառում որևէ մասնակից պետության քրեական օրենքի կիրառման որևէ իրավագործություն, որը վերջինս կիրացնի իր ներքին օրենսդրության համաձայն:

Հոդված 45 - Սանկցիաներ և այլ իջոցներ

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի սույն Կոնվենցիայի համապատասխան նախատեսվող հանցագործությունները պատժվեն արդյունավետ, համաչափ և զսպող պատժամիջոցներով, հաշվի առնելով դրանց ծանրությունը: Այս սանկցիաները պետք է ներառեն, ըստ անհրաժեշտության, ազատագրկման հետ կապված պատիժներ, ինչը հնարավորություն կտա բարձրացնել հանձնման հարցը:
2. Մասնակից պետությունները կատարողների նկատմամբ կարող են կիրառել այլ միջոցներ ևս, մասնավորապես՝
 - Դատապարտված անձանց վարքագծի մշտադիտարկում կամ վերահսկողություն,
 - Ծնողական իրավունքներից զրկելը, եթե երեխայի լավագույն շահերը, որոնց թվում կարող է լինել տուժողի անվտանգությունը, չեն կարող երաշխավորվել այլ կերպ:

Հոդված 46 - Ծանրացուցիչ հանգամանքներ

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի հետևյալ հանգամանքները, այնքանով, որքանով դրանք արդեն իսկ չեն ազդել արարքի որակման վրա, ներքին օրենսդրության համապատասխան դրույթների համաձայն հնարավոր լինի դիտել որպես ծանրացուցիչ հանգամանքներ՝ սույն Կոնվենցիայի

համաձայն նախատեսված հանցագործությունների համար պատիժ սահմանելիս՝

- ա եթե հանցագործությունը կատարվել է նախկին կամ ներկա ամուսնու կամ զուգընկերոջ նկատմամբ՝ ներպետական իրավունքում դրանց տրված իմաստով, ընտանիքի անդամի, տուժողի հետ համատեղ բնակվող կամ տուժողի նկատմամբ ունեցած իշխանությունը չարաշահած անձի կողմից:
- բ եթե հանցագործությունը կամ հարակից հանցագործությունները կատարվել են կրկին անգամ,
- գ եթե հանցագործությունը կատարվել է որոշակի հանգամանքների բերումով խոցելի վիճակի մեջ հայտնված անձի նկատմամբ,
- դ եթե հանցագործությունը կատարվել է երեխայի նկատմամբ կամ երեխայի ներկայությամբ,
- ե եթե հանցագործությունը կատարվել է միասին գործող երկու կամ ավելի անձանց կողմից,
- զ եթե հանցագործությունը հետևել է ծայրահեղ բռնության գործադրմանը կամ զուգորդվել նման բռնություն գործադրելով,
- է եթե հանցագործությունը կատարվել է զենքի գործադրմամբ կամ դրա գործադրման սպառնալիքով,
- ը եթե հանցագործությամբ տուժողին պատճառվել է ծանր ֆիզիկական կամ հոգեբանական վնաս,
- թ եթե կատարողը նախկինում դատապարտվել է նմանատիպ բնույթի հանցագործություններ կատարելու համար:

Հոդված 47 - Այլ մասնակից պեղության կողմից կայացված դատավճիռներ

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ նախատեսելու, պատիժ նշանակելիս, սույն Կոնվենցիայի համաձայն նախատեսված հանցագործությունների վերաբերյալ գործերով այլ մասնակից պետության ուժի մեջ մտած դատավճռով նշանակված պատիժը հաշվի առնելու հնարավորությունը:

Հոդված 48 - Վեճերի լուծման պարտադիր այլընտրանքային ընթացակարգերի կամ պատժամիջոցների արգելում

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերի հետ կապված վեճերի լուծման պարտադիր այլնորանքային ընթացակարգերն արգելելու համար, ներառյալ՝ հաշտարար և միջնորդ գործունեությունը:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի տուգանք վճարելու կարգադրության դեպքում պատշաճ կերպով հաշվի առնվեն կատարողի կողմից տուժողի նկատմամբ ունեցած իր ֆինանսական պարտավորությունները կատարելու հնարավորությունը:

Գլուխ VI - Հետաքննություն, քրեական հետապնդում, դատավարական և պաշտպանության միջոցներ

Հոդված 49 - Ընդհանուր պարզավորություններ

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերի դրսևորման դեպքերով նախաքննական ու դատական վարույթներն իրականացվեն առանց անհարկի ձգձգումների՝ միաժամանակ քրեական դատավարության բոլոր փուլերում հաշվի առնելով տուժողի իրավունքները:
2. Մասնակից պետությունները, մարդու իրավունքների հիմնարար սկզբունքներին և բռնության գենդերային ընկալմանը համապատասխան, պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի սույն Կոնվենցիայի համաձայն նախատեսված հանցագործությունների վերաբերյալ գործերի քննությունն ու դրանցով քրեական հետապնդման իրականացումը կատարվեն արդյունավետ կերպով:

Հոդված 50 - Անհապաղ արձագանքում, կանխարգելում և պաշտպանություն

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի

իրավապահ իրավասու մարմինները սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերին արձագանքեն անհապաղ և պատշաճ կերպով՝ տուժողների համար ապահովելով համարժեք և անհետաձգելի պաշտպանություն:

2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի իրավապահ պատասխանատու մարմինները անհապաղ և պատշաճ կերպով ներգրավված լինեն սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերի կանխարգելմանն ու դրանցից պաշտպանություն տրամադրելուն, ներառյալ՝ կանխարգելիչ գործուն միջոցառումների կիրառումը և ապացույցների հավաքումը:

Հոդված 51 - Ռիսկի գնահատում և ռիսկի կառավարում

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի բոլոր շահագրգիռ մարմինները կատարեն մահ պատճառելու ռիսկի, իրավիճակի լրջության և բռնության կրկնվելու ռիսկի գնահատումը՝ համապատասխան ռիսկը կառավարելու և անհրաժեշտության դեպքում համակարգված ձևով անվտանգություն և աջակցություն ապահովելու համար:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի սույն հոդվածի 1- ին մասում նշված ռիսկի գնահատման ընթացքում քննության յուրաքանչյուր փուլում և պաշտպանության միջոցներ կիրառվելու յուրաքանչյուր դեպքում պատշաճ կերպով հաշվի առնվի սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության գործողություններ կատարողների մոտ հրազենի առկայության կամ դրա մատչելիության փաստը:

Հոդված 52 - Արգելափակող արտակարգ կարգադրություններ

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի իրավասու մարմինները, վերահաս վտանգի առկայության պայմաններում, լիազորված լինեն կարգադրելու, որպեսզի ընտանեկան բռնություն կատարողը բավարար ժամանակով հեռանա տուժողի կամ վտանգի տակ գտնվող անձի բնակարանից, կամ արգելելու կատարողին, որպեսզի նա վերադառնա կամ շփում ունենա տուժողի կամ վտանգի

տակ գտնվող անձի հետ: Սույն հոդվածի համաձայն ձեռնարկված միջոցները պետք է նախապատվությունը տան տուժողների կամ վտանգի տակ գտնվող անձանց անվտանգությունը:

Հոդված 53 - Արգելող կամ պաշտպանության կարգադրություններ

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերի տուժողների համար առկա լինի արգելող կամ պաշտպանության համապատասխան կարգադրությունների արձակման հնարավորությունը:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի սույն հոդվածի 1-ին մասում նշված արգելող կամ պաշտպանության կարգադրությունները՝
 - հնարավոր լինի արձակել անհապաղ պաշտպանություն տրամադրելու համար և որպեսզի դրանցից հնարավոր լինի օգտվել առանց տուժողի համար անհարկի ֆինանսական կամ վարչական խոչընդոտներ հարուցելու,
 - արձակված լինեն կոնկրետ ժամանակով կամ ընդհուպ մինչև դրա փոփոխումը կամ գործողության ժամկետը լրանալը,
 - անհրաժեշտության դեպքում՝ արձակված լինեն ex parte կարգով և ուժի մեջ մտնեն անհապաղ,
 - հնարավոր լինի արձակել այլ վարույթներից անկախ կամ ի լրացումն այլ վարույթների,
 - թույլատրելի լինեն՝ ապագա վարույթների ընթացքում ներկայացվելու համար:
3. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի սույն հոդվածի 1-ին մասի համաձայն արձակված արգելող կամ պաշտպանության կարգադրության պահանջների խախտումները պատժելի լինեն քրեական կամ իրավական բնույթի այլ արդյունավետ, համաձայն և զսպող պատժամիջոցներով:

Հոդված 54 - Հեղաքննություն և ապացույցներ

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի քաղաքացիական կամ քրեական ցանկացած դատավարության շրջանակներում տուժողի սեռական վարքագծի և սեռական հարաբերությունների անցյալի հետ կապված ապացույցները թույլատրելի ճանաչվեն կամ գնահատվեն միայն այն դեպքերում, երբ դրանք վերաբերելի են գործին և անհրաժեշտ:

Հոդված 55 - Ex parte և ex officio ընթացակարգեր

1. Մասնակից պետությունները պետք է ապահովեն, որպեսզի հանցագործությունն ամբողջությամբ կամ դրա մի մասով իրենց տարածքում կատարվելու դեպքում, սույն Կոնվենցիայի 35, 36, 37, 38 և 39-րդ հոդվածների համաձայն նախատեսված հանցագործությունների քննությունն ու դրանցով քրեական հետապնդման իրականացումը լիովին կախված չլինեն տուժողի կողմից հաղորդում կամ բողոք ներկայացնելու փաստից, և որպեսզի արդեն իսկ ընթացքի մեջ գտնվող վարույթներն հնարավոր լինի շարունակել անգամ տուժողի կողմից իր ցուցմունքներից կամ բողոքից հրաժարվելու դեպքում:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ իրենց ներքին օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ապահովելու համար, որպեսզի պետական մարմիններն ու հասարակական կազմակերպությունները, ինչպես նաև ընտանեկան բռնության ոլորտի խորհրդատուները հնարավորություն ունենան աջակցելու/օգնելու տուժողներին՝ վերջիններիս խնդրանքով, սույն Կոնվենցիայի համաձայն նախատեսված հանցագործությունների վերաբերյալ նախաքննական և դատական վարույթների ընթացքում:

Հոդված 56 - Պաշտպանության միջոցներ

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ տուժողների իրավունքները և շահերը նախաքննական և դատական վարույթի բոլոր փուլերում պաշտպանելու նպատակով, ներառյալ՝ նրանց որպես վկաների ունեցած հատուկ կարիքները, մասնավորապես՝
 - ա տուժողներին, ինչպես նաև նրանց ընտանիքի անդամներին և վկաներին՝ պաշտպանելով ճնշումներից, վրեժխնդրությունից և

կրկնակի զոհականացումից,

- բ ապահովելով, որպեսզի տուժողները տեղեկացվեն կատարողին ժամանակավորապես կամ վերջնականապես ազատ արձակելու կամ վերջինիս փախուստի մասին՝ առնվազն այն դեպքերում, երբ տուժողի կամ նրա ընտանիքի անդամներին կարող է վտանգ սպառնալ,
- գ Տեղեկացնելով նրանց, ներքին օրենսդրությամբ սահմանված պայմաններում, իրենց ունեցած իրավունքների և իրենց տրամադրության տակ եղած ծառայությունների, իրենց բողոքների քննության ընթացքի, հարուցված մեղադրանքների, ընդհանրապես նախաքննական կամ դատական վարույթի ընթացքի, իրենց ունեցած դատավարական դերի, ինչպես նաև իրենց գործի ելքի մասին,
- դ հնարավորություն տալով տուժողներին, ներպետական քրեադատավարական օրենքով սահմանված կարգով, արտահայտելու իրենց տեսակետը և ներկայացնելու ապացույցներ և ապահովելով նրանց տեսակետները, կարիքները և մտահոգություններն անձամբ կամ միջոցորդ անձի միջոցով քննարկման առարկա դարձնելու հնարավորությունը,
- ե տուժողներին աջակցության համապատասխան ծառայություններ տրամադրելով, որպեսզի նրանց իրավունքներն ու շահերը ներկայացվեն և հաշվի առնվեն պատշաճ կերպով,
- զ ապահովելով տուժողի մասնավոր կյանքի անձեռնմխելիությունը կամ տուժողի նկարագիրը պաշտպանելուն ուղղված միջոցներ նախատեսելու հնարավորությունը,
- է ապահովելով, հնարավորության դեպքում, նախաքննության մարմնի գտնվելու վայրում կամ դատարանում տուժողների և կատարողների միջև շփումների բացառումը,
- ը ապահովելով անկախ և համապատասխան թարգմանիչների առկայությունը՝ թե այն դեպքերում, երբ տուժողը հանդիսանում է դատավարության կողմ, և թե այն դեպքերում, երբ նա տալիս է ցուցմունքներ,
- թ տուժողներին տալով, ներքին օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, առանց դատական նիստին ներկայանալու կամ առնվազն դատական նիստից ենթադրյալ կատարողի բացակայության պայմաններում, ցուցմունք տալու հնարավորություն, մասնավորապես՝ հնարավորության դեպքում, հաղորդակցման համապատասխան

տեխնոլոգիաների օգտագործմամբ:

2. Կանանց նկատմամբ բռնության կամ ընտանեկան բռնության տուժող կամ վկա երեխաներին, համապատասխան դեպքերում, պետք է տրամադրվեն պաշտպանության հատուկ միջոցներ, որոնք հաշվի կառնեն երեխայի լավագույն շահերը:

Հոդված 57 - Իրավաբանական օգնություն

Մասնակից պետությունները պետք է, ներքին օրենսդրությամբ սահմանված պայմանների առկայությամբ, տուժողների համար ապահովեն իրավաբանական աջակցությունից և իրավաբանական անվճար օգնությունից օգտվելու իրավունքը:

Հոդված 58 - Վաղեմության ժամկետ

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի սույն Կոնվենցիայի 36, 37, 38 և 39-րդ հոդվածների համաձայն նախատեսված հանցագործությունների վերաբերյալ ցանկացած վարույթ հարուցելու համար քրեական հետապնդման վաղեմության ժամկետը շարունակվի տուժողի չափահաս դառնալուց հետո այնքան ժամանակ, որքան անհրաժեշտ և համաչափ կլինի խնդրո առարկա հանցագործության ծանրությանը՝ այն հաշվով, որպեսզի քրեական վարույթի արդյունավետ իրականացումը հնարավոր լինի տուժողի չափահաս դառնալուց հետո:

Գլուխ VII - Միգրացիա եւ ապաստան

Հոդված 59 - Կացության կարգավիճակ

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի այն տուժողները, որոնց կացության կարգավիճակը կախված է ամուսինների կամ զուգընկերների՝ ներպետական իրավունքում դրանց տրված իմաստով, ունեցած կարգավիճակից, ամուսնալուծվելու կամ հարաբերությունը դադարելու դեպքում, առանձնակի դժվարություն ներկայացնող պայմանների առկայությամբ և դիմումի հիման վրա, ստանան կացության ինքնուրույն թույլտվություն՝ անկախ ամուսնության կամ հարաբերության տևողությունից: Կացության ինքնուրույն թույլտվություն տալու պայմանները և դրա տևողությունը

սահմանվում են ներպետական օրենսդրությամբ:

2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի տուժողներին տրվի նրանց ամուսինների կամ զուգընկերների՝ ներպետական իրավունքում դրանց տրված իմաստով, նկատմամբ ընթացող արտաքսման վարույթի կասեցմանը հասնելու հնարավորություն՝ այն հաշվով, որպեսզի իրենք կարողանան դիմել կացության ինքնուրույն թույլտվություն ստանալու համար:
3. Մասնակից պետությունները պետք է տուժողներին տրամադրեն կացության թարմացվող թույլտվություններ՝ հետևյալ երկու իրավիճակի առանձին կամ միաժամանակյա առկայության դեպքում՝
 - ա եթե իրավասու մարմինը գտնում է, որ տուժողի մնալն անհրաժեշտ է նրա անձնական դրության բերումով,
 - բ եթե իրավասու մարմինը գտնում է, որ տուժողի մնալն անհրաժեշտ է նախաքննական կամ դատական վարույթի ընթացքում իրավասու մարմինների հետ համագործակցելու նպատակով:
4. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ ապահովելու համար, որպեսզի հարկադիր ամուսնության զոհերը, ովքեր այլ երկիր են տարվել ամուսնանալու նպատակով և ովքեր դրա արդյունքում կորցրել են իրենց հիմնական բնակության վայր հանդիսացող երկրում ունեցած կացության կարգավիճակը, հնարավորություն ունենան վերականգնելու այն:

Հոդված 60 - Գենդերային հիմքով ապաստան ստանալու պահանջներ

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի կանանց նկատմամբ գենդերային հիմքով բռնությունը հնարավոր լինի ճանաչել որպես հետապնդում՝ Փախստականների կարգավիճակի վերաբերյալ 1951թ. Կոնվենցիայի 1-ին հոդվածի Ա մասի 2-րդ կետի իմաստով, և որպես ծանր հետևանքի դրսևորում, որը հիմք է տալիս լրացուցիչ/օժանդակ պաշտպանություն իրականացնելու համար:
2. Մասնակից պետությունները պետք է ապահովեն, որպեսզի

գենդերային բաղադրիչը հաշվի առնող մեկնաբանություն տրվի Կոնվենցիայի հիմքերից յուրաքանչյուրին, և եթե հաստատվի, որ հետապնդման վախը առկա է այդ մեկ կամ մեկից ավելի հիմքերի նկատմամբ, ապա փախստականի կարգավիճակը դիմումատուներին պետք է տրվի կիրառելի համապատասխան իրավական գործիքներին համապատասխան:

3. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ ապաստան հայցողների համար գենդերային բաղադրիչը հաշվի առնող ընդունման ընթացակարգեր և աջակցության ծառայություններ, ինչպես նաև գենդերային ուղեցույցներ և գենդերային բաղադրիչ ունեցող ապաստան տրամադրելու ընթացակարգեր ստեղծելու համար, ներառյալ՝ փախստականի կարգավիճակ տալու հարցի լուծումը և միջազգային պաշտպանության մասին դիմումները:

Հոդված 61 - Չարտաքսելը (Non-refoulement)

Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները՝ չարտաքսելու (non-refoulement) սկզբունքը հարգելու ուղղությամբ, միջազգային իրավունքի ներքո իրենց ստանձնած պարտավորություններին համապատասխան:

1. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի կանանց նկատմամբ բռնությունից տուժած և պաշտպանության կարիք ունեցող անձինք որևէ պարագայում չվերադարձվեն մի երկիր, որտեղ նրանց կյանքին վտանգ է սպառնալու կամ որտեղ նրանք կարող են ենթարկվել խոշտանգման կամ անմարդկային կամ նվաստացնող վերաբերմունքի կամ պատժի:

Գլուխ VIII - Միջազգային համագործակցություն

Հոդված 62 - Ընդհանուր սկզբունքներ

1. Մասնակից պետությունները պետք է հնարավորինս լայն համագործակցություն ծավալեն միմյանց միջև՝ սույն Կոնվենցիայի դրույթների համաձայն և քաղաքացիական ու

քրեական գործերով համագործակցության մասին միջազգային և տարածաշրջանային գործիքների, միասնական կամ փոխադարձ օրենսդրության և ներպետական օրենքներով նախատեսվող կարգավորումների հիման վրա, նպատակ ունենալով՝

ա) Սույն Կոնվենցիայի առարկա հանդիսացող բռնության բոլոր ձևերի կանխարգելումը, դրանց դեմ պայքարը ու դրանցով քրեական հետապնդման իրականացումը,

բ) Տուժողների համար պաշտպանություն ապահովելը և աջակցություն տրամադրելը,

գ) Սույն Կոնվենցիայի համաձայն նախատեսված հանցագործությունների վերաբերյալ գործերով նախաքննություն և դատական քննություն իրականացնելը,

դ) Մասնակից պետությունների դատական մարմինների կողմից ընդունված քաղաքացիական և քրեական գործերով համապատասխան դատական ակտերը, այդ թվում՝ պաշտպանության կարգադրությունները կատարելը:

2. Մասնակից պետությունները պետք է ձեռնարկեն օրենսդրական և այլ բնույթի անհրաժեշտ բոլոր միջոցները, որպեսզի սույն Կոնվենցիայի համաձայն նախատեսված որևէ հանցագործությունից տուժած անձինք, հանցագործությունը տուժողի բնակության վայրի պետություն չհանդիսացող մասնակից պետության տարածքում կատարվելու դեպքում, հանցագործության մասին հաղորդումը կարողանան ներկայացնել իրենց բնակության վայրի պետության իրավասու մարմիններին:

3. Եթե որևէ մասնակից պետություն, որը քրեական գործերով փոխադարձ համագործակցությունը, արտահանձնումը և սույն Կոնվենցիայի մեկ այլ մասնակից պետության կողմից քաղաքացիական և քրեական գործերով կայացված դատական ակտերի կատարումը պայմանավորում է պայմանագրի առկայությամբ, փոխադարձ իրավական օգնության հայցում է ստանում այնպիսի մասնակից պետությունից, որի հետ նաչ ունի այդպիսի պայմանագիր, ապա այն կարող է սույն Կոնվենցիան դիտարկել որպես հիմք քրեական գործերով փոխադարձ համագործակցության, հանձնման և սույն Կոնվենցիայի մեկ այլ մասնակից պետության կողմից քաղաքացիական և քրեական գործերով կայացված դատական ակտերի կատարման նպատակով՝ սույն Կոնվենցիայի համաձայն նախատեսված հանցագործությունների առնչությամբ:

4. Մասնակից պետությունները կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելումը և դրա դեմ պայքարը պետք է ձգտեն ընդգրկել երրորդ պետությունների համար իրականացվող աջակցության ծրագրերում, ներառյալ՝ երրորդ պետությունների հետ երկկողմ կամ բազմակողմ պայմանագրեր կնքելը՝ տուժողների պաշտպանությունը, 18-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն, խթանելուն պատակով:

Հոդված 63 - Վրանգի տակ գտնվող անձանց նկատմամբ միջոցներ

Եթե մասնակից որևէ պետություն, որը տիրապետում է այնպիսի տեղեկատվության, որը ողջամիտ հիմքեր է տալիս ենթադրելու, որ որևէ անձ գտնվում է սույն Կոնվենցիայի 36, 37, 38 և 39-րդ հոդվածներում նշված բռնության գործողությունների մեկ այլ մասնակից պետության տարածքում ենթարկվելու վերահաս վտանգի տակ, ապա այդ տեղեկատվությանը տիրապետող մասնակից պետությանը խորհուրդ է տրվում այդ տեղեկատվությունն անհապաղ փոխանցել այն մասնակից պետությանը, որտեղ այդ արարքները կարող են կատարվել՝ պաշտպանության համապատասխան միջոցների կիրառումը ապահովելու նպատակով: Համապատասխան դեպքերում, այս տեղեկատվությունը, վտանգված անձի շահերից ելնելով, պետք է մանրամասներ պարունակի պաշտպանության մասին գործող դրույթների վերաբերյալ:

Հոդված 64 - Տեղեկատվություն

1. Հայցվող մասնակից պետությունը Հայցող մասնակից պետությանը անհապաղ տեղյակ է պահում սույն գլխի դրույթների համաձայն կատարված գործողության վերջնական արդյունքի մասին: Հայցվող մասնակից պետությունը Հայցող մասնակից պետությանը անհապաղ տեղյակ է պահում նաև այն բոլոր հանգամանքների մասին, որոնք անհնարին են դարձնում հայցվող գործողության կատարումը կամ որոնց հետևանքով այդ գործողությունը, հավանական է, որ նշանակալիորեն ձգձգվի:
2. Մասնակից պետությունը, իր ներպետական օրենսդրությամբ թույլատրվող սահմաններում, առանց նախապես հայցում ներկայացնելու, կարող է մեկ այլ մասնակից պետությանը փոխանցել իր սեփական քննության շրջանակներում

ձեռք բերված տեղեկատվությունը, եթե գտնում է, որ այդ տեղեկատվության բացահայտումը ստացող պետությանը կարող է օգնել սույն Կոնվենցիայի համաձայն նախատեսված հանցագործությունները կանխելու, դրանց վերաբերյալ քրեական վարույթ կամ քրեական գործ հարուցելու և քրեական վարույթը կամ գործի քննությունը իրականացնելու գործում, կամ եթե այդ տեղեկատվությունը սույն գլխի դրույթների ներքո այդ մասնակից պետությանը հնարավորություն կտա դիմելու համագործակցության խնդրանքով:

3. Մասնակից պետությունը, որը սույն հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված կարգով ստանում է որևէ տեղեկատվություն, այդ տեղեկատվությունը պետք է հայտնի իր իրավասու մարմիններին, որպեսզի հարուցվեն անհրաժեշտ համարվող ընթացակարգերը կամ որպեսզի այդ տեղեկատվությունը հնարավոր լինի հաշվի առնել քաղաքացիական և քրեական համապատասխան վարույթների շրջանակներում:

Հոդված 65 - Տվյալների պաշտպանություն

Անհատական տվյալները պետք է պահպանվեն և օգտագործվեն մասնակից պետությունների կողմից «Անձնական տվյալների ավտոմատացված մշակման դեպքում անհատների պաշտպանության մասին» կոնվենցիայի (ETS No. 108) ներքո ստանձնած պարտավորություններին համապատասխան:

Գլուխ IX - Վերահսկողության մեխանիզմը

Հոդված 66 - Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի հարցերով փորձագիտական խումբը (GREVIO)

1. Մասնակից պետությունների կողմից սույն Կոնվենցիայի կատարման նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու համար պատասխանատու է Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի հարցերով փորձագիտական խումբը (այսուհետ՝ «GREVIO»):
2. GREVIO-ն պետք է կազմված լինի նվազագույնը 10 և առավելագույնը 15 անդամից՝ պահպանելով աշխարհագրական և գենդերային հավասարակշռությունը, ինչպես նաև ապահովելով բազմաոլորտ փորձառության առկայությունը: Նրա անդամներն ընտրվում են մասնակից պետությունների

կոմիտեի կողմից՝ մասնակից պետությունների կողմից ներկայացված նրանց քաղաքացի հանդիսացող թեկնածուների ցանկից, չորս տարի ժամկետով՝ մեկ անգամ վերընտրվելու հնարավորությամբ:

3. Առաջին 10 անդամների ընտրությունը պետք է կատարվի սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելուց հետո մեկ տարվա ընթացքում: Մյուս հինգ անդամների ընտրությունը պետք է կատարվի թվով 25-րդ վավերացումից կամ միանալուց հետո:
4. GREVIO-ի անդամների ընտրության հիմքում պետք է դրվեն հետևյալ սզկբունքները՝
 - ա Նրանք պետք է ընտրվեն թափանցիկ ընթացակարգով՝ բարոյական բարձր հատկանիշներ ունեցող, մարդու իրավունքների, գենդերային հավասարության, կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կամ տուժողներին աջակցություն և պաշտպանություն տրամադրելու ասպարեզում իրենց կոմպետենտությամբ հայտնի կամ սույն Կոնվենցիայով ընդգրկվող բնագավառներում մասնագիտական փորձառություն դրսևորած անձանց թվից,
 - բ միևնույն պետության քաղաքացի հանդիսացող երկու անձանց անդամությունը GREVIO-ին արգելվում է,
 - գ Նրանք պետք է ներկայացնեն հիմնական իրավական համակարգերը,
 - դ նրանք պետք է ներկայացնեն կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության բնագավառում գործող տարբեր դերակատարների և գերատեսչությունների,
 - ե նրանք հանդես են գալիս իրենց անձնական կարգավիճակով, անկախ են, անկողմնակալ իրենց գործառույթներն իրականացնելիս և կարող են արդյունավետորեն կատարել իրենց պարտականությունները:
5. GREVIO-ի անդամների ընտրության կարգը որոշվում է Եվրոպայի խորհրդի Նախարարների կոմիտեի կողմից՝ մասնակից պետությունների հետ խորհրդակցություններ անցկացնելուց և նրանց միաձայն հավանությունը ստանալուց հետո, սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելուց հետո վեց ամսվա ընթացքում:
6. GREVIO-ն հաստատում է իր սեփական կանոնակարգը:
7. 68-րդ հոդվածի 9-րդ և 14-րդ մասերով սահմանված կարգով այլ

երկիր այցելող GREVIO-ի անդամները և պատվիրակությունների մյուս անդամները օգտվում են սույն Կոնվենցիայի Հավելվածում ամրագրված արտոնություններից և անձեռնմխելիությունից:

Հոդված 67 - Մասնակից պետությունների կոմիտեն

3. Մասնակից պետությունների կոմիտեն կազմված է Կոնվենցիայի մասնակից պետությունների ներկայացուցիչներից:
 1. Մասնակից պետությունների կոմիտեն գումարվում է Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարի կողմից: Մասնակից պետությունների կոմիտեն առաջին անգամ գումարվում է Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելուց հետո մեկ տարվա ընթացքում՝ GREVIO-ի անդամների ընտրության նպատակով: Այնուհետև կոմիտեի նիստերը գումարվում են մասնակից պետությունների մեկ երրորդի, մասնակից պետությունների կոմիտեի Նախագահի կամ Գլխավոր քարտուղարի խնդրանքով:
 2. Մասնակից պետությունների կոմիտեն հաստատում է իր սեփական կանոնակարգը:

Հոդված 68 - Ընթացակարգը

1. Մասնակից պետությունները Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին են ներկայացնում GREVIO-ի կողմից կազմված հարցաշարի հիման վրա նախապատրաստված և GREVIO-ի քննարկմանը դրվող իրենց զեկույցը՝ օրենսդրական և այլ բնույթի այն միջոցառումների մասին, որոնք ձեռնարկվել են սույն Կոնվենցիայի դրույթների կատարման ուղղությամբ:
2. Սույն հոդվածի 1-ին մասի համաձայն ներկայացված զեկույցը GREVIO-ի կողմից քննարկվում է համապատասխան մասնակից պետության ներկայացուցչի հետ միասին:
3. Գնահատման հաջորդ գործընթացները բաժանվում են փուլերի, որոնց տևողությունը որոշվում է GREVIO-ի կողմից: Յուրաքանչյուր փուլի սկզբում GREVIO-ն ընտրում է այն հատուկ դրույթները, որոնց վրա պետք է հիմնվի գնահատումը, և ուղարկում հարցաշարը:
4. GREVIO-ն որոշում է այն միջոցները, որոնք առավել անհրաժեշտ են վերահսկողության այս գործընթացն իրականացնելու համար: Մասնավորապես, այն կարող է մշակել հարցաշար գնահատման յուրաքանչյուր փուլի համար, որը կձեռայի որպես

մասնակից պետությունների կողմից կատարման նկատմամբ գնահատման ընթացակարգի հիմք: Հարցաշարը պետք է ուղարկվի մասնակից բոլոր պետություններին: Մասնակից պետությունները պետք է պատասխանեն այդ հարցաշարին, ինչպես նաև տեղեկատվություն տրամադրելու վերաբերյալ GREVIO-ի ցանկացած պահանջին:

5. GREVIO-ն Կոնվենցիայի կատարման վերաբերյալ տեղեկատվությունը կարող է ստանալ ՀԿ-ներից, քաղաքացիական հասարակությունից, ինչպես նաև մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային ինստիտուտներից:
6. GREVIO-ն պետք է պատշաճ ուշադրություն դարձնի այն տեղեկատվությանը, որն առկա է սույն Կոնվենցիայի առարկայի մեջ մտնող հարցերի վերաբերյալ տարածաշրջանային և միջազգային այլ գործիքներում և մարմինների մոտ:
7. Գնահատման յուրաքանչյուր փուլի համար հարցաշար մշակելիս, GREVIO-ն պետք է պատշաճ կերպով հաշվի առնի այն տվյալները և ուսումնասիրությունները, որոնք մասնակից պետություններում, համապատասխանաբար՝ հավաքվել և կատարվել են սույն Կոնվենցիայի 11-րդ հոդվածի կարգով:
8. GREVIO-ն Կոնվենցիայի կատարման վերաբերյալ տեղեկատվություն կարող է ստանալ Եվրոպայի խորհրդի Մարդու իրավունքների հարցերով հանձնակատարից, Խորհրդարանական վեհաժողովից և Եվրոպայի խորհրդի համապատասխան մասնագիտացված մարմիններից, որոնք ստեղծվել են այլ միջազգային գործիքների հիման վրա: Այդ մարմիններին ներկայացված գանգատները և վերջիններիս քննության արդյունքները պետք է մատչելի դարձվեն GREVIO-ի համար:
9. Ստացված տեղեկատվությունը ոչ բավարար լինելու կամ սույն հոդվածի 14-րդ կետով նախատեսված դեպքերում GREVIO-ն կարող է որպես լրացուցիչ միջոց այցելություններ կազմակերպել այլ երկրներ՝ ազգային իշխանությունների համագործակցությամբ և անկախ ազգային փորձագետների աջակցությամբ: Այդ այցերի ընթացքում GREVIO-ին կարող են աջակցել առանձին ոլորտների մասնագետներ:
10. GREVIO-ն պատրաստում է զեկույցի նախագիծ, որը պարունակում է վերլուծություններ գնահատման հիմքում ընկած դրույթների կատարման վերաբերյալ, ինչպես նաև՝ առաջարկություններ ու նախագծեր այն եղանակների

վերաբերյալ, որոնք տվյալ մասնակից պետությունը կարող է ընտրել արձանագրված հիմնախնդիրները լուծելու ուղղությամբ: Զեկույցի նախագիծն ուղարկվում է գնահատում անցնող տվյալ մասնակից պետությանը՝ վերջինիս մեկնաբանությունները ստանալու նպատակով: Այդ մեկնաբանությունները GREVIO-ի կողմից պետք է հաշվի առնվեն իր զեկույցը հաստատելու ժամանակ:

11. Ստացված ամբողջ տեղեկատվության և մասնակից պետությունների կողմից ներկայացված մեկնաբանությունների հիման վրա, GREVIO-ն հաստատում է իր զեկույցը և եզրակացությունները՝ համապատասխան մասնակից պետության կողմից սույն Կոնվենցիայի դրույթների կատարման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցների վերաբերյալ: Այս զեկույցն ու եզրակացություններն ուղարկվում են համապատասխան մասնակից պետությանը և Մասնակից պետությունների կոմիտեին: GREVIO-ի զեկույցն ու եզրակացությունները հրապարակվում են դրանց հաստատման պահի խմբագրությամբ՝ համապատասխան մասնակից պետության կողմից դրանց վերաբերյալ հետազայում արված մեկնաբանությունների հետ միասին:
12. Առանց սույն հոդվածի 1-8-րդ մասերով նախատեսված ընթացակարգը սահմանափակելու, Մասնակից պետությունների կոմիտեն, GREVIO-ի զեկույցի և եզրակացությունների հիման վրա, կարող է ընդունել հանձնարարականներ՝ (ա) այն միջոցառումների վերաբերյալ, որոնք պետք է համապատասխան մասնակից պետությունը ձեռնարկի՝ GREVIO-ի եզրակացություններն ի կատար ածելու ուղղությամբ, անհրաժեշտության դեպքում՝ նշելով դրանց իրականացման վերաբերյալ տեղեկատվություն տրամադրելու ժամկետը, և (բ) առաջարկություններ Կոնվենցիայի պատշաճ կատարումն ապահովելու համար համագործակցությունը խթանելու վերաբերյալ:
13. Եթե GREVIO-ի կողմից վստահելի տեղեկատվություն է ստացվում այն մասին, որ առկա է այնպիսի իրավիճակ, որը Կոնվենցիայի լուրջ խախտումները կանխելու կամ դրանց դրսևորման ծավալը կամ քանակը նվազեցնելու համար պահանջում է անհապաղ արձագանքում, ապա այն կարող է պահանջել արտակարգ զեկույցի անհապաղ տրամադրում՝ այն միջոցառումների վերաբերյալ, որոնք ձեռնարկվել են կանանց նկատմամբ բռնության գործողությունների որևիցե ծանր, մասսայական կամ կայուն դրսևորումները կանխելու

նպատակով:

14. Համապատասխան մասնակից պետության կողմից ներկայացված, ինչպես նաև իր տրամադրության տակ եղած ցանկացած այլ արժանահավատ տեղեկատվության հիման վրա, GREVIO-ն իր մեկ կամ մեկից ավելի անդամների կարող է օժտել հետաքննություն անցկացնելու և GREVIO-ին անհապաղ զեկուցելու լիազորությամբ: Տվյալ մասնակից պետության թույլտվության և համաձայնության դեպքում այդ հետաքննությունը կարող է ներառել նաև այցելությունը այդ պետության տարածք:
15. Սույն հոդվածի 14-րդ մասում նշված հետաքննության հետևությունների ուսումնասիրության հիման վրա, GREVIO-ն դրանք փոխանցում է համապատասխան մասնակից պետությանը և անհրաժեշտության դեպքում՝ մասնակից պետությունների կոմիտեին և Եվրոպայի խորհրդի Նախարարների կոմիտեին՝ բոլոր մեկնաբանություններով և առաջարկություններով հանդերձ:

Հոդված 69 - Ընդհանուր բնույթի հանձնարարականներ

Անհրաժեշտության դեպքում GREVIO-ն կարող է ընդունել սույն Կոնվենցիայի կատարման վերաբերյալ ընդհանուր բնույթի հանձնարարականներ:

Հոդված 70 - Խորհրդարանական մասնակցությունը վերահսկողության գործընթացին

1. Ազգային խորհրդարանները պետք է ներգրավվեն սույն Կոնվենցիայի կատարման ուղղությամբ ձեռնարկվող միջոցների կատարման նկատմամբ վերահսկողության գործընթացին:
2. Մասնակից պետությունները GREVIO-ի զեկույցները պետք է ներկայացնեն իրենց ազգային խորհրդարաններին:
3. Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովը պետք է ներգրավված լինի Կոնվենցիայի կատարման բոլոր գործողությունների կանոնավոր ամփոփմանը:

Գլուխ X - Այլ միջազգային իրավական գործիքների հետ հարաբերակցությունը

Հոդված 71 - Այլ միջազգային իրավական գործիքների հետ հարաբերակցությունը

1. Սույն Կոնվենցիան չի սահմանափակում այն պարտավորությունները, որոնք բխում են սույն Կոնվենցիայի մասնակից պետությունների առկա կամ հնարավոր մասնակցությամբ այն միջազգային գործիքներից, որոնք պարունակում են սույն Կոնվենցիայով կարգավորվող հարցերին վերաբերող դրույթներ:
2. Սույն Կոնվենցիայի մասնակից պետությունները սույն Կոնվենցիայի կարգավորման առարկա հարցերի շուրջ միմյանց միջև կարող են կնքել երկկողմ կամ բազմակողմ պայմանագրեր կամ ցանկացած այլ իրավական գործիքներ՝ Կոնվենցիայի դրույթները լրացնելու կամ ամրապնդելու կամ դրանում ներառված սկզբունքների կիրառումը ապահովելու նպատակով:

Գլուխ XI - Կոնվենցիայի փոփոխությունները

Հոդված 72 - Փոփոխություններ

1. Սույն Կոնվենցիայի փոփոխության ցանկացած առաջարկ մասնակից որևէ պետության կողմից հաղորդվում է Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին և վերջինիս կողմից՝ Եվրոպայի խորհրդի անդամ բոլոր երկրներին, ստորագրած և մասնակից բոլոր պետություններին, Եվրոպական Միությանը և ցանկացած այլ պետությանը, որին 75-րդ հոդվածի դրույթների համաձայն, առաջարկվել է ստորագրել սույն Կոնվենցիան, և ցանկացած այլ պետությանը, որին 76-րդ հոդվածի դրույթների համաձայն, առաջարկվել է միանալ սույն Կոնվենցիային:
2. Եվրոպայի խորհրդի Նախարարների կոմիտեն ուսումնասիրում է առաջարկված փոփոխությունը և Եվրոպայի խորհրդի անդամ չհանդիսացող սույն Կոնվենցիայի մասնակից պետությունների հետ խորհրդակցելուց հետո, կարող է ընդունել փոփոխությունը Եվրոպայի խորհրդի Կանոնադրության 20-րդ հոդվածի (դ) կետով նախատեսված՝ ձայների մեծամասնության

առկայությամբ:

3. Նախարարների կոմիտեի կողմից, սույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն ընդունված ցանկացած փոփոխության տեքստ ուղարկվում է մասնակից պետություններին՝ հաստատման համար:
4. Սույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն ընդունված ցանկացած փոփոխություն ուժի մեջ է մտնում մասնակից բոլոր պետությունների կողմից այն հաստատելու մասին Գլխավոր քարտուղարին տեղյակ պահելու պահից հետո մեկամսյա ժամկետին հաջորդող ամսվա առաջին օրը:

Գլուխ XII - Եզրափակիչ դրույթներ

Հոդված 73 - Սույն Կոնվենցիայի ներգործությունը

Սույն Կոնվենցիայի դրույթները չեն սահմանափակում ներքին օրենսդրության և պարտադիր միջազգային գործիքների այն դրույթների ներգործությունը, որոնք արդեն մտել են կամ կարող են մտնել ուժի մեջ և որոնց համաձայն կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի շրջանակներում անձանց համար ապահովված են կամ կապահովվեն ավելի բարենպաստ իրավունքներ:

Հոդված 74 - Վեճերի լուծումը

1. Սույն Կոնվենցիայի կիրառման կամ մեկնաբանման առթիվ ծագած ցանկացած վեճի կողմ հանդիսացող մասնակից պետությունները նախ և առաջ պետք է ձգտեն վեճը լուծել բանակցությունների, խորհրդակցությունների, արբիտրաժի և միմյանց միջև բարեկամական կարգավորման ցանկացած այլ եղանակով:
2. Եվրոպայի խորհրդի Նախարարների կոմիտեն կարող է նախատեսել ընթացակարգեր, որոնք մասնակից պետությունների կողմից, փոխադարձ համաձայնությամբ, կարող են օգտագործվել Կոնվենցիայի կիրառման կամ մեկնաբանման առթիվ ծագած վեճերի դեպքում:

Հոդված 75 - Ստորագրումը և ուժի մեջ մտնելը

1. Սույն Կոնվենցիան բաց է Եվրոպայի խորհրդի անդամ

պետությունների ստորագրման համար և անդամ չհանդիսացող այն պետությունների ստորագրման համար, որոնք մասնակցել են դրա մշակմանը և Եվրոպական Միության համար:

2. Սույն Կոնվենցիան ենթակա է վավերացման, ընդունման կամ հաստատման: Վավերացման, ընդունման կամ հաստատման մասին վավերագրերն ի պահ են հանձնվում Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին:
3. Սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում սույն հոդվածի 2-րդ մասի դրոյթներին համապատասխան սույն Կոնվենցիայով պարտավորված լինելու մասին տասներորդ պետության կողմից, որոնցից առնվազն ութը Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետություններ են, իր համաձայնությունն արտահայտելու պահից հետո եռամսյա ժամկետին հաջորդող ամսվա առաջին օրվանից:
4. Սույն հոդվածի 1-ին մասում նշված ցանկացած պետության կամ Եվրոպական Միության համար, որը հետագայում կհայտնի Կոնվենցիայով պարտավորված լինելու մասին իր համաձայնությունը, Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում վավերացման, ընդունման կամ հաստատման վավերագիրն ի պահ հանձնելու պահից հետո եռամսյա ժամկետին հաջորդող ամսվա առաջին օրվանից:

Հոդված 76 - Կոնվենցիային միանալը

1. Սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելուց հետո Եվրոպայի խորհրդի Նախարարների կոմիտեն, սույն Կոնվենցիայի մասնակից պետությունների հետ խորհրդակցելուց և նրանց միաձայն հավանությունը ստանալուց հետո, կարող է հրավիրել Եվրոպայի խորհրդի ցանկացած անդամ չհանդիսացող և սույն Կոնվենցիայի մշակմանը չմասնակցած պետությանը միանալու սույն Կոնվենցիային՝ պայմանով, որ այդպիսի որոշումն ընդունված է Եվրոպայի խորհրդի Կանոնադրության 20-րդ հոդվածի (դ) կետով նախատեսված ձայների մեծամասնությամբ, իսկ Կոմիտեի անդամության իրավունք ունեցող մասնակից պետությունների ներկայացուցիչների կողմից՝ միաձայն:
2. Արձանագրությանը միացող յուրաքանչյուր պետության համար այն ուժի մեջ է մտնում Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին՝ միանալու մասին վավերագիրն ի պահ հանձնելու պահից հետո եռամսյա ժամկետին հաջորդող ամսվա առաջին օրվանից:

Հոդված 77 - Տարածքային կիրառումը

1. Ցանկացած պետություն կամ Եվրոպական Միությունը կարող են ստորագրման պահին կամ վավերացման, ընդունման, հաստատման կամ միանալու մասին վավերագիրն ի պահ հանձնելիս նշել այն տարածքը կամ տարածքները, որոնց նկատմամբ կիրառվելու է սույն Կոնվենցիան:
2. Ցանկացած Մասնակից պետություն կարող է հետագայում ցանկացած պահի Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին ուղղված հայտարարությամբ սույն Կոնվենցիայի կիրառումը տարածել որևէ այլ տարածքի նկատմամբ, որը նշված է հայտարարության մեջ և որի միջազգային հարաբերությունների համար այն պատասխանատու է կամ որի անունից այն լիազորված է ստանձնելու պարտավորություններ: Նման տարածքի համար սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում այդպիսի հայտարարությունը Գլխավոր քարտուղարի կողմից ստանալու պահից հետո եռամսյա ժամկետին հաջորդող ամսվա առաջին օրը:
3. Նախորդ երկու կետերի հիման վրա արված ցանկացած հայտարարություն կարող է Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին ուղղված ծանուցմամբ հետ վերցվել այդ հայտարարության մեջ նշված որևէ տարածքի առնչությամբ: Հետ վերցնելը ուժի մեջ է մտնում այդպիսի ծանուցումը Գլխավոր քարտուղարի կողմից ստանալու պահից հետո եռամսյա ժամկետին հաջորդող ամսվա առաջին օրը:

Հոդված 78 - Վերապահումներ

1. Սույն Կոնվենցիայի որևէ դրույթից վերապահում անել չի թույլատրվում՝ բացառությամբ սույն հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերով նախատեսված դեպքերի:
2. Ցանկացած պետություն կամ Եվրոպական Միությունը կարող են ստորագրման պահին կամ վավերացման, ընդունման, հաստատման կամ միանալու մասին վավերագիրն ի պահ հանձնելիս, Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին ուղղված հայտարարության միջոցով հայտարարել, որ իրենց իրավունք են վերապահում չկիրառել կամ միայն առանձին դեպքերում կամ պայմաններում կիրառել հետևյալ հոդվածներով նախատեսված դրույթները՝

- 30-րդ հոդվածի 2-րդ մաս,
 - 44-րդ հոդվածի 1-ին մասի (ե) կետ, 3-րդ և 4-րդ մասեր,
 - 55-րդ հոդվածի 1-ին մաս՝ 35-րդ հոդվածով նախատեսված ոչ ծանր հանցագործությունների առնչությամբ,
 - 58-րդ հոդված՝ 37-րդ, 38-րդ և 39-րդ հոդվածների առնչությամբ,
 - 59-րդ հոդված:
3. Ցանկացած պետություն կամ Եվրոպական Միությունը կարող են ստորագրման պահին կամ վավերացման, ընդունման, հաստատման կամ միանալու մասին վավերագիրն ի պահ հանձնելիս, Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին ուղղված հայտարարության միջոցով հայտարարել, որ իրենց իրավունք են վերապահում քրեական պատիժների փոխարեն, ոչ քրեական բնույթի պատժամիջոցներ նախատեսել 33-րդ և 34-րդ հոդվածներում նշված վարքագծի դրսևորումների համար:
4. Ցանկացած Մասնակից պետություն կարող է Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին ուղղված հայտարարության միջոցով հրաժարվել կատարած վերապահումից՝ մասնակիորեն կամ ամբողջությամբ: Այդ հայտարարությունն ուժի մեջ է մտնում հայտարարությունը Գլխավոր քարտուղարի կողմից ստանալու օրվանից:

Հոդված 79 - Վերապահումների վավերականությունն ու վերանայումը

1. 78-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասով սահմանված վերապահումներն ունեն 5 տարվա վավերականություն՝ սկսած սույն Կոնվենցիան տվյալ մասնակից պետության նկատմամբ ուժի մեջ մտնելու օրվանից: Այնուամենայնիվ, այդ վերապահումները կարող են երկարացվել նույն ժամկետով:
2. Արված վերապահման գործողության ժամկետը լրանալուց տասնութ ամիս առաջ, Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարը այդ մասին ծանուցում է համապատասխան մասնակից պետությանը: Ժամկետը լրանալուց ոչ ուշ, քան երեք ամիս առաջ, այդ մասնակից պետությունը Գլխավոր քարտուղարին ծանուցում է իր կողմից արված վերապահումը պահպանելու, փոփոխելու կամ դրանից հրաժարվելու մասին:

Տվյալ մասնակից պետության կողմից որևէ ծանուցում չստանալու դեպքում, Գլխավոր քարտուղարը այդ մասնակից պետությանը տեղեկացնում է, որ վերջինիս կողմից արված վերապահման ժամկետը համարվում է ինքնաբերաբար երկարացված վեց ամիս ժամանակով: Համապատասխան պետության կողմից նախքան այդ ժամկետը լրանալը վերապահումը պահպանելու կամ փոփոխելու իր մտադրության մասին չծանուցելու դեպքում, վերապահումը կորցնում է իր ուժը:

3. Եթե մասնակից պետությունը վերապահում է կատարում 78-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերի համաձայն, ապա այն, նախքան կատարված վերապահման երկարացումը կամ համապատասխան խնդրանքի առկայությամբ, պետք է GREVIO-ին բացատրություն ներկայացնի՝ վերապահման պահպանումը հիմնավորող պատճառների շարադրմամբ:

Հոդված 80 - Անդամությունը չեղյալ հայտարարելը

1. Ցանկացած մասնակից պետություն կարող է ցանկացած ժամանակ Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին ուղղված ծանուցման միջոցով դադարեցնել իր անդամությունը սույն Կոնվենցիային:
2. Այդպիսի հայտարարությունն ուժի մեջ է մտնում այդ ծանուցումը Գլխավոր քարտուղարի կողմից ստանալու պահից հետո եռամսյա ժամկետին հաջորդող ամսվա առաջին օրը:

Հոդված 81 - Ծանուցում

1. Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարը Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետություններին, սույն Կոնվենցիայի մշակմանը մասնակցած անդամ չհանդիսացող պետություններին և սույն Կոնվենցիան ստորագրած կամ մասնակից ցանկացած պետությանը, Եվրոպական Միությանը և ցանկացած այլ պետության, որին առաջարկվել է միանալ սույն Կոնվենցիային, ծանուցում է.

ա ստորագրման յուրաքանչյուր դեպքի մասին,

բ վավերացման, ընդունման, հաստատման կամ միանալու մասին վավերագիրն ի պահ հանձնելու յուրաքանչյուր դեպքի մասին,

- զ սույն Կոնվենցիան՝ 75-րդ և 76-րդ հոդվածների համաձայն ուժի մեջ մտնելու յուրաքանչյուր ամսաթվի մասին,
 - դ 72-րդ հոդվածի համաձայն կատարված ցանկացած փոփոխության մասին և նման փոփոխությունն ուժի մեջ մտնելու ամսաթվի մասին,
 - ե 78-րդ հոդվածի համաձայն արված յուրաքանչյուր վերապահման և վերապահումից հրաժարվելու ցանկացած դեպքի մասին,
 - զ 80-րդ հոդվածի համաձայն անդամությունը չեղյալ հայտարարելու ցանկացած դեպքի մասին,
 - է սույն Կոնվենցիային առնչվող յուրաքանչյուր այլ փաստաթղթի, հայտարարության, ծանուցման կամ հաղորդման մասին:
2. Ի հաստատումն որի՝ ներքոստորագրյալները, պատշաճ կերպով լիազորված լինելով, ստորագրեցին սույն Կոնվենցիան:
 3. Կատարված է Ստամբուլում 2011 թվականի մայիսի 11-ին՝ երկու հավասարազոր տեքստերով՝ անգլերեն և ֆրանսերեն լեզուներով, մեկ օրինակով, որն ի պահ է հանձնվում Եվրոպայի խորհրդի արխիվին: Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարը հաստատված պատճենները փոխանցում է Եվրոպայի խորհրդի անդամ բոլոր պետություններին, սույն Կոնվենցիայի մշակմանը մասնակցած անդամ չհանդիսացող պետություններին, Եվրոպական Միությանը և Կոնվենցիային միանալու հրավեր ստացած ցանկացած այլ պետությանը:

Հավելված 3 Լրացուցիչ գրականություն և աղբյուրներ

Եվրոպայի խորհրդի առանձին աղբյուրներ

Ստամբուլյան կոնվենցիան վկայակոչող ԵԽՏՎ-ի հիմնական արձանագրությունները

Կանանց նկատմամբ բռնության մասին Ստամբուլյան կոնվենցիայի վերաբերյալ [թիվ 2289 բանաձև\(2019\)](#). ձեռքբերումներ և մարտահրավերներ, Իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի զեկուցող՝ Զիտա Գուրմայիի զեկույցը, [Փաստաթուղթ#14908](#)

Եվրոպայում հարկադիր ամուսնության մասին [թիվ 2233 բանաձև \(2018\)](#), ձեռքբերումներ և մարտահրավերներ, Իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի զեկուցող՝ Բեատրիս Ֆրեսկո-Ռոլֆոյի(Մոնակո, ALDE) զեկույցը, [Փաստ. #14574](#)

Հասարակական տարածքում կանանց նկատմամբ սեռական բռնությանը և ոտնձգություններին վերջ տալու մասին [թիվ 2177 բանաձև \(2017\)](#), Իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի զեկուցող՝ Ֆրանսուա Հետո-Գաաշի(Լյուքսեմբուրգ, EPP/CD) զեկույցը, [Փաստ.#14337](#)

Փախստական կանանց և աղջիկներին գենդերային հիմքով բռնությունից պաշտպանելու մասին [թիվ 2159 բանաձև \(2017\)](#), Իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի զեկուցող՝ Գիսելա Վուրմի (Ավստրիա, SOC) զեկույցը, [Փաստ.#14284](#)

Կանանց սեռական օրգանների խեղման մասին [թիվ 2135 բանաձև \(2016\)](#), Իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի զեկուցող՝ Բեատրիս Ֆրեսկո-Ռոլֆոյի (Մոնակո, ALDE) զեկույցը,[Doc.#14135](#)

Կանանց նկատմամբ բռնության վերաբերյալ տվյալների սիստեմատիկ հավաքագրման մասին [թիվ 2101 բանաձև\(2016\)](#), Իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի զեկուցող՝ Մարիա Էդերա Սպադոնի (Իտալիա, NR) զեկույցը, [Փաստ.#13988](#)

Կանանց վրա վերջերս կատարված հարձակումների մասին [թիվ 2093 բանաձև\(2016\)](#). ազնվորեն հաղորդում տալու և ընդգրկուն արձագանքման անհրաժեշտությունը, Իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի զեկուցող՝ Ջոնաս Գունարսոնի (Շվեդիա, SOC) զեկույցը, [Փաստ.#13961](#)

Կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի լավագույն փորձը խթանելու մասին [թիվ 2084 բանաձև\(2015\)](#), Իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի զեկուցող՝ Սահիբա Գաֆարովայի (Ադրբեջան, EC) զեկույցը, [Փաստ.#13914](#)

Եվրոպայում կանանց նկատմամբ բռնության մասին [թիվ 1963 բանաձև\(2013\)](#) և [թիվ 2030 հանձնարարական\(2013\)](#) և Նախարարների կոմիտեի պատասխանը վերջինիս (Doc. 13504), Իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի զեկուցող՝ Խոսե Մենդես Բոտայի (Պորտուգալիա, EPP/CD) զեկույցը, [Փաստ.#13349](#)

Հետապնդման մասին [թիվ 1962 բանաձև \(2013\)](#), Իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի զեկուցող՝ Գիսելա Վուրմի (Ավստրիա, SOC) զեկույցը, [Փաստ.#13336](#)

Կանանց դեմ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի մասին Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիայի իրականացմանն աջակցելու մասին, Իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի զեկուցող՝ Խոսե Մենդես Բոտայի (Պորտուգալիա, EPP/CD) զեկույցը, [Փաստ.#12810](#)

Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի մասին Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիայի նախագծի վերաբերյալ [թիվ 280 եզրակացություն \(2011\)](#), Իրավահավասարության և խտրականության դեմ պայքարի հարցերի հանձնաժողովի զեկուցող՝ Խոսե Մենդես Բոտայի (Պորտուգալիա, EPP/CD) զեկույցը, [Փաստ. #12530](#)

Կանանց բռնաբարության, ներառյալ՝ ամուսնական բռնաբարության

մասին թիվ 1691 բանաձև(2009) և թիվ 1887 բանաձև(2009), Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների մասին (նախկին) հանձնաժողովի զեկուցող՝ Մարլեն Ռուպրեխտի (Գերմանիա, SOC) զեկույցը, [Փաստ.#12013](#)

Կանանց սպանությունների վերաբերյալ թիվ 1654 բանաձև(2009) և թիվ 1861 հանձնարարական(2009), Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների մասին (նախկին) հանձնաժողովի զեկուցող՝ Լիդի Էրի (Լյուքսեմբուրգ, SOC) զեկույցը, [Փաստ. #11781](#)

Կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի մասին թիվ 1635 բանաձև(2008) և թիվ 1847 հանձնարարական(2008) դեպի Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիա, Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների մասին (նախկին) հանձնաժողովի զեկուցող՝ Խոսե Մենդես Բոտայի (Պորտուգալիա, EPP/CD) զեկույցը, [Փաստ.#11702](#)

Բռնաբարության համար նախատեսված թմրանյութերի կիրառմամբ սեռական ոտնձգությունների վերաբերյալ թիվ 1777 հանձնարարական (2007), Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների մասին (նախկին) հանձնաժողովի զեկուցող՝ Մարիա Դամանակիի (Հունաստան, SOC) զեկույցը, [Փաստ.#11038](#)

Հարկադիր ամուսնությունների և երեխայի ամուսնությունների վերաբերյալ թիվ 1723 հանձնարարական(2005), Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների մասին (նախկին) հանձնաժողովի զեկուցող՝ Ռոզմարի Ցաֆֆլ-Հելբինգի (Շվեյցարիա, EPP/CD) զեկույցը, [Փաստ.#10590](#)

Այսպես կոչված հանուն «պատվի» իրականացված հանցագործությունների մասին թիվ 1327 բանաձև (2003), Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների մասին (նախկին) հանձնաժողովի զեկուցող՝ Անն Բրայերի զեկույցը, [Փաստ. #9720](#)

Կանանց նկատմամբ բռնության վերաբերյալ թիվ 1582 հանձնարարական(2002), Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների մասին (նախկին) հանձնաժողովի զեկուցող՝ Օլգա Կելտոշովայի (Սլովակիայի Հանրապետություն, SOC) զեկույցը, [Փաստ.#9525](#)

Կանանց սեռական օրգանների խեղման մասին թիվ 1247 բանաձև (2001), Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների մասին (նախկին) հանձնաժողովի զեկուցող՝ Ռուֆ-Գաբի Վերմոտ-Մանգոլի (Շվեյցարիա, SOC) զեկույցը, [Փաստ. #9076](#)

Նախարարների կոմիտեի հիմնական առաջարկություններն ու հռչակագրերը, որոնք վերաբերում են կանանց նկատմամբ բռնությանը և ընտանեկան բռնությանը(2000-2019թթ)

Նախարարների կոմիտեի թիվ [CM/Rec\(2019\)1](#) հանձնարարականը անդամ պետություններին՝ սեքսիզմը կանխարգելելու և դրա դեմ պայքարելու վերաբերյալ

Նախարարների կոմիտեի թիվ [Decl\(13/09/2017\)](#) հռչակագիրը Եվրոպայում կանանց սեռական խեղման և հարկադիր ամուսնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի մասին ջանքերի ակտիվացման մասին

Նախարարների կոմիտեի թիվ [CM/Rec\(2002\)5](#) հանձնարարականը անդամ պետություններին՝ բռնության դեմ կանանց պաշտպանության մասին:

Եվրոպայի խորհրդի այլ գործիքներ և հրապարակումներ Ստամբուլյան կոնվենցիային վերաբերող հրապարակումներ և տեղեկագրեր

Ստամբուլյան կոնվենցիայի վերաբերյալ հարց ու պատասխան

Ստամբուլյան կոնվենցիայի մասին ընդհանուր գրքույկ

Վերահսկողության մեխանիզմի վերաբերյալ գրքույկ

Ստամբուլյան կոնվենցիա. Կանանց և աղջիկների նկատմամբ բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի գլոբալ գործիք

Կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքար. օժանդակ ծառայությունների նվազագույն չափանիշներ

Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության վերաբերյալ տվյալների հավաքագրում և հետազոտում. Ստամբուլյան կոնվենցիայի 11-րդ հոդված (2016)

Կանանց նկատմամբ բռնության կանխարգելում. Ստամբուլյան կոնվենցիայի 12-րդ հոդված (2014)

Կանանց նկատմամբ բռնության մասին իրազեկության բարձրացում. Ստամբուլյան կոնվենցիայի 13-րդ հոդված (2014)

Ծրագրեր ընտանեկան և սեռական բռնություն գործադրող անձանց համար. Ստամբուլյան կոնվենցիայի 16-րդ հոդված

(2015)

Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման գործում մասնավոր հատվածի և լրատվամիջոցների մասնակցության խրախուսումը. Ստամբուլյան կոնվենցիայի 17-րդ հոդված (2016)

Ընտանեկան բռնության իրավիճակներում արգելափակող արտակարգ կարգադրություններ. Ստամբուլյան կոնվենցիայի 52-րդ հոդված (2017)

HELP առցանց դասընթաց կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության գործերով զբաղվող իրավաբանների համար (2017)

Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի մասին Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի (2016) իրականացումը համակարգող ազգային մարմինների ստեղծում

Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության դեմ պայքարում իրավապահ մարմինների և արդարադատության աշխատակիցների աշխատանքի արդյունավետության բարձրացում (2016)

Հրահանգիչների վերապատրաստման ուղեցույց. Ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի արդյունավետ միջգերատեսչական համագործակցություն (2015)

Թեմատիկ տեղեկատվական նյութեր

Ստամբուլյան կոնվենցիայի վերաբերյալ տեղեկագիր (2018)

12 քայլ Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի մասին Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիայի պահանջների կատարման համար

Երեխաների իրավունքներ Հետապնդում

Միգրանտ, փախստական կանանց և ապաստան հայցող կանանց գենդերային հիմքով բռնությունից պաշտպանելը

Այսպես կոչված հանուն «պատվի» կատարված հանցագործություններ

Կանանց սեռական օրգանների խեղում

Կանանց և տղամարդկանց միջև հավասարության բարձրացման խթանման գործիք

Այլ հրապարակումներ

Կանանց նկատմամբ ընտանեկան բռնության կանխարգելումը և դրա դեմ պայքարը. Իրավապահ մարմինների և արդարադատության աշխատակիցների վերապատրաստման ուսումնական ռեսուրս (2016)

Կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքար. Եվրախորհրդի անդամ պետություններում ձեռնարկված միջոցառումների և գործողությունների վերլուծություն (2006)

Կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի տարածաշրջանային գործիքներ. Belém do Pará և Ստամբուլյան կոնվենցիաներ (2014)

Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության ծախսերի ուսումնասիրությունների ամփոփում (2012, թարմացվել է 2014թ.)

Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետություններում կանանց բռնությունից պաշտպանելու մասին թիվ Rec(2002)5 հանձնարարականի կատարման մոնիթորինգի 4-րդ փուլի արդյունքների վերլուծական ուսումնասիրություն

Կանանց կարգավիճակի հարցերով հանձնաժողով, CSW57 համաձայնեցված եզրակացություններ, Կանանց և աղջիկների նկատմամբ բռնության բոլոր ձևերի վերացում և կանխարգելում (2013)

Եվրոպայի խորհրդի գենդերային հավասարության ռազմավարություն 2018-2023թթ (2018)

Գենդերային հավասարություն և կանանց իրավունքներ. Եվրոպայի խորհրդի չափանիշներ (2015)

Եվրոպայի խորհրդի գենդերային հավասարության տերմինաբանական բառարան (2016) (երկլեզու փաստաթուղթ)

«Սեքսիստական ատելության խոսքի դեմ պայքար» թեմայով Եվրոպայի խորհրդի սեմինարի զեկույցը (փետրվար2016)

Սեքսիստական ատելության խոսքի մասին տեղեկանք (2016)

Եվրոպայի խորհրդի Նախարարների կոմիտեի՝ գենդերային

հավասարության և լրատամիջոցների վերաբերյալ թիվ CM/Rec(2013)1 հանձնարարականի կատարման ուղեցույց(2015)

Ազգային մակարդակով զենդերային հավասարությունը և լրատվամիջոցները. անդամ պետությունների առաջատար փորձի հավաքածու

Լրատվամիջոցները և կանանց կերպարը. Եվրոպայի խորհրդի զենդերային հավասարության հարցերով ազգային համակարգող կենտրոնների ցանցի 1-ին համաժողովի զեկույց (2013)

Գոյություն ունեցող խոչընդոտների նվազեցման և արդարադատության մատչելիության դյուրացման ուղղությամբ անդամ պետությունների լավագույն փորձի հավաքածու (2015)

ՄԽՄ-ԵԽԽՎ համատեղ ուսումնասիրություն. «Սեքսիզմը, ոտնձգությունները և կանանց նկատմամբ բռնությունը Եվրոպայի խորհրդարաններում (2018)

Կանանց նկատմամբ բռնության եւ ընտանեկան բռնության մասին Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունք

Հիմնական վճիռների եւ որոշումների թեմատիկ տեղեկագրեր

Կանանց նկատմամբ բռնություն
Ընտանեկան բռնություն
Վերարտադրողական իրավունքներ
Գենդերային հավասարություն

Առանձին միջազգային գործիքներ

Խորհրդատվական ցանցեր Եվրոպայում

Համապատասխան խորհրդատվական ցանցերի ցանկը
հասանելի է [www.coe.int/en/web/istanbul-convention /help-lines](http://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/help-lines)

Գլոբալ գործիքներ

Կանանց նկատմամբ խտրականության բոլոր ձևերի վերացման

մասին ՄԱԿ-ի կոնվենցիա (A/RES/34/180) և դրա Կամընտիր արձանագրությունը (A/RES/54/4)

Կանանց նկատմամբ բռնության վերաբերյալ թիվ 19 (1992) (ՀավելվածNo.38(A/47/38)) և թիվ 35(2017) թիվ (ԿԵՆԿ/Կ/Կ/Կ/35)՝ ընդունված Կանանց նկատմամբ խտրականության վերացման հանձնաժողովի կողմից

Միացյալ ազգերի Գլխավոր ասամբլեայի Կանանց նկատմամբ բռնության վերացման մասին հռչակագիր (1993) (A/RES/48/104)

ՄԱԿ-ի Երեխայի իրավունքների մասին կոնվենցիա (A/RES/44/25) և դրան կից կամընտիր արձանագրությունները «Հակամարտությունների երեխաների մասնակցության վերաբերյալ» և «Մանկավաճառության, երեխաների մարմնավաճառության և մանկական պոռնոգրաֆիայի մասին» (A/RES/54/263)

Տարածաշրջանային գործիքներ

«Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի մասին» Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիա (Ստամբուլյան կոնվենցիա) CETSNo.210(2011) և բացատրական զեկույց

Կանանց նկատմամբ բռնության վերացման, պատժի և վերացման միջամերիկյան կոնվենցիա (Belem do Pará կոնվենցիա) (1994)

Աֆրիկայում կանանց իրավունքների վերաբերյալ Մարդու և ժողովուրդների իրավունքների աֆրիկյան խարտիայի արձանագրություն (Մապուտոյի արձանագրություն) (2003)

Այլ օգտակար հղումներ

Տարածաշրջանային

Եվրոպական խորհրդարան՝ www.europarl.europa.eu/portal/en
ՆԱՏՕ-ի խորհրդարանական վեհաժողով՝ www.nato-pa.int

ԵԱՀԿ խորհրդարանական վեհաժողով՝ www.oscepa.org

ՏՀԶԿ գլոբալ խորհրդարանական ցանց՝ www.oecd.org/parliamentarians

Ամերիկայի խորհրդարան՝ www.parlamericsa.org/en

Խորհրդարանական վեհաժողով Միջերկրածովյան միություն՝ www.paufm.org

Ֆրանկոֆոնիայի խորհրդարանական վեհաժողով՝ (միայն ֆրանսերենով)

Անկախ պետությունների համագործակցության անդամ պետությունների միջխորհրդարանական վեհաժողով՝ www.iacis.ru/eng

Մերկոսուրի խորհրդարան՝ www.parlamentomercosur.org (միայն իսպաներենով կամ պորտուգալերենով)

Կենտրոնական Ամերիկայի խորհրդարան՝ www.parlacen.int (միայն իսպաներենով)

Արևելյան Աֆրիկայի օրենսդրական վեհաժողով՝ www.eala.org

Միջազգային

ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների հարցերով գերագույն հանձնակատարի գրասենյակ՝ Համագործակցություն կանանց իրավունքների համաշխարհային և տարածաշրջանային կառույցների միջև՝ [Կանանց նկատմամբ բռնության և կանանց իրավունքների հարցերով անկախ միջազգային և տարածաշրջանային կառույցների հարթակ](#)

Միջխորհրդարանական միություն՝ www.ipu.org

Համաշխարհային բանկի և Արժույթի միջազգային հիմնադրամի խորհրդարանական ցանց՝ www.parlnet.org

Կանանց նկատմամբ բռնությունը մարդու իրավունքների ոտնահարում է և կանանց նկատմամբ խտրականության ձևերից մեկը: Ստամբուլյան կոնվենցիան նպատակ ունի մի շարք համապարփակ քաղաքականությունների և միջոցառումների միջոցով կանխարգելել բռնությունը, պաշտպանել տուժողներին և պատասխանատվության ենթարկել հանցագործներին: Այն ուղղված է կանանց նկատմամբ խտրականության բոլոր ձևերի վերացմանը, կանանց և տղամարդկանց միջև իրական հավասարության խթանմանը և կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության վերացման նպատակով միջազգային համագործակցության խթանմանը:

www.coe.int

Եվրոպայի խորհուրդը մարդու իրավունքների հարցերով զբաղվող կազմակերպությունների շարքում առաջատարն է մայրացամաքում: Այն բաղկացած է 47 անդամ պետություններից, այդ թվում՝ Եվրոպական Միության բոլոր անդամ պետություններից: Եվրոպայի խորհրդի բոլոր անդամ պետությունները ստորագրել են Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիան, որը մարդու իրավունքների, ժողովրդավարության և իրավունքի գերակայության պաշտպանությանն ուղղված պայմանագիր է: Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը վերահսկում է Կոնվենցիայի իրականացումը անդամ պետություններում:

